ތަރުޖަމާ ނަންބަރު: 3/3/2020

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަރުޖަމާ

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 3 ވަނަ ޖަލްސާ

٢٠ صَفر ١٤٤٢

7 އޮކްޓޫބަރު 2020

(ބުދަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:02

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 13:21

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)

2020 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ ތިންވަނަ ޖަލްސާ

7 އޮކްޓޫބަރު 2020 (ބުދަ ދުވަސް)

---

1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށުނީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއްވުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދަކީ 7 އޮކްޓޫބަރު 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ބުދަ ދުވަސް. ހިތަ ނަކަތުން 4 ވަނަ ދުވަސް. 1442 ވަނަ އަހަރުގެ ސަފަރު މަހުން 20 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިނީނދު މި ތިބީ، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 3 ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު މަޖިލީހަށް ޙާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 36 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ދެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ސަފަރުގައި. އަދި 6 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އައިސޮލޭޝަނުގައި.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިއަދުގެ އެޖެންޑާއަކީ، އޖ/3/3/2020.

4. ތަޢުޒިޔާ ފާސްކުރުން

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 4، ތަޢުޒިޔާ ފާސްކުރުން.

4.1- ތަޢުޒިޔާ ނަންބަރު 28/2/2020 އިން ފެށިގެން ތަޢުޒިޔާ ނަންބަރު 34/2/2020، ހަތް ޖަލްސާގެ ތަޢުޒިޔާ. އެއީ މި އަހަރުގެ ދެވަނަ ދައުރުގެ 28 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފެށިގެން 34 ވަނަ ޖަލްސާގެ ނިޔަލަށް ހުރި ތަޢުޒިޔާތައް. މި ތަޢުޒިޔާތައް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު، އެއްވެސް އިޢުތިރާޒެއް ފެންނަކަށް އިޢުތިރާޒްނުކުރެއްވުމުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 218 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، މި ތަޢުޒިޔާތައް ޤަބޫލުކުރެއްވީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އިޢުލާންކުރަން.

5. މަޖިލީހަށް ތަޢާރަފުކުރަންޖެހޭ ބިލު

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު އެބަވޭ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ސުވާލުކުރުން. އެއީ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މާލީ ވަޒީރާ ކުރައްވާ ސުވާލު. ވަޒީރު ސުވާލަށް ދިޔުމުގެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު، އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5، އެއީ މަޖިލީހަށް ތަޢާރަފުކުރަންޖެހޭ ބިލު. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ! މަޖިލީހަށް ތަޢާރަފުކުރަންޖެހޭ ބިލު.

5.1- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ތިނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޢަބްދުﷲ ވަޙީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ސިވިލްސަރވިސް ޤާނޫނު އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤާނޫނު ސިވިލްސަރވިސް ޤާނޫނު އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު.

7. ސުވާލު

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ، އަދި މާލީ ވަޒީރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހަށް ވަޑައިގެން އިންނެވީ ކަމަށް ބަލައި. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް.

ކާނިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހެޔޮ ހާލުގައި މަނިކުފާނު ހުންނަވައި މި މަޖިލީސް ބަލަހައްޓަވަމުން ދާތީ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މާލީ ވަޒީރާ ސުވާލުކުރުމުން ބާރުއަޅުއްވަނީ، ކޮވިޑް-19ގެ ސަބަބުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ދިމާވި ކުއްލި ޒަރޫރީ ގޮތުގައި މަސްލަހަތު އާއިލާތަކަށް ފޫޒުބަނޑުގެ ބާޖެޓު ގެއްލުނުގޮތް ލިބެ، މަސްލަހަތު އާއިލާތަކަށް ބިނާކުރައްވައިދެއްވި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ދިވެހި ރައްޔިތުން ތެދުވެ، ހަރުދަނާކޮށް ދެއްވައި ދެއްވީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދަރަނި ދިވެހި މަސްލަހަތު ހުރިހާ ބަޔަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އަދި މި ސަރުކާރުން މަސްލަހަތު ވެރިއާ ވޭތުވެދިޔަ ނުފޫޒުދެއްވި ވަގުތުތަކާ، ދައުލަތުގެ ދަރަނިތައް ބޮޑުކޮށް، ދައުލަތުން އެކަހަލަ ދަނޑުވެރި ދަރަނި ޚަރަދުކުރުމުގެ ކުރީ މަސްލަހަތު ނެގި މަސްލަހަތު ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތައް ނުކުރެވޭނެ ގޮތެއް ހެދިފައިވާތީވެ؟ އަދި އެ ޚަރަދުތަކަށް އެ ފައިސާ ދެއްވާނެ ކޮންމެ ޙާލަތެއް؟ އަޅުގަނޑު މި ސުވާލު މި ހާލު އަހަރުން އަހަރުން. މިއާއެކު އެއްކޮށް މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހުގައި ބޭނުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. بسم الله الرحمن الرحيم. ﷲ އަށް ހަމްދުކުރަން. އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް ޞަލަވާތާއި ސަލާމް.

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި ކުރެ ވެސް ސަރުކާރަށް ނުހިނގާ. އެއީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ މާލީ ވަޒީރު. ދިވެހި ދައުލަތުގެ؛ އާދެ! އާދެ! އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، މަސްލަހަތު ތިޔަ ބަސް ބައްލަވާލެއްވުމަކީ މި ޢަދަދުގައި، މިހާރުގައި ގައިމު އަހަރު ދައުރާ މި ޖަލްސާ ވަނީ ތެރޭގެ ސަބަބުން ސަރަ ނުލިބިގެން. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މިހަރަށް ވަރުގައި ފުރަތަމަ އެ ބަޖެޓް އަދިހަށް ބޭސް، އެ ބަޖެޓާ ވާހަކަދައްކައި ހަރުގައި އަޅުގަނޑު މި އަހަރު. އެހެންނަމަ، އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި އެއީ މާލީ ވަޒީރުކަމާ ގުޅޭ ކޮންސް ކުޑަވެސް ސަރުކާރު ވެސް ޤައުމަކަށް، ކުޑަކުޑަ ސަރުކާރު ނިޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ދީ ސުވާލާ

ދުޔާ ގުޅޭން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އެދުވެސް. ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރުގެ އަރިހުގައި އެހެންނަމަވެސް ދަންނަވަން އުޅުން ވާހަކައެއް އެބައޮތް. އެއީ ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރުގެ އެސިސްޓެންޓް ގައިޑުކުރައްވައިދީ ނަމަ، ބަޖެޓުގައި ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު މާލިއްޔަތު ސަރުކާރުގައި ފަސްޓަރުކުރުވާން. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ފަސް ފަސްޓަރުކަން ނަގާ މި މަސައްކަތް ކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ޕްރޮބްލަމް ހުރުމުގެ ގައިޑްލައިން އޮޅުމަށް އެންމެހާ އަޅުގަނޑުމެން ރިފޯމްކޮށްދެއްވާ. އަޅުގަނޑު ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް މަޝްވަރާ ފަސް ދަންނަވަން. ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ބޯންޑުފިއްޔާ އެސިސްޓެންޓް ދުރުގައި އިންނަވާފައި މާސްކް ނަންގަވަން އެދޭ މި މަޖިލީހުގައި މަސައްކަތެއް އޮތް ކަމަކަށް ނުދެކެން.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހިމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. بسم الله الرحمن الرحيم الله ހަމްދުކުރަން. އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް ސަލަވާތް ކިޔަވަން. މި ބަޖެޓުގައި އެކަށައަޅާފައިވާ ޤާނޫނާއި މުޅި ސަރަހައްދު ސާފުކުރަން. ކޮވިޑް-19ގެ އިޤްތިޞާދީ ބޮޑުވުމުގެ ސަބަބުން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ ޝަރީޢަތުގެ ދުސްތޫރީމަގުން ނިޒާމާ ބޭނުން މައްސަލައެއް ނިކުމެދާނެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން.

ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހިމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ކޮވިޑް-19 އިޤްތިޞާދީ ބޮޑުވުމުގެ ދިރިހި ރައްކާތެރިކޮށްދިނުމަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ދަތިތަކަށް ލުޔެއް ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން ސަރުކާރުން ދަނީ މާލީ ލުއިތަކާއި ބޮޑެތި މަސްރޫޢުތައް ލުޔާއި ލުޔާތައް އިޤްތިޞާދުގެ މި ލުޔާ އެންޑްޖަހާކުރަމުން. މި ލުޔާގެ ދަރަނި ކޮވިޑް-19ގެ ބިލިޔަން، ބޭނުން ކަމެއް އޮތް އެތައް ފަރާތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދަން ކުޑަ ވިޔަފާރިތަކަށް އަމިއްލަ މަސައްކަތްތަކަށް ޚާއްޞަކޮށް 6% އިންޓަރެސްޓް ރޭޓުގައި ހަ މަސްދުވަހުގެ ގްރޭސް ޕީރިއަޑާ އެއްކޮށް، ތިން އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަނބުރާ ދައްކާ ގޮތަށް ލޯނެއް ދޫކުރެވޭ ގޮތަށް ދަނީ ފުރުޞަތު ދޫކުރަމުން. އަދި ކޮވިޑް-19ގެ ސަބަބުން ވަޒީފާއި އާމްދަނީއަށް އަސަރުކޮށްފައިވާ މަސައްކަތްތެރިންނަށް އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް ގޮތުގައި މަހަކު 5000 ރުފިޔާއާ ހަމައަށް ދަނީ ދޫކުރަން. އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސަށް އަމިއްލަ މަސައްކަތްތެރިންނާ ފަރާތްތަކަށް ކުރިމަތިލުމުގެ ފުރުޞަތު ވަނީ ހުޅުވައިލާފައި. މީގެ، ކޮވިޑް-19ގެ އަސަރުގައި ލޯނާއި އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް ވަނީ މަސައްކަތްތެރިންނާއި

ދަނޑުވެރިން ހިމެނޭ ގޮތަށް ކޮވިޑް-19 ގެ ސަބަބުން އަސަރުކޮށްފައިވާ ވިޔަފާރިތަކާއި މަސައްކަތްތެރިންނަށް އަދި އަމިއްލަ މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ހުޅުވައިލެވިފައި. މިހާ، ކޮވިޑް-19 ގެ ރޮނގުގެ އެޕްރީލް މަހުން ފެށިގެން އަދި އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް ވެސް މަހުން ފެށިގެން ދެމުންގެންދާ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގައި ދަންނަވަން. މިހާތަނަށް މަސްވެރިންނަށް 8.4 މިލިއަން ރުފިޔާގެ އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސް ދީފައިވާނެ. ރިލީފް ޕެކޭޖުގެ އިތުރުން، ދުނިޔާގެ ބާޒާރުގައި ކޮވިޑް-19 ގެ ސަބަބުން ބޭރުކަންކަމުގެ އަގު ދަށަށް ދިޔުމާއެކު، މަސްވެރިންގެ އަތުން މަސްގަނނަ އަގު ދަށަށް ދިޔަނުދީ ހިފެހެއްޓުމުގެ ގޮތުން އެސް.ޓީ.އޯ އިން ބޭރުކަންކަމުގެ ގަނެ، އެކްސްޕޯޓުކުރާ ފަރާތްތަކަށް 100 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ކްރެޑިޓް ސްޓޭންޑް ވަނީ ހުޅުވައިލެވިފައި. މީގެއިތުރުން ކޮވިޑް-19 ހާލަތުގައި ވެސް މިދެކޮޅުން ދަނި މަސްވެރިންގެ އަތުން ހަމައަގުގައި ކަނޑުމަސް ގަނެ، ކިރުވުމަށް މަގުފަހިކޮށްދެމުން. އަދި އެމް.ޖޭ.އެމް ގެ ހަމަޖެއްސުން ދަންނަވާލަން. މި ވަގުތު އެޕްރޯސެސިންގ އެމް.ޖޭ.އެމް.އެ ނަލޯ ހަމަވަނީ އަޅުގަނޑު ދެކޭން. މިހާރު އެމް.ޖޭ.އެމް.ގައި ސްޓައިފަށް އޮތީ، އެ އޭޕްރޯސެސިނެއްގެ ވަނި މަޖިލީހުން އިތުރު ގެއްލު ހުންނަވަން ހަމައިގެން. އެއީ މި މަޖިލީހުގެ ޖިންމާއެއް. އަދި މިހާތަނަށް ބޭފުޅުންގެ މަސްވެރިންނަށް މި އެމް.ޖޭ.އެމްގެ ދަރުން މާ ބޮޑު ފައިދާއެއް ވާކަން ފާހަގަކުރާ ހަމަހަށް ބޭނުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވައިދެނީ:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އަށް ވާހަކަދައްކަވަން ބަހާލެވުނު ދަތުރު ހުސްވެއްޖެ. ޖަވާބު އަދާކުރެއްވުމަށް، އަ އަދިކުރުމުން ހިނގަން މި ފަރާތް އަ އެގްރީމަންޓްގެ ނަންބަރު 165 އިންބޭރި ކޮށް. އަދި އެބަބުން؛

This agreement shall enter into force thirty days after the date on which the parties exchange through diplomatic channels written notification certifying that they have completed their respective necessary internal requirements or on such other dates as the parties may agree

އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖެއާއި ޗައިނާއާ ދެމެދު ވީ ބާރުގެ އެގްރީމަންޓެއް ނަމޭ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދި އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު. ވަރަށް އުފާވެއްޖެ އަޅުގަނޑު ދިވެހިރާއްޖޭގައި އެބޮލިޝަން ގާނޫނެއް ވަރަށް އަވަހަށް ހަދަން އެބަޖެހޭކަމާ އެގްރިމެންޓު އިބްތިދާއީ ކަމަށް. އެއީ އިންސާނިއްޔަތާ ދެކޮޅު ޖަރީމާ ދެއްކި ކަހަލަ ފާހަގަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް އަދި މަޖިލީހުން ވެސް ދީ ދެއްކެވުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ޝުކުރިއްޔާ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އަޅުގަނޑު... (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި ވަޙީދާ ސުވާލުކުރެއްވުން ސުވާލު ހުށަހަޅުއްވާފައި ހުންނެވި މެންބަރު ކޮމިޝަނުކުރުމަށް މަޖިލީހުގެ ދުވަސް ވަގުތުގެ ގިނަ ޖަލްސާތަކުގައި. އަޅުގަނޑު ސާބިތުވޭ އެހެން އަލަށް އަދިވެސް އަޅުގަނޑު ޖާގަ ދެއްވުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދިވެސް ކޯޓުފަހުސޫރުކުރުމަށް ދެންނެވިން، އަދިވެސް ބައިވެރިވުން ވަޑައިގަންނަވައިފިނަމަ ދެންނެވީ. ޝުކުރިއްޔާ! އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ހުޅުވާލަފައި އިތުރު ސުވާލުގެ ފުރުސަތު. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު ގަވާއިދު އޮތް ގޮތް ބަލައިލައިފިން. ސުވާލު ދިނީ އެބައޮތް. އެއީ ސުވާލުކުރެއްވުމާއި ވަޑައިގެންނެވީ، އެހެންވީމާ، ގޮތުގެ ކުރި ސުވާލަށް މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތު ދެއްވަޑައިގަންނަވާ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ މާލޭން ހުށަހަޅު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝާދަށް.

މާލޭން ހުށަހަޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނަޝާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ކޮވިޑް-19އާ ގުޅިގެން ރާއްޖެއަށް ރިޓާ އާއިލާ ގޮތުގެ ގޮތުގައި ބުނާ ފާހަގަކުރެވޭ ސަލާމަތް ތިބެފައިވާ ބޭފުޅުން ގެ ކޯޑު ނައިފިކޮށްދިނުމަށް އަދި ހުރިހާ އެކިއެކި ބަދަލު ހަމަޖެހިލެއްވީ؟ އަދި ޖެހެނީ ގެއްލުނު ކޮބާ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފޮރިން އެފެއާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާތަނަށް ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާ ގުޅިގެން ދިވެހި ރާއްޖެއަށް ރާއްޖޭގެ އެމްބަސީތަކާއި ގުޅިގެން ގުޅުއްވާފައި ހުރި އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގެ ބޭފުޅުންނަށް 520 މީހުން ގޮތަށް ހަމަޖެހިލެއްވި ފަހަރު ދެއްވައިފިން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ ރަސްމީ ސުވާލަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭއިން ޗައިނާ ސަރުކާރާ ހުރި އެގްރިމެންޓް ތަންފީޒުވެގެން ފައިދާއެއް އެބަ ލިބޭތޯ؟ އެއީ އެއް ސުވާލު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ދިވެހި މަސްވެރިންނަށް އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން މި ލިބުނު ދަތި ވަގުތުގައި ކޮންކަމެއްތޯ މަސްވެރިންނަށް ދެއްވީ؟ ކޮބައިތޯ އެ މީހުންނަށް ދިން އެހީއަކީ؟ ކޮން ފައިދާއެއް ކުރެވިގެންތޯ އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމަށް އައީ؟ މަސްވެރިން މި މަޤްޞަދަށް ފާޅުގައި ތިބިޔޭ. ރައްޔިތުންނަށް، ސަރުކާރުން މަސްވެރިންނަށް ހިލޭއިދާން އެބަދޭތޯ. އަދި ޗައިނާ-މޯލްޑިވްސް އެގްރިމެންޓު ތަންފީޒުކުރި ލިބިދެވޭނީތޯ؟ މި ސަރުކާރު އައިމާ ޗައިނާއާ ގުޅުންހުރި ހުރިހާ ޕްރޮޖެކްޓު ހުއްޓާލީ ކީއްވެގެންތޯ؟ އޭގެ ޖަވާބުދާރީ ވަންޏާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ. ޝުކުރުދަންނަވަން. ޖަވާބުދެއްވުން އެދެމުން!

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ޕްރޮޖެކްޓެއް ހުއްޓާލާފައެއް ނުވޭ. ހަމަ ކުރީ ސަރުކާރުގައި ވެސް ހިންގަމުންދިޔަ ޕްރޮޖެކްޓްތައް މި ސަރުކާރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ ޕޮލިސީއެއް ނޫން، އެއް ސަރުކާރަކުން ކޮށްފައި ހުންނަ ޕްރޮޖެކްޓްތައް އަނެއް ސަރުކާރަކުން ބަދަލުވީމާ ހުއްޓާލައިގެން ކުރިއަށްގެންދިޔުމަކީ. އެހެންނޫނަސް، ކުރީ ސަރުކާރުތަކުން ކަމެއް ހުރި ނުކުރަނީ ކަންކަމުގައި އިތުރަށް ބަލައި ދިރާސާކޮށް، އެކަން ކަނޑައެޅުމަށް މުރާޖަޢާ ކުރަމުން ނުދަމަ، އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅެން. އަދި އިރުމުން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މި ކޯވިޑް-19 ގެ ހާލަތު ދިމާވެގެން ވެސް ދިވެހި މަސްވެރިންނަށް ބަޔަކުތަކުގައި ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެންމެ ރަނގަޅަކަށް މަސްވެރިންނަށް ޙައްޤުވާ ފައިސާގެ މިންވަރު ދޫކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މި ދިނީ. އޭގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން

ބޭނުންވޭ؛ ކުރިންވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރިހެން، މިހާތަނަށް ހަމައެކަނި އިންޑިއާ ސަޕޯޓު އެޑްވަންސްގެ ގޮތުގައި ވެސް މަސްވެރިންނަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޫކުރެވިފައިވާނީ ގާތްގަނޑަކަށް 8.4 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަދި އޭގެއިތުރުން މުޅި ޖުމްލަ އިމްކާނު ސަޕޯޓުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް 96.4 މިލިއަން ރުފިޔާ ދޫކުރެވިފައިވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރު ހަވާލުވިއިރު މިފްކޯއިން ކުރެޑިޓަށް މަސްވެރިންނަށް ފައިސާ ނުދައްކާ މަސް، ދުވަސް ނަގަމުންދިޔަ. އަޅުގަނޑުމެން އެ މުއްދަތު ކުޑަކުރަމުން އައިސް، މިހާރު އިންތިޒާމުކުރެވިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަގުތުން ފައިސާ ދެވޭ ފަދަ ގޮތެއްގައި މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖެގައި މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތް ތަރައްޤީކުރުމުގައި މި އޮތީ ތަރައްޤީއަށް އަޅުގަނޑުމެން ސަޕޯޓްކުރާ ގޮތަށް. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ރިސޯސަސް މި ތަރައްޤީއަށް އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީގައި ކާނާކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ފޯރުކޮށް ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން އެކްސްޕޯޓުކުރާ ގޮތަށް. އެ މަގަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮސެސިންގ އަޅުގަނޑުމެން ފަރުމާކުރަމުން މި ދަނީ. ތަރައްޤީގައި ސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖު އިތުރުކުރަމުން މި ދަނީ. ފްރިޒަރަން އިންވެސްޓްމަންޓްކުރަމުން މި ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ކޯލްޑް ފިޝަރީޒް ކޮމްޕްލެކްސަން އަޅުގަނޑުމެން މިދަނީ އިންވެސްޓްމަންޓްކުރަމުން. އުނަންސިލާ، ތަރައްޤީގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮވިޑު-19ގެ ހާލަތާ ގުޅިގެން ތަޖުރިބާކުރަން ކްލޭމްސްއަށް އަޅުގަނޑުމެން މި އަޅުގަނޑުމެން ހޯދަން މިކަމާ މަސައްކަތްތަކުގައި ބިލް ބޭނުކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްވެރިންނަށް އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން އިންވެސްޓްމަންޓްކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އެ މަސައްކަތަކީ މިހާރުވެސް މި ބޭފުޅުން ތަނަވަސްކަން ބައްލަވައިލެއްވިއްޔާ ފެންނާނެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.

<u>ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އާދެ، މަރުޙަބާ ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ވަޒީރު ދެންމެ ވެސް ފާހަގަކުރެއްވި ސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖު ތަރައްޤީގައި ދުވާލުގައި އިންވެސްޓްމަންޓު ވާހަކައެއް. އާދެ! ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވައުދުފުޅެއް ވެސް މެ. މަސްވެރިން ބާނާ މަސް، ދުވަހުން ދުވަހަށް އެ މަސްކޯޓާ ހިފައިދީފާ ގޮތުގައި ފުލުގައި އަޅުގަނޑަށް ހިފުނީ އެ މަސްވެރިންނަށް ދޫވާ އެންމެ ރަނގަޅު އަގު އިންޓަރނޭޝަނަލް އުޅޭ. އެކަމަށް ކިހާ މުއްދަތެއް ނަގާނީތޯ؟ މިހާރު

މަސައްކަތް ފެށިފައި އޮތިއްޔާ މަސައްކަތް ނިމި، މަސްވެރިންގެ މަސްލަހަތު ރިޢާޔަތްކޮށް ދުވަހަކީ ކޮބައިތޯ؟ ރައީސްކަމުގައި ވަޒީރު، ދެއްވާފާނަންތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ފާހަގަކުރިހެން، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަ އެބަވޭ، އަޅުގަނޑުމެން މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތް އިތުރަށް ތަރައްޤީކުރަން ބޭނުންނަމަ، ރާއްޖޭގެ ސްޓޯރޭޖް ކެޕޭސިޓީ އިތުރުކުރަން އެބަޖެހޭ. މިހާރު ވަރަށް ބޮޑަށް ލިމިޓެޑް. އެއީ އިންވެސްޓްމަންޓުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން މި ދަނީ. މިހާތަނަށް ރާއްޖޭގައި މަސްވެރިކަމުގެ ސިނާއަތް އިތުރަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަލައި...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރާ ކުރާ ސުވާލު ނޫން އެހެން ސުވާލަކަށް މިޒާނުގައި ޖަވާބުދީ އެންޓަރޓެއިންކުރަން އުޅޭތީ ހިތާމަ. ސްޕެސިފިކަލީ އަޅުގަނޑު އިޤްތިޞާދީ އެސްޕެކްޓަށް ވާހަކަދައްކަވަމުން. މިއަދު ބާޒާރުން އެއްވެސް ކަމެއް އެބަ ކުރަންޓް ދުރަބުދިރަން ރާއްޖޭގެ ޖީޑީޕީގެ ފަސް ޕަސެންޓް ވާކުދުން ނުކުތައި، ރާއްޖޭއަށް ވިޔާފާރި ވިޔަން ގޮތް؛ ކީއްވެގެންތޯ އެ ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވީ؟ މިއަދުގެ ވާހަކަ ދައްކަންޖެހޭނީ. މަޖިލީހުގައި ވަޒީރާ ކުރާ ސުވާލު...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި؛ ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ކޮންބޭފުޅަކަށްތޯއްޗެ! ހަމަ ހުސްދުވެއްގެ؛ ރިޕޯ ހުސްދުވެއްގެ މަސައްކަތް މި ދަނީ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ފާހަގަކުރިހެން، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ސަޕޯޓު ކެޕޭސިޓީ އިމްޕްރޫވްކުރަމުން. އިޖުރާއަތުކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަޕޯޓު ޖެހޭއިރު އިމްޕްރޫވްކުރަމުން ހަމަ ވަގުތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މަސައްކަތް ބޭނުން ކަނޑައެޅިގެން މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަގުތުން ވަގުތަށް ޚަރަދާ ދެކޭން ގެނެ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ދަނީ ހަމަޖެއްސަވަމުން. ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މާފަންނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަލީމަށް.

<u>މާފަންނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ށުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުރަތަ ޚާއްޞަ ސަލާމެއް ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު މަސައްކަތްކުރެއްވި ގޮތަށް ފައިދާ ނުލިބޭނެ ވާހަކަ ވިދާޅުވީމާ އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުން؛ ރައްޔިތުންގެ އަޅުގަނޑުމެން ނުހުށަހަޅާ ފުރަތަމަ ބަޖެޓުގައި އެސްޓިމޭޓްކޮށްފައި 6000 އެއްބަޔަކާ ކަސްޓަމް އެއްބަޔަށް. އޭގެތެރެއިން 300 އެއްބަޔަކީ ސިވިލް. އޭގެތެރެއިން 296 އެއްބަޔަކީ ޖީއެސް ޕޮލިސީގައި ރައްޔިތުންގެ މާލީބަޔަށް ވެއްދުން އިންސާފާއި ދިވެހި ސަރުކާރާއެކު ހަމަޖެހިފައިވާނެ. އެހެންވީމާ، އިޤުތިޞާދީގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ، އިއްޒަތްތެރި ޚައިރާތުން މިނިސްޓަރު މި ހެއްދެވި ދަންނަވަމުން. ދަން އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ހަނދާނީ އުފައްދާޖެ ޖީޑީޕީކުރުމަކުން އިނގޭތޯ ސަރުކާރުން

އެއްވެސް ޓެންޑެއް މިހާރިސާބުން ނަންގަވާފައިވޭތޯ؟ ހަރަދުކުރި އެއަރޕޯޓު އިންޖީނާގެ ކޮންޓްރެކްޓާ ހަވާލުކޮށްފައިވޭތޯ؟ ހަމައެއާއެކު ކޮރަޕްޝަން ތައިން 1.2 ބިލިއަންގެ ވާހަކަ ވިދާޅުވިއިރު، ކުރި ދުވަހެއްގެ ނޫހުން އަޑުގަނޑެއް ފެނުނު 800 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ފެސިލިޓީއެއް ހަނިމާދޫއަށް ނެގި ވާހަކަ ނޫހެއްގައި ރިޕޯޓުކޮށްފައި އޮއްވާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަޅުގަނޑަށް...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ކުޑަ ފުރުސަތެއް ދެއްވުން އެދެން. އަޅުގަނޑު ދަނީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފަހިކޮށް ދުވަން ނިކުމެ އުޅުއްވަނިކޮށް ވެސް.

<u>މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އޭގެއިތުރުން 200 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ފެސިލިޓީއެއް އެސް.ބީ.އައި މޯރިޝަސްއިން ދާދި އިހަށްދުވަހު ސަރުކާރަށް ހޯދި ވާހަކައެއް އޮތް. އޭގެ މާނައަކީ، 1 ބިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު މިހާރިސާބުން ވެސް ހަމަ. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ 1.2 ބިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރުގެ ކޮރަޕްޝަން ތައިން އިންޖީނާ ސަރުކާރާ އެއްބާރު ނަގަން ހަމަޖެހިފައި އޮތްއިރުގައި، އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ކުރިން ވިދާޅުވި މާލޭގެ ބަނދަރާއި އަދި ބްރިޖު އެޅުމަށް ބޭނުން 500 މިލިއަނާއި 400 މިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު ހަރަދުކުރާނެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން، ޖުމްލަ 2.5 ބިލިއަން ޑޮލަރުގެ ވާހަކައޭ މި ދެއްކެނީ؟ ނަގާނީ ކިހިނެއްތޯ ހަމަކުރެއްވޭނީ؟ މިކަން ސާފުކޮށްދެއްވައިދެއްވާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ 2 ސުވާލެއް އެބަވޭ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އަރިހުން ފަހު ސުވާލު ސާފުކޮށްދިނުން އެދޭނީ. ދެން އަޅުގަނޑު އެނގޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވެސް އެނގިވަޑައިގަންނަވާކަން ފުރި ބާރުގެ އެޖެންޑާއެއްބުން ރައްޖެއަށް ފައިދާއެއް ނެތްކަން. ދެން އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ،
އެޗް.ޑީ.ސީ ފެސިލިޓީމެނޭޖުމަންޓާއި އަދި ޕަބްލިކް ބޭންކަކަށް އިންވެސްޓްމަންޓްކުރާ، މީގެ ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތެއް ހުންނަކަން
އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތަކަށް އެސިލިވަގޭއިގަންނަވާން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެޗް.ޑީ.ސީ ކުންފުނީ ފެސިލިޓީއަށް
އަޅުގަނޑުމެން 2018 ވަނަ އަހަރު ޕްރޮޖެކްޓުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އިންވެއާ ސަރުކާރާ އެއްބަސްވެ 800 މިލިއަން
ޑޮލަރުގެ އެޗް.ޑީ.ސީ ކުންފުނި ފެސިލިޓީއެއްގައި ސޮއިކޮށްފައިވާން. އާއިއިތުރުން ހަމަ އެކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ގްރީން ބޭނުން 200 މިލިއަން ޑޮލަރު އެހީއެއްގެ ގްރާންޓެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިންވެސްޓްމަންޓްކޮށްފައިވާން. އާއިއިތުރުން
400 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ކަރަންސީ ސްވޮޕް އެގްރީމަންޓެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން އާރް.ބީ.އައިއާއި ދެމެދުގެ ސޮއިޖަހާ
ބޭނުން؛ އެމް.އެމް.އޭއާ ސޮއިކުރިފައިވާނެ. ކަރަންސީ ސްވޮޕެއް އެމް.އެމް.އޭއާއި އާރް.ބީ.އައިއާ އެއްކޮށް އެކުލަވާލުމުގެ
ތެރޭ މުޢާހިދާގެ، އަދި މާލީ ހަމަޖެއްސުމަށް ޖަޕާނާއި ޑިސްކަށުވާން ސޮވަރިން ގެރެންޓީއެއް. އާއިއިތުރުން 800 މިލިއަން
ޑޮލަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޖެކްޓްސްޕޮންސަރ ހަދައިގެން ރިލީޒްކޮށްފައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޖަހާސްޕާރުންޖ
މުޢާހިދާއެގެ ތެރެއިން ޖަންބެރަށް ހުޅުވައިދޭއިރުގައި ޕްރޮކިއުމަންޓްގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް
އަޅުގަނޑުމެން ފައިސާ ހޯދަން މުޢާހިދާއެއް އޮޅި. ދަން އިކޮނޮމީ ޕްރޮކިއުމަންޓަށް، ޖަޕާނުގެ ޝަރުޠުތަކަށް ޖަޕާނު ބޭންކު
އެ ޕްރޮކިއުމަންޓަށް ފަރާތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ޖަޕާނަށް ޑިމާންޑްސްޕޯ އަޅުގަނޑުމެން މި
ފޮނުވަނީ. އާދެއްދެއްވުން އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮންސެޕްޓްނަމަ ކޮންކޮށް ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަނީ. އާދެ
އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާފައިވާން، ބީޖިންގެ ކަންތައްތަކެއް ކުރެވުނު. އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާފައިވާން، ޗައިނާގެ ކަންތައްތަކެއް
ކުރެވުނު. އަދި ޗައިނާއިން ޑޮލަރަށް ކުރެވިފައިވާ 34 ބިލިޔަނުގެ ފައިސާ ނަގާފައިވާގެ ކަންތައްތަކެއް ކުރިއަށް، އަދި އަޅުގަނޑު
އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް، ހަމަހަމަ ޖެހޭގޮތަށް އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކޮށްދިނުން. ހަމަހަމަ އެއަރޕޯޓް ތަރައްޤީކުރުމަށް ފައިސާ 800
މިލިއަން ޑޮލަރު ނަގަމުން ދިޔައީ. މި އެޗް.ޑީ.ސީ ކުންފުނި ފެސިލިޓީ ދެވުނުއިރު އެ މަސައްކަތް ކުރަނީ. އަދި އަޅުގަނޑު
ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ؛ އެޗް.ޑީ.ސީ ކުންފުނި ފެސިލިޓީއެއްގެ ދެމުއިން އަޅުގަނޑުމެން ސޮއިކުރިޔާ އާދޭ މާނައަކީ
މިއީ، ކޮންމެއަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތް 800 މިލިއަން ޑޮލަރުން ބަޖެޓެއްކަށް. އެ ޕްރޮޖެކްޓްތަށް މިންވަރުކަން
ދަރަނިގައި ރިކާޖެހުމުންދާނީ. އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތަށް މާ ރަނގަޅަށް އެ ސަބަބުން. އާއިއިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ
ފޮނުން 250 މިލިއަން ޑޮލަރު އެއް ޖަރުމަނީ ބަންގާއިގައި އިންވެސްޓްކުރި އިނގޭތޯ. ހަމަ 2017 ވަނަ އަހަރުގައި
ވެސް ހަމަ ގްރީސް ޕްރައިވެޓް ޕާޓްނަރޝިޕްގެ ގޮތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އިބަރުކި. އާދެކުރިން 100 މިލިއަން
ޑޮލަރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގެ. އާދެފަހުން 250 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ ޖަރުމަނީ ބަންގާއެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ
ކޮށްފައިވާން. ހަމަ އެގޮތަށް ޕްރައިވެޓް ޕާޓްނަރސް އެސް.ބީ.އައިގެ ޕްރައިވެޓް ޕާޓްނަރޝިޕްގެ އިންވެސްޓްމަންޓްގެ ގޮތުގައި
ޖަރުމަނީ ބަންގާ 250 މިލިއަން ޑޮލަރު ހިމެނިފައި މި ވަނީ. ހަމަ ޚަޒާނާއަށް ހަމަ އިންޓަރ ސަރުކާރުގެ ވަރަށް ބޮޑު

އިންވޮލްވްމަންޓަކާ އެއްޗެހި އެކަށައަޅައިގެން ހަމަޖެހިގެންދިޔައީ. އެހެންވެ ޖެހުނީ ބޭނުންކުރި އެލް.އޭ.ސީ ކޮންޓްރެކް ފެސިލިޓީ އެއީ ވަރަށް ރަނގަޅު ދާއިރާއެއް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ދެކުނު ފާދިއްޕޮޅު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް އަބްދުލްގަނީ.

ދެކުނު ފާދިއްޕޮޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް އަބްދުލްގަނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަޖިލީހުގެ ރައީސަކީ މި މަޖިލީހުގެ ރައީސް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވެ މަނިކުފާނު ޖަޖެއްގެ ބައި ތި ކުރެއްވަނީ ކިއްވެގެންތޯ؟ ޝަރީޢާ-މާލްޓީ ލެސް އެގްރީމެންޓް އުވިއްޖެ ކަމަށް؛ މިއީ ކޮބައިތޯ؟ މަނިކުފާނުގެ ޖޫރިސްޑިކްޝަނަ ސުޕްރީމް އަދުލުއްޔަތު މި ކޯޓެއް؟ މިއީ ކޮބައިތޯ؟ ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވާ ހިސާ. އެގްރީމެންޓުގައި މައްސަލަ ޖަމިއްޔާ ބައިވެރިވަނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ، އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށް އަރުވާނަން އިނގޭތޯ. މި އެގްރީމެންޓުގެ އާޓިކަލް ނަންބަރު 165 ގައި މި ބުނަނީ، އެގްރީމެންޓު އުވުމުގެ ޖާގާ 30 ދުވަހުގެ ނޯޓިހަކާއި މި ދެ ފަރާތުން؛ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަރާތުން ފޮނުވާ، ޗައިނާގެ ފަރާތުން ފޮނުވާ އެންގުމަކާއި ހުރި އެގްރީމެންޓުގައިވޭ، ގާނޫނުތަކުގެ ނިންމާލުމަށް، އެ ގާނޫނުތަކުގެ މައުލޫމާތު ދެ ފަރާތުން ބަދަލުވިޔަކަށް އެގްރީމެންޓަކަށް މި ބަދަލުވެގެންދާނީ.

ޒަމާނުކާ އެގްރީމެންޓަކީ ބަދަލުވެގެންދަނީ. ދެ ޤައުމުގެ ދޯތިއްތަކައި މި އެއްބަސްވުން ވެފައި އޮތީ، އެއަށްފަހު އަދި އެތައް މަސައްކަތްތައް ކުރި ގޮތަށް. އިއްޔަތުވެރި މެންބަރަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ރައީސް ހާމިން ކުޅަދާނަ ވެސް މިކަން ކުރިއަށްގެންދަވަން އުޅުއްވައިގަންނަވައި ހުންނެވިވި، އެއް މަސްދުވަހެއް ނޫން، ދެ މަސްދުވަހެއް ނޫން، އެތައް މަހެއް ތިއްބެވިއްޖެ ވެސް އަހަރެއް ނުލެއްވި. އިއްޔަތުވެރި މެންބަރަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ދިވެހި ވެރިންނަށް ރިކޮމެންޑްކުރި ބައެއް. ބައެއް ފަހަރު ބައެއް ޤަވާޢިދު އެގްރީމެންޓުތަކެއް އެ ބަދަލުވެން އާދެ ތަޢާރުފްކޮށް ވަޑައިގެންނެވީ މިހެން ޤަބޫލުކުރަނީ ބަޖެޓްފަދަ. މި އެގްރީމެންޓަކީ އެގްރީ ޓޫރިޒަމްގެ އެހީ އެގްރިމެންޓެއް. އަދިކަމުގެ ދިނުމު މި ފުރުސަތުއަރުވައިދޭ މަޖިލީހު ތާއީދަށް އިއްޔަތުވެރި މެންބަރު ޤަބޫލުކުރެއްވި. މާފުކުރައްވާ! ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޔަތުވެރި މެންބަރު.

<u>ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ޙަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޔަތުވެރި ރައީސް. ޙަޟްރަތާ އިއްޔަތުވެރި ވަޒީރު...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މާވަށު ދާއިރާގެ އިއްޔަތުވެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>މާވަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޔަތުވެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ސާފުކޮށްލަން ވަރަށް ޖެނުއިންކޮށް ބޭނުންވެގެން މި އުޅެނީ. އިއްޔަތުވެރި ރައީސް ދަރިން ދެކެއްސަވާ ހެއްދެވި ސްޓޭޓްމަންޓަކީ ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ސްޓޭޓްމަންޓެއް، ނުވަތަ އިއްޔަތުވެރި ރައީސްގެ އަމިއްލަފުޅު ސްޓޭޓްމަންޓެއްތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޔަތުވެރި މެންބަރަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސާފުވާނެ. އަޅުގަނޑަކީ، މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް. އަޅުގަނޑަކީ ދިވެހި ސަރުކާރާ ގުޅުމެއް ނުވޭކަން؛ އަޅުގަނޑަކީ ދިވެހި ސަރުކާރާ ގުޅުންހުރި އަޅުގަނޑަކީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ޕާޓީގެ މެންބަރަކަށް ވެފައި، އަދި މި ވަގުތު އަޅުގަނޑަކީ އެ ޕާޓީގެ

ރިޔާސަތު ބަލަހައްޓާ ފަރާތް ކަމަށް ވާތީވެ، އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ، އަޅުގަނޑު މަރުޙަބާ، އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ސަރުކާރުގެ މި ވަގުތު އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް އެ ސަރުކާރުގެ ބައިވެރިއެއް ނޫން. ދުވާފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ދުވާފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް އަބްދުލްމަޖީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ ވަޒީރު. ދުނިޔެއަށް މި ދިމާވެފައި އޮތް ހާލަތުގައި، ޤައުމުތަކުގެ ބޯޑަރުތައް ބަންދުވެފައި އޮތް ހާލަތުގައި ވެސް މަސްވެރިން ބޭނި ހުރިހާ މަހެއް ބަރާބަރަށް ގަނެ، އެކަމަށް ދޭންވާ ފައިސާ ދީ އަދި މިހާރު ވަގުތުން ފައިސާ ދޭ ކަމަށް ބަލާ އަޅުގަނޑު، މަސްވެރި އާއިލާއެއްގެ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު ޝުކުރު އަދާކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު، އަޅުގަނޑު ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މިދިޔަ ދުވަސްކޮޅުގައި ރާއްޖެއަށް ވަންނަން އޮތް އާމްދަނީގެ ބޮޑުބައެއް ހުއްޓިފައި އޮތުމާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ސަމާލުކަން މި ދަނީ ހިނގަމުންދާ ކަން މި ފެނުނީ. ކޮބައިތޯ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް އެކި ދަރުމަވަންތަކަމާ، ކުރިއަށް އޮތް ދުވަސްތަކުގައި ވެސް ހަމަ ވިޔަފާރި ރިސްކުތަކެއް، ދިމާ އޮތް ދުވަސް މި ތިޔަ ފެސިލިޓީތަކުން ބޭނުން ކުރަމުން މަސައްކަތްކުރާ އޮތް ދަރުމަވަންތަ ކޮބައިތޯ؟ އެކަން ސާފުކޮށްދެއްވުން އެދެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިޝަރީޒް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެޖެންޑާކުރަން ކުރީގެ ސުވާލަކަށް. އަދި އޯގަސްޓުމަހުން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފަހުން ބުނީ؛ މާލެއާއި ތިލަފުށި ގުޅުވައިދޭން މި އެޅޭ ބުރިޖުގައި އަޅުގަނޑުމެން 500 މިލިއަން ޑޮލަރުގެ އެއް މި އޮތީ ހަމަޖެހިފަ. އޭގެތެރެއިން 100 މިލިއަން ޑޮލަރަކީ ހަމަ ހިލޭ އެހީގެ ގޮތުގައި 400 މިލިއަން ޑޮލަރަކީ ކޮންސެޝަނަލް ލޯނެއް. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން އޮތީ 2020 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓުގެ އަންދާޒާތައް ވަރަށް ބޮޑަށް މި ވަނީ ބަދަލުވެފަ. އަޅުގަނޑުމެން އޮތީ އަންދާޒާކުރިން ހިލޭ އެހީއާއި ލޯނުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނެވޭނެކަމަށް 30 ބިލިއަން ރުފިޔާ ލިބޭނެ ކަމަށް. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ އަންދާޒާއަކީ ގެނެވޭނެކަމަށް 14 ބިލިއަން ރުފިޔާއާ ލިބޭނެ. އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގެނެވޭނެކަމަށް 15 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ގެއްލުމެއް އަންނަނީ. އެކަމަކު ވެސް ހަމަ އިއްޒަތްތެރި

މެންބަރު ފާހަގަކުރިހެން އަތޮޅުކައުންސިލުން މި ތަނީ ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް ދޭންޖެހޭ ހުރިހާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކެއް ދެވުން. ސަރުކާރުގެ ގޮތުން އަތޮޅުކައުންސިލުން ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް ކުރަމުން. އޭގެތެރޭގައި އަތޮޅުކައުންސިލް ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ؛ އަތޮޅުކައުންސިލުން ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރަމުން އައިހެން، އެއްވެސް ޑިރެކްޓަރޭޓެއް ނުހުރުމީ، އަދި ޑިރެކްޓަރޭޓްތަކަށް އަތޮޅުކައުންސިލުން ދައުލަތުންދޭ ފައިސާ ވެސް ދައުލަތުން، އިންކަމް ސަޕޯޓް އެޑްވާންސް ވެސް ދެވުން، ހޯދުމު ކުއަރަ ކޮޕަރޭޝަން އަތޮޅުކައުންސިލުން އިންތިޒާމުކުރަމުން މިންވަރު މިއަދު އަސްލު ބަޖެޓުގައި އަތޮޅުކައުންސިލުތަކަށް މި ފެންނަ؛ އަތޮޅުކައުންސިލުތަކަށް ކޮވިޑް-19ގެ ކޮންޓްރޯލްކުރުމާ މިންވަރު މި ފެނުނީ އާރު އަތޮޅުކައުންސިލުން އެ މަސައްކަތް އެގޮތަށް ކުރިޔާ. އަތޮޅުކައުންސިލުން އޭރު ފިޔަވަޅު މި ބަޖެޓުން އިއުލާނުކުރި މެންބަރުންނަށް ފާހަގަކޮށް، ރާއްޖޭގައި ކޮވިޑް-19ގެ ސާރޖު ނަގައިގެން އަތޮޅުކައުންސިލުން އެންމެ ފުރަތަމަ ފޮނުވަންޖެހުނީ އިންޑިއާގެ ޗާޓަރ ބަސްޓާރުން. މިހާރު ރާއްޖޭގައި އަތޮޅުކައުންސިލުތަކުން ގޮތުގައިކަން 5000 ބަސްޓެރަވްސް ކަރަންޓީން އެބަހުރި. އަދި ރާއްޖޭގެ އެކި ކަންކަމުގައި ހުރި ކޮވިޑް ފޮސިޓިވްވެ އެބަހުރި. އަތޮޅުކައުންސިލުން މާލޭގައި، ހުޅުމާލޭގައި ވެސް އެބަހުރި ކޮވިޑް ފޮސިޓިވްވުމަށް، ވަރަށް ބަލިމީހުން މެނޭޖްކުރަމުން މި ދަނީ. އަދި އޭގެއިތުރުން ސޯޝަލް ސަޕޯޓު ވެސް އަތޮޅުކައުންސިލުން އިންތިޒާމުކުރަމުން މި ދަނީ. އާސަންދަ ނުހުރުމީ، ހަމަ ކަންތައްތަކަށް ބެލެހެއްޓުން އެބައޮތް. އަދި އޭގެއިތުރުން މުހިންމު ބޮޑު ގޮތް ހުރި، ކުރިއަށް ގެންދާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ގޮތުގައި ރާއްޖޭ އިޤްތިޞާދު؛ އަތޮޅުކައުންސިލުން ޤަވާއިދުތަކުގެ ސިޔާސަތު މި ބަހުސްވާ ފަދަ ގޮތަކުން އަތޮޅުކައުންސިލުން ކުރިއަށްގެންދިޔައީ، އޭގެ ދަށުން ހުރިހާ މަސްއޫލިއްޔަތު 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މި ބާރުވެރިކަން އަތޮޅުކައުންސިލް ގެންނަމުން، އެއީ ފުރިހަމަ ރަސްމިއްޔާތުން އަތޮޅުކައުންސިލުން ކުރިއަށް މުސްތަޤްބަލަށް ރާވާފައި ހުރި ކަންތައްތައް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ވަޙީދު. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. އަތޮޅުކައުންސިލް މި ރިޕޯޓުގައި ދިން ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ވަޒީރުން ހާޒިރުކުރުވައިގެން ކޮންމެ ދުވަހަކު ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ސުވާލުކުރުއްވާ ނުލިބޭ ވަރަށް ގިނަ ފާހަގަކުރައްވާ ދައުލަތައް އަސްލުގައި

ލިބިފައި ޓެންޑަރ ވަގުތުކޮޅު ދަނޑި އެއްވެސް މެންބަރަކަށް ސުވާލުކުރެވޭ. ގިނަ މެންބަރުންނަށް ސުވާލުކުރެވުނުތޯ މި ގޮތަށް ކަންތައްތައް ވާތީވެ، އެހެންގޮތަކުން ރިޔާސަތުގެ ސަމާލުކަމަށް މިކަން މި ދަންނަވާލީ. އަ ކުރައްވާ ސުވާލަކަށް ޖަވާބުދެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ހިތަށް ވަރަށް ސަލާމަތްވާނެއެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތިޔަކަމުގައި ދެ ފަރާތް ވެސް ހަމަ ހިތުން. މެންބަރުން ކުރައްވާ ސުވާލު ގެޔާ މިންވަރާއި، ދެން ވަޒީރުން ދެއްވާ؛ އެކިވަޒީރުންނަށް ވަޒީރުން މިދަނީ ވަޒީރުން ފުރުސަތު ދެންނެވިފައިސް ވަރަށް މަދުން. އަދި ވަޒީރުން ކަންކަން ހިންގަވަން ތިއްބަވަނީ. އަޅުގަނޑަށް ފެންނަގޮތުގައި ޢިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު ވަޒީރު ވަރަށް ގިނަ ތަފްސީލީ ދައްކަވަން އެ ގެންދަވަނީ ވަރަށް ސާފުކޮށް. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެއީ މި ވަޒީރުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް އަދި ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތެރި މަޖިލިސް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.

މަޖިލީހުގެ ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސަލާން ވަޒީރު. އަޅުގަނޑުގެ ދިން ސުވާލު އެބައޮތް. ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، މިހާރު ޖަވާބު ފިލުވައިލާ ކުރީގެ ރައީސް ދައްކަވާން ދައްކަވަމުން ގެނައި ދައްކަވައިދެއްވާ؟ ދެވަނަ ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޔާމީނު ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ވެފައިވާ ވަގުތުގައި، އަންހެނުންނާއި ކުޑަކުދިންގެ ހުކުމް ޖެހޭ ބަޔަކު. ދެން އެއް ޕްރޮޖެކްޓް ކުރީގެ ރައީސްގެ ހުވަތަކުގެ ސިފަ، އަޅުގަނޑު އެކިފައިވާ ގޮތުން ޑީ.އާރ.ސީ.އެމް.ޕީގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް ކޮމިޓީގެ ތަރުތީބުގައި ހުށަހެޅިފައިވޭ. އެކަމަކު މިހާރު ބަދަލު ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް އެބަ އޮޑިޓުރިޕޯޓް ފިނިފެންމާލާ މިނިސްޓްރީން. ޕާރލިމެންޓަރީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ސުންނަތި އެކޮޅުގެ ދިވެހި ބޭންކްގެ އޮޑިޓް ކުރުމަށް ހޭދަކުރެވޭ. ވީނަމަވެސް ސުވާލު، އަޅުގަނޑުގެ މަޖިލީހުގެ ދެ ވަނަ ކަމުގައިވާ ތަނުގެ ކުރީން އަދި މަޖިލީހުގެ ދުރާލައި ނަންބަރު މި ކުރަން، އެ ޕްރޮޖެކްޓް ކާރިޔާ ސުވާލުތަކުގެ ޖަވާބު. އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ގޮތުގައި މިވަގުތު ހުޅުމާލެ ކޮންމެވެސް ބައެއް މިގޮތުން ކުރިއަށް ހުސްކުރުމަށް ގެނެސްފައިވޭ. އިންޑިއާ، މި ދިން ސުވާލު އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ސަރުކާރުން ދޭތެރޭ އޮތީ. ހުސްބަލާން ބައްޕަ ބަހުރުގެ ބައްޔެއް ހުރި ބާރުގެ އޮތް ފިލުވުމަށް އެ ހުށަހަޅާ ކުރަން ވަޒީރު ކަތިލާފައިވާ ވާނެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ފުރަތަމަ ސުވާލުގެ ޖަވާބުގައި ފައިސާ ދެއްކިކަމުގެ މަޢުލޫމާތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އަދި ލިބިފައެއް ނެތް. އޭގެއިތުރުން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހަމަ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ވެސް ހުއްދަދެއްވުން، ބޭންގެރިން ޕްރޮސެސް އެބަ ކުރިއަށްގެންދަން. އޭގެތެރެއިން އަޅުގަނޑު ހިތުން ހަމަ މުސްތަޤްބަލުގައި ކަންދޫ ހެލްތު ސެންޓަރ އެކްސްޓެންޝަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދާނަން. އަޅުގަނޑުމެން ވެފައިވާ ވައުދުތަކެއް އިޢުލާނުކުރުމާއި ފުއްދަދުން ގެންދާނަން. އޭގެއިތުރުން އަތޮޅުގެ ފެސާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތްތަކެއް އެބަދޭ ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަށް. އެއީ އަތޮޅުގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް ނޯރުބީޖްޝަން ކުރުމަކީ. އެ ޕްރޮޖެކްޓް ނިމުނީމާ އަނެއްކާ އަޅުގަނޑުމެން ފެށިގެން ނަރުދަމާގެ ހަމަ އެ ޕްރޮޖެކްޓް އިވެލުއޭޓްކުރި، އަޅުގަނޑު ހިތުން މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެ މަސައްކަތް ފެށިގެންދާނެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ، ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް. ހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ދަތިއުނދަގޫ ހާލަތުގައި ރާއްޖޭގެ ފައިސާގެ ކަންކަން ބެލެހެއްޓެވުން ގެންދަވާތީ، މިހާ ފުރިހަމަކޮށް މިކަން ކުރައްވަމުން ގެންދަވާތީ، މިނިސްޓަރާއި މިނިސްޓްރީގެ ޓީމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާކުރަން. ވަރަށް ބޮޑެތި ގޮންޖެހުންތަކުގެ ތެރެއިން ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ތިކަން ތިޔަ ކުރައްވަނީ. ހާވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލެއް، އަދި އިދިކޮޅު ފަރާތުން ވަރަށް ބޮޑަށް ފަރުބަދަކުން ވާހަކައެއް، ހެންވޭރު އެއަރޕޯޓް އިންޖީނާ ކޮންފިއުޝަންކަން ދިން ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު ވަރަށް ސާފުކޮށް ވިދާޅުވެދެއްވަމުންދިޔައީ، އޭގައި ހިމެނޭ ބަޖެޓާން ދެރު އިނގޭތޯ. ދެ ވަނަ ސުވާލަކަށް، ބަޖެޓު ފޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން ބޭނުންވި ސުވާލަކީ، ވިސްނަން ތިބުމުގެ ވަގުތު ކުރިބަނޑުވަރު އަންނަ ކަމަން ގެބިލި.އިއްޔެ.އިޑިއާން ވަނީ ހަމަކަނޑުދަ. ވިސްނަން ގަޑިއަކުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓާ ވިސްނަން ގަޑިއަކުން އަދި ވަރަކަށް ހުރިހާ ކޮމިޓީތަކުން

ދެބަހިނގާތޯ؟ ފައިސާ ދެބަހިނގާތޯ؟ އަދި ފަހު ސުވާލަކީ، އިންސާފު ސަޕޯޓް ޑިފެންސްގެ މުއްދަތު އިމްތިޔާޒުތައްވަން ސަރުކާރުން ގެސްޓްހައުސްތަކާއި އުފައްދައިދޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ހުރިހާ ޕްރައިވެޓް އިންޑަސްޓްރީގެ އެއްފަހަރު ބަރާބަރަށް ހަމަޖެހިފައިވާނެ ނުވޭ. އެއީ ދަތިކަން. ދެން ޓޫރިޒަމްގެ އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، ފްލެޓުގެ ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެބަ މަސައްކަތްކުރަމުން ދަނީ. ދެން މިގޮތުގައި އެންމެ ރަނގަޅަށް އެންމެ ފުރިހަމަ މަސްއޫލިއްޔަތު ދުވަހު އަޅުގަނޑު ހިތުން ހީވާ މިނިސްޓްރީއަށް. އެކަމަކު ހަމަ ޖެހޭނެ.އެކޮށް.އެއްގާއި އަދި ބޮޑުގެ ޒަމާނުއްދުނިޔާ ގެދޮރުއްޔާ ކުދިކުދި ކުންފުނިތަކާއި ފްރީލާންސަރުންގެ ސަރުކާރު އެބަ މަސައްކަތްކުރަނީ ކުރޭ. މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުގެ މަޢުލޫމާތުގައި ކުރަހަން ނުވަނީސް، ގަނޑުގަނޑުކަށް 146 މިލިއަން މި ކޮވިޑްސް ފްރީލާންސަރުންގެ ބައިވެރިވުމާއި މި ކޮންމެ. ފޯރުކޮށްދިނީ ވަރަށް އަޅުގަނޑު ހިތުން މިހާރު މިގެ ޕެކޭޖްގެ ފުރުޞަތު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރު ކުރެވިދާނެ ހަމަ މި ފްރީލާންސްގެ މިހާރު ހަމަޖެހިގެންދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިނިސްޓަރު؛ މިއީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް. މި މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަންޖެހޭނީ އަދަބު ގަވާއިދު ފުރިހަމަކޮށް. ހުރިހާ ކިބައިން ސުވާލުކުރަން މިނިސްޓަރަށް އުޅަނިވިތޯ؟ ހުރިހާ ދާއިރާއެއް ބަރާބަރު މިނިސްޓަރަށް އުޅަނިވިތޯ؟ ހުރިހާ ސަރުކާރަށް މި ރާއްޖެ ފޮނުވައިދޭތޯ؟ އެއީ ބޮޑު ބަޔަކު ސުވާލެއް. ސުވާލަކީ، ހުރިހާ ރާއްޖޭގެ ހިސާބު ގުޅިގެން، އެކަން ގުޅުންހުރި އެއްފަސް ކަންކަން ހަމަހަމަކުރެވޭތޯ؟ ދޭނެތީ އެބައިރަތުންތޯ އެހެން؛ ވަރަށް ސާފުކުރެވޭތޯ

ވިދާޅުވި، އިންޑިޔާއާ އެއްބަސްވުން ނުހުންނާނެ ހާލަތުގައި އެއަށްޓަކައި ނަގަން. އެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ސާފުކުރޭ. ނުކުރޭ.
ނުވިއްޔާ ނުކުރޭ. މިނިސްޓަރު ވިޔަފާރިކުރާ ތަނުގެ މި ކަމުގައި ސާފުކޮށްދެން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑަށް ހަޤީޤަތުގައި ވެސް އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ވަރަށް ސާފުކޮށް މަޢުލޫމާތު ދެއްވައިދެއްވާތީ ޝުކުރު. އެހެން ގިނަ ކަންކަން އަޅުގަނޑު ފެނިގެން އަޅުގަނޑު ވެސް އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އަރިހުގައި އަހާނަން. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރު އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް، މި ދައުލަތުގެ ފައިނޭންސް މިނިސްޓަރު އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުގެ މެންޑޭޓުގައި ހިމެނޭ، ދައުލަތުގެ މާލީ އިދާރާތަކުގެ ގޮތުންނާއި ގަވާއިދުގައި ހުރި ކަންކަން؛ އެ ކަންތައްތައް ތަރުތީބުކޮށް، އެ ކަންތައްތައް ހިންގައިދިނުން. އެހެންވީމާ، މި ހިނގައިދާ ސިޔާސަތު އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑަކަށް ނޫން ޖަވާބުދާރީވާނީ. އޭގެއިތުރުން ހަމަ އަޅުގަނޑު ފަރާތުން ހުށަހަޅާލާދީފައިވާ ދިޔައީ، މި ކޯޕަރޭޓް ފެސިލިޓީގެ ކަންތައްތަކާގުޅޭގައި ވިޔަފާރި ބޭނުމާ އެއްބަސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަމުން މި ދިޔައީ. ވިޔަފާރި ބޭނުންކުރާ ކުރިއަށްޖެހުމުގައި އެބަހުރި، އެ ވިޔަސީން ހަމަ މާލީގޮތުން އެއްބަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެ ބޭނުންވާ ހާލަތުގައި ވެސް އެ ބޭނުންވާ ވެސް އިންތިޒާމުކުރަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސުވާލުކުރައްވައިފި؛ އިންޓަރ ސަރވިސް ފަރާތްތަކުން؛ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ޕްރޮކިއުމެންޓް ކުރުމަށް ހަމައެކަނި ހިންގަވާ ސަރވިސް ފަރާތްތަކުން އިންޓަރނޭޝަނަލް ކުރުމުގައި އެ އަޅުގަނޑުމެން ދެކެނީ. އެހެންވީމާ، ހިންގަވާ ސަރވިސް ފަރާތްތަކުން ފުރިހަމަ ކުރުމަށް. އަދި އޭގެއިތުރުން މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ އިންޓަރނޭޝަނަލް ކުރުމުގެ ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން އެ އިންޓަރނޭޝަނަލް ވެސް ކުރެވޭނެ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު.

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ވަރަށް ގިނަ މައުލޫމާތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސާފުވެއްޖެ. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އަރިހުން އަޅުގަނޑު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ އެއް ޤައުމަކުން އެންމެ ގިނައިން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ މަޖުބޫރުކުރައްވާތީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑަށް މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލެއް؛ ރައީސް ޔާމީންގެ ޒަމާނުގެ ސުވާލު. އަޅުގަނޑު ހީވަނީ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރަށް ކަށްސަވާލުކޮށްގެން އޮތީ އެ ސުވާލުގެ ޖަވާބު. ދެއްވީ؟ سبحان الله. އަޅުގަނޑަށް އަޑެއްނީވޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް މާފުކުރައްވާ! ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނިހާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ދި ސުވާލެއް ރައީސް ރަނގަޅު، ޤަރަޒުދަރަން. އެއީ ވަޒީރު ވިޔަފާރި ފަރީދު ނުލައްވަން. ދެން އެ ފަރާތާ އެއްވެސް ވަރަކަށް ދިޔަބާރުކުރުމުގެ އެއްމިނު ނޫނީ ހަމަޖެހިލަން މަސައްކަތްކޮށްދެއްވާފައިވާތޯ، އެ ވަޒީރު ބައްލަވާނުލައްވާނީ؟ ގައިމު ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ސާފު ހާމިން ފަރާތާ ނުދައްކާނެކަން. އެއީ ދައުލަތަށް ހަރަސްޖެހިފައިވާ ފަރާތަކަށް. އެހެންވީމާ، ހަމަގައި މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދާނީ ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ސުވާލާ އެކުގައި، އަޅުގަނޑު ހިތުން ވަޒީރަށް ޖަވާބު އެކުގައި ވަޒީރަށް އެއްކޮޅަށް ވިދާޅުވެވޭނެ. ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވަޒީރު އަރިހުން ސާފުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ދިވެހިރާއްޖެއިން އެއް ޤައުމަކުން އެންމެ ގިނަ ޗީނު ނަގާފައިވަނީ 2013އާއި 2018އާ ދެމެދު. އެއީ ޗައިނާއިން. އެ ޗައިނާއާ ފީސިބިލިޓީތަކާއި އަދި ބޮންޑްތަކާއި ގުޅޭގޮތުން ވަރަށް ބޮޑު ދަރަނިތަކެއް ހުރި. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން

ލަފާކުރެވޭ ގޮތުގައި ހަމަ ލޯނުގެ ބޮޑު ބައެއް، ބޭރުން ނަގާފައި ހުރި ލޯނުގެ ބައިވެރިކަމަކީ ލޯންތަކަށްވުރެ ވެސް މާ ބޮޑު އަދަދަކުން ޗައިނާއިން ނަގާފައި ހުރި. އެ ލޯންތަކަށް އަނބުރާ ދައްކަން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރާ މި އޮތީ ހަވާލުވެފަ. ކޮވިޑް ކުރިމަތިން ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތިވެއް ދައުލަތުގެ އާމްދަނީއަށް ދިމާވެފައިވާއިރު، މި ލޯން ރީސްޓްރަކްޗަރިންގ ޗައިނާ ސަރުކާރާ މަޝްވަރާކުރެވިފައިވޭތޯ؟ އަދި އެ ފަރާތުން އެއްބަސްވެފައިވޭތޯ މި ލޯން ރިޕޭމަންޓް އާ ޑިފަރަލްއެއް ކުރިއަށްދިޔުމަކަށް؟ ވާނަމަ، އެ މަސައްކަތް ކިހާހިސާބަކަށް ގޮސްފައިވޭތޯ؟ އަދި ޖުމުލަ ކާރުވަރުގެ ލޯނާއި ސޮވަރިން ގެރެންޓީއާއި ބޮންޑާ ޗައިނާ ސަރުކާރުން ނޫނީ ޗައިނާގެ ބޭންކުތަކުން ދިވެހި ދައުލަތުން އެބައޮތީ މިހާރު މިދިޔަ 5 އަހަރުގެ ތެރޭގައި ނަގާފައި؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރަތަމަކޮށް ބޭނުންވަނީ، ކުރީގެ ސަރުކާރުގައި އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަކޮށްފައިވާނެ، ފައިސާ އަދި ނުދައްކާ ކަމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ އެންޓަރޕްރައިޒް ގެރެންޓީގެ ތެރެއިން އެ މަސައްކަތް މިހާރުވެސް އެބަ ކުރަމުން ގެންދަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ހުރިހާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިލްތިމާސް ވަރަށް ފުރަތަމަކުރެވުނު ސަރުކާރުގެ ޖަވާބުގައި އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަކޮށްފައި ބޭނުންވަނީ، ތެރެއިންވެ! ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތު ކުރިމަތިން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު ގޮތްތަކެއް އެބަ ދިމާވޭ. އެހެންކަމުން، މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޖީ-20ގެ ޑެޓް ސަސްޕެންޝަން އިނިޝިއޭޓިވްގައި ބައިވެރިވެގެން އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރައްވަމުންދަނީ. އޭގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރު ފިސްކަލް ސްޕޭސް އެބަ ލިބިގެންދޭ. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ މިހާރުގެ ޑެޓް ސަރވިސިންގ ޕޭމަންޓް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖީ.ޓީ.ޓީގެ؛ ޒަމާނީ އުފެއްދުންތެރިކަން ދަނޑުން ދިމާ އެއްކޮށް ސަރވިސިންގ ޕޭމަންޓް ޑެފަރކުރަން ބޭކަރި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ހުރިހާ ކްރެޑިޓަރުންނާ އެއްކޮށް ވެސް އެންގޭޖްވެގެން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އެ މަސައްކަތް އެބަ ކުރައްވަމުން ގެންދަވައި. ދެން ޗައިނާ ޑެޓް ސްޓޮކް؛ އެކްސްޕޯޓް ޑެޓް ސްޓޮކުގެ ޖުމްލަ އަދަދު ސްޓޭޓް ގެރެންޓީއާއި އަދި އެންމެންނާއި ގޮތުގެ ޔޫރޯބޮންޑް ހިމެނައިގެން އަސްލު ޖުމްލަ އަޅުގަނޑު ވަކިން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފޮނުވައިދޭނަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރަތަމަކޮށް ބޭނުންވަނީ، ކުރީގައި ވެސް ޗައިނާއިން ވެސް އަދި އެހެންނެހެން ފައިނޭންސްތަކުން ވެސް، ދެފަދަ ވައްތަރުގެ ނަގާފައި ހުރި ޑިޔަ ލޯންތަކާ ހަމަ ކޮންސެޝަނަލް ލޯނެއް. އެހެންކަމުން، މިގޮތުގެ ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ކުރީގެ ސަރުކާރުން 100 މިލިއަނަށް ކުރިއާ ކަމާއި 200 މިލިއަން ކުރަން ލޮބުވެތިން،

އެޑީބީން ލޯން ނަގާފައި ހުރިހާ، ޗެބަކް ޑެޓް ސްޓޮކް ބޮޑުވެގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑެޓް ސަރވިސް ކޮސްޓް ބޮޑުވެގެން މި ދަނީ. އެއީ އަސްލު ބަޖެޓުކުރަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، 31 ޖުލައިގައި އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އެބައޮތް ދައުލަތުގެ މީޑިއަމްޓާމްގެ ދަރަނީގެ ސްޓްރެޓެޖީ 2021 އިން 2023 އަށް ފާސްކޮށްފައި. އަދި ފިސްކަލް ސްޓްރެޓެޖީ އަންގައިދޭ ބަޔާނެއް 2021 އިން 2023 އަށް ވެސް ވަޒީރު އެބައޮތް ހުށަހަޅުއްވާފައި ފޮނުއްވައިދެއްވާފައި. ދިވެހި ދައުލަތުގެ ދަރަނިންނާ ގުޅޭ ގޮތުން މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގެ އެ މަސައްކަތް ބައްލަވަންދެން. އަދި މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގެ އިތުރުއަރިން އެ މަސައްކަތުގެ ބައިވެރިވުމަކީ މި ގެންދަނީ، ގާނޫ ވަޒީރާ ބެހޭގޮތުން. އަދި މުޅި މަސައްކަތް ބިނާވެފައި އޮންނާނީ، ވަޒީރު ދެއްވާ މަޢުލޫމާތުގެ މައްޗަށް. އެގޮތުން މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖަށް.

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ 2020 ބަޖެޓުގައި މާލިއްޔަތު ސިޔާސީ މަޝްރޫޢުތަކުގެ އެކްސްޕެންޑިޗަރ ހިމެނިފައިވޭ. އަދި ކޮވިޑު ގެ ސަބަބުން މަސައްކަތްތަކުގެ ފަހަތުން ބޮޑު ކަންކަމާއި ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ވެސް ސަރުކާރުން ޕޯސް ކުރައްވައިފި. އެހެންނަމަވެސް، ކުރީގެ ރޭޓަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ފުރިހަމަކޮށްދިނުމުގެ ތެރޭ އަ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދަވާ. އެހެންނަމަވެސް، އާއި ފަހުން ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރާ ގޮތެއް އެބަހުރި ބޮޑު ބަޖެޓްގެ އެކްސްޕެންޑިޗަރ ހުއްޓުވާލެވޭނީ. ކޮންކަމެއް މާލިއްޔަތުގައި ބަދަލުވާނެ؟ ދެން ބޮޑު މިނިސްޓްރީން މައްސަލަތަ ދައްކަވައި 2020 ގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި އޮތް މާލިއްޔަތުގެ ބަޖެޓުގެ މަސައްކަތް ހުއްޓުވި ވަނީ، ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ފިޔަވަޅެއް ހުއްޓުވާލާނެ ގޮތަކީ. ކޮންކަމެއް ހުއްޓުވާނީ ބަޖެޓުން ހަރަދުކުރާ ގޮތެއް؟ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތެދުންތޯ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރިހެން ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ހަރަދުތަކެއް ކުޑަކުރުމަށް ޖަހައި ވަރަށް ގިނަ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅިން. އެއީ ކޮންމެހެން ވެސް އޮތް އަޅުގަނޑުމެން އަޅަންޖެހުނު ފިޔަވަޅުތަކެއް. މިހާރު އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޓްރެކްޓުކުރެވިފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތައް ފައިސާއާ ހަމަ ކުރިއަށްގެންދަން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކޮށްކޮށްފައިވާން. އަދި ކޮންޓްރެކްޓުކުރެވިފައި ހުރި ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ، އެ ބިޑުތަކަށް ފައިސާ ވެސް ދައްކަމުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދިޔައީ. ދެން ކޮންޓްރެކްޓުބިޑުކުރުމުގެ ބިޑުގެ ޕްރޮސެސްގެ ތެރޭގައި ހުރި ވަރަށް ގިނަ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ހުއްޓުވިން. މިހާރު އޭގެތެރެއިން އެއްބައި ޕްރޮޖެކްޓްބޭސް އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ކޮންޓިނިއު އެބަ ކުރަން. ދާދުން ސިވިލް މަރާމާތު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އިމާރާތްކުރުމުގެ ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދަމުން. އަދި އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑު؛ ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ ފާހަގަކުރިން. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަސާސީ ފާހަގަކުރެވުނު ހަމަ ޚިދުމަތް ލިބިގަތުމަށް ބަޖެޓުގެ ނިންމަވަށްދޭ ނިންމުމެއް އޮތް ކަމެއް. އަޅުގަނޑު އެދޭނީ ބަޖެޓްގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެގޮތަށް ތާއީދުކުރައްވަން އެދެން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު؛ އަޅުގަނޑު މި މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް ވެފައި، މި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަބަދުވެސް ދައްކަވާ ވާހަކަތަކެއް އަޅުގަނޑުގެ ކަންތައްތަކަކީ ޒާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ އެ ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާއަކީ، ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ހިސާބުކުރާއިރުގައި ތަފާސްހިސާބުތައް ގެންގުޅޭ ކަމަކީ މިތަނުގެ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަކީ އެކިތަން ސިފަވެސް، ޒޯންތަކުގެ، އޭރިއާގެ، އެއީ ވަރަށް މުހިއްމު މަސްއޫލިއްޔަތެއް ފުރިހަމަ. ފަދަ ހަމައެއް ކަންނޭނގެ އެއްޗެއްވެގެން ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ބޯހަރުގާތަށް؛ ބޮޑެތި ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓުތައް ހިނގާ ދާއިރާ ފާހަގަކުރަން ވެސް ޖެހޭ، އެއީ ފަށާ ތަރައްޤީގެ ސިފަ، ހުރިހާ ތަރައްޤީގެ އިންސާފުވެރި ހުރިހާ ސަރަޙައްދުތަކާ ހަމައަށް ހުއްޓި. ބޮޑެތި ހުރިހާ ބައިތަކެއް ހުރިހާ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮގްރާމްތަކެއް ފެށިފަ ހުރި ތަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ވެސް ފާހަގަކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑު ވިސްނާ އަހުރެން ހިސާބަށް އަދި މި މަޖިލީހުގެ ޙައްޤުގައި، ދަރަޖަތަކެއް ވަރަށް ބޮޑު ތަރައްޤީ ގެނައުމަށް ފަހު ބޮޑު މެމްބަރުންނަށް އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ދައްކަވާނެ ކަމުގައި ތާއީދު ހުރި ބަޖެޓުގެ މެންބަރުންނަށް ހުށަހަޅުއްވާފައި ދެއްވާ، ދަރަޖައަކީ ވަރަށް ރަނގަޅު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖް ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިނިސްޓަރު ބޭފުޅުންނާ ގުޅިގެން އެ ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑު ވާން މިނިސްޓަރަށް ދޫމު މިނިސްޓްރީން އެ ދަނޑުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ފޮނުވާފައި އޮތް ސިޓީގެ ކޮޕީއެއް މި މަހު؛ 17 ސެޕްޓެންބަރުގައި މިނިސްޓަރަށް ވަޓްސްއަޕް ވެސް ކޮންފަރިމްވާން. އެހެންވީމާ، އެ މަޢުލޫމާތަކީ މިނިސްޓަރު އިނގިރޭސިން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ ނުކުތާއެއްގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަނެނުވެން. މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދައްކަވަން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ސަރުކާރުން މިހާރު ރިލީފް ޕެކޭޖެއް އިޢުލާންކުރައްވައި ތަންފީޛުކުރައްވާކަން އަޅުގަނޑު އުފާވެރިކަމާ ފާހަގަކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ކުދި ވިޔަފާރި، ސްޓާޓްއަޕްސް ފަރާތްތަކާއި ބޮޑެތި ވިޔަފާރިތަކުގެ ވިސްނުން ގެންގުޅުއްވާ ކަމަށް. ޓޫރިޒަމްގެ އިޤްތިޞާދު އަލުން އާރާސްތުކުރުމަށް ބަލައި ސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖެއްގެ ދިނުމުކަން ވަރަށް ބޮޑު. އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ މިހާރު ދަންނަވާއިރު ވެސް ދަތުރުފަތުރުގައި ހިނގާ ނުކުތާކަން ވެސް. އެހެންވީމާ، އެ ސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖު ކުރިއަށްގެންދަވާނީ ކޮބައިތޯ؟ އަދި ކުރިއަށްގެންދަވާނީ ކިހާ ދުވަސްވަރަކަށްތޯ؟ ކިހާވަރަކަށްތޯ ޕެކޭޖުގައި ހިމެނޭނީ؟ އެ ސުވާލު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ޗާގެއިމެދަރަން ވިޔަފާރިވެރިން، ސްޓޫޑިއޯ ކެޕޭސިޓީ މަސްވެރިކަމުގެ އިތުރުކުރުމާ ވާހަކަ. ކިހިނެއް ބަނދު ކާއުޖުދުގައި އިތުރުކުރައްވާނީ؟ އަދި ކިހާވަރެއް ކޯސް

މަސް ދުވަހަކު ބަންދުކުރެވޭ ގޮތަށް ފުރިހަމަކުރަމުގައި އިމްތިހާނުކުރަނީ؟ ކިހާވަރެއްގެ އިންވެސްޓްމަންޓެއް ސަރުކާރުން މިކަމަށް ކުރައްވަމުން ގެންދަވާތޯ؟ އަދި ހާދާ ތަފާތުގައިތޯ މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ އަމަލީ މަސައްކަތް ފެށި ނަމަ، މަސްވެރިންނާއި ރައްޔިތުންނަށް މިގެ ފައިދާ ފާހަގަކުރެވޭތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވީ، ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ރާއްޖެ ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން އުޅެނީ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެއްލުން ތަން ކުރިމަތިން ބަޔާ ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަން އުޅޭތީ. އެ ފުރުސަތުތަކުގައި ސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖުތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އުޅޭނީ އިންޖެކްޓުކުރަން. މިގޮތުން އުޅުމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ފޯރުކޮށްދޭނީ ސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ 2021 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް ވެސް ފަރުމާކޮށްފައިވަނީ މިއަންނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގައުމީ އުފެއްދުންތެރިކަން އިތުރުކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ޓޫރިޒަމް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ފަދަ، މަސްވެރިކަމާއި، ދަނޑުވެރިކަން ސެކްޓަރުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން ވެސް ފާހަގަކޮށްލި، ސްޓިމިއުލަސް ޕެކޭޖު އިމްޕްލިމެންޓްކުރުމުގައި ކޮންސްޓްރަކްޝަން ސެކްޓަރު އިމްޕްލިމެންޓްކުރަމުން ބާކީ މަސައްކަތްތަކެއް އެބަ ކުރެވޭ. އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ޕޭރޮލް، އެހެން ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ހިމެނި ފިސްކަލް މިނިސްޓްރީންނާއި އިކޮނޮމިކް މިނިސްޓްރީން އެކުގައި ރަނގަޅަށް ދާނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު އަބްދުލްކަރީމް.

ކެނދިކުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު އަބްދުލްކަރީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެމްބަރު ވިދާޅުވި، މަސްވެރިންނަށް ހަރަދު މިދިޔައަހަރާ ރުފިޔާ މިހާރު ދެވިފައިވާ ކަމަށް. އެއީ މުޅި ސިޔާސަތެއްތޯ، ނޫނީ ވަކިވަކި ފަރުދުންނަށްތޯ މަސްވެރި؟ ހަމަ އެއާއެކުގައި ނ. ފޯދޫގެ ފެނާއި ނަރުދަމާއަށް ވެފައި އޮތް ގޮތެއް ސާފުކޮށް ރައްޔިތުންނަށް އެނގޭ ގޮތަށް ބުނެދެއްވުން ވަރަށް ބޭނުން އެދެން އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ފާހަގަކުރިހެން އައިސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މަސްވެރިންނަށް އިންކަމް ސަޕޯޓް އެލަވަންސްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގާތްގަނޑަކަށް 8.4 މިލިއަން ރުފިޔާ ދޫކުރެވިފައިވާނެ. އަދި އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖުމްލަ އިންކަމް ސަޕޯޓްގެ ގޮތުގައި ގާތްގަނޑަކަށް 96 މިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޫކުރެވިފައިވާނެ. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ފިނޭންސް ސަރުކާރުގެ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ތަފްސީލު ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭނެ ހުރި މިންވަރަކުން އަޅުގަނޑު މި ދަނީ ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވެސް ހަމަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުން ކިޔައިދެވޭން. އެކަމަކު ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮޖެކްޓުތަކާއި އޭގެ ކަންތައްތައް އަސްލު ބަޖެޓުގައި ތަފްސީލުކޮށް މިނިސްޓްރީން ކުރާ މަސައްކަތްކޮށްގެން ނޫން އެއީ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދައްކަން މިނިސްޓްރީތަކުން ބޭނުންކުރަން ފަންޑު، ބޭނުންކުރާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގައި އަޅުގަނޑު މި ދަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެ މަޝްރޫޢުތަކާ އެކީގައި އެ ޕްރޮޖެކްޓު ހިނގަމުން އަންނަ ނަތީޖާ ތަފްސީލު ބަޔާން ކުރާނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް މިކާއިލް.

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް މިކާއިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މިހާރު ބާޒާރުގައި 19 ރުފިޔާ ބައިން އަދިވެސް ޖޯޑު ވިއްކޭ. އެހެންވީމާ، 250 މިލިއަން ޑޮލަރު އިންޑިއާގެ ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން ނަގައިގެންދިޔައިރު، މިއަދު ބައެއް ނަގަންނަނީ ކިޔުއްވޭތޯ؟ އަދި މިކަމަށް ބައްލަވައި ގެނައުމަށް ޤަކާއި ކޮން މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަނީ؟ ދެން ގުޅުވާލު އިންޑިއާގެ ކުންފުންޏަކަށް ދޭން އެބައުޅޭތޯ؟ ނޫނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އެކަމުން ގެއްލުމެއް ދޭނީ؟ އަދި ތިންވަނަ ސުވާލުގެ ގޮތުން، ރިސޯޓުތަކުގެ ކުލި މާފުކުރުމުގެ އުސޫލުން އެކްސްޓެންޝަން ފަދަ ކަންކަމުގައި އާންމު ރައްޔިތުންގެ އިޖާބަދޭން އަދި އާގައިދުރުން މިލަފުޒު، ގުޅުވާލުގެ އަދި ވިލިނގިލި، މިކަހަލަ ތަންތަނުގައި ހުރި އިންޖެސްޓިރައަށް ކަންކަން ބޭނުންވާ ގޮތަށް ގޮސް ދިވެހި ރައްޔިތުން ނުލިބި ގުޅުވާލުގެ މި ގެސް ރަށްރަށުގައި ބޭނުންވާ ބަދަލު ގެނެވޭނީ ކިހިނެއްތޯ؟ އަދި ކަންކަން ގުޅުވާލުގެ ގުޅިގެން ބަދަލުކުރަން ފަށައިގެން ގުޅިގެން ގުޅުވާލުގެ ފުރުޞަތު ބޭނުންވާތީ ކިހިނެއްތޯ؟ މި ސުވާލަށް ޖަވާބުދެއްވާ!

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މި ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާ ދެމެދުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ދިވެހި ދައުލަތަށް ބޮލަސް؛ ޓޫރިޒަމް، ޓޫރިސްޓް ކަރަންސީ ލިބުމުގެ ހުރިހާ ދޮރުތަކެއް މި ވަނީ ގާތްގަނޑަކަށް ބަންދުވެފައި. އެހެންވީމާ، މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެން އޮޕަރޭޓްކުރަނީ ރިޒަރވްތަކުން ބަޔަކު މަސައްކަތްތަކެއްގައި އެބަ ކުރަމުން ގަސްދު. އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ޖެހުނު އެމް.އެމް.އޭއިން ވެސް، އަދި ކުރީގެ ނަގަވަ ގާރަންޓީތަކުގައި ވެސް ބޮންޑުތަކަކީ ނުދާތީ މިންވަރަށްވުރެ އިތުރަށް ވެސް ޖެހުނު އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޮންޑުތަކަށް ހަދަމުން އެމް.އެމް.އޭއިން އެ ދަނީ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި އިތުރަށް ލާރިތަކެއް ވެގެންދާނެ. އަދި އާމްދަނީގެ ގުޅުވާލުގެ ބިރުތުގެ ކަންކަންތަކުގައި، އަދި ކޮމާޝަލް ލޯނު ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގައި އަޅުގަނޑު ހުރިން ފައިނޭންސްކުރެވޭ އިނގިރޭސި ބޮންޑުތަކުން، ބޮންޑުތައް އިންޓަރނޭޝަނަލް ބޮންޑުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޮންޑުތަކަށް ޕްރޮގްރާމް ރޫޓު އިޤްތިސާދީ ކަންކަމުގައެވެ. އޭގެ އިތުރުން ފައިނޭންސް ކޮމާޝަލް ބޭންކްތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނުވަތަ ގަވަރމަންޓް. ދެން ފައިނޭންސްކުރަން، އަޅުގަނޑުމެން މި ހާލަތު ދެމެދުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިދަނީ ބޮންޑު އޮފް މެލްޑިވްސްގެ ވެސް ސަރުކާރުން އިންވެސްޓްމަންޓް ކުރި ފޯރިން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ގެންދަން.

އަދި އޭގެއިތުރުން އެޗް.ޑީ.އެފް.ސީއިން ނަގާފައި ހުރި ލޯންތަކުގެ ގޮތް މޮރެޓޯރިއަމެއް؛ އެޗް.ޑީ.އެފް.ސީގެ ލޯންތަކުގެ ގޮތް މޮރެޓޯރިއަމެއް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖެހިލުމެއް އެބަ ގެނުވޭ. އަދި އޭގެއިތުރުން އެޗް.ޑީ.ސީއިން ވެސް ނަގާފައި ހުރި، އެކިއެކި އެޕާޓްމަންޓްތަކާއި ދައްކަންޖެހޭ ރެންޓު ވެސް ހުއްޓި ގޮތްތަކެއް ހުއްޓުވާލާފައިވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވޭ. އަދި އެހެނިހެން މާލީ ހުރި ކުންފުނިތަކުން ރެންޓުކޮށްފައި ހުރި ތަންތަނުގައި ވެސް ކުލިތަކަށް ލުއިތަކެއް ދީފައިވޭ. އަދި އޭގެއިތުރުން ސިޓީ ކައުންސިލުތަކާއި ކައުންސިލުތަކުން ދީފައި ހުންނަ ބިންތަކަށް؛ ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައި ހުރި ބިންތަކަށް ވެސް ލުއިތަކެއް ދޭތޯ ގްރީން ފަންޑުން މިނިސްޓްރީގެ ސަޕޯޓުދެއްވައި ވަރަށް ރީއްޗަށް ތަފާސްހިސާބު އަޅުގަނޑުމެން ލިބިފައި ބޭނުންވާނެ. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލުތަކަށް ވެސް، އަދި ކައުންސިލުތަކަށް ވެސް، ސިޓީ ކައުންސިލުތަކަށް ވެސް އަދި ސަރުކާރު ކުންފުނިތަކަށް ވެސް އެކަން ކުރުވުން ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ކިޔައިދެއްވާށެވެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް.

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރުޙަބާ މެންބަރުން. އަޅުގަނޑު ސުވާލަކީ، ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ކާރާ ދެވަނަ ތަކަށް މުސާރަދޭން ފައިސާ އެބަހުރިތޯ؟ އަދި 65 އަހަރުން މަތީގެ މުސްކުޅިން ކާރިއްސާ ފައިސާ ދޫން ފައިސާ ސަރުކާރުގައި އެބަހުރިތޯ؟ ހަމަ އެއާއެކީގައި އިސްކަން ބޭރުގެ ދަރަނިތަކުގައި ޖީއޯޕީ ހަމަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް، ވަރަށް ބޮޑަށް ދަތިވެފައިވާތީ. އެއީ ކިހިނެއްތޯ ކަމަށް؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ވަރަށް ސާފުކޮށް މާލީ ވަޒީރު ވިދާޅުވެދެއްވައިފި، ރައީސް ޔާމީން ފައިސާ ނުދައްކައިގެން އުޅޭ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، ދަތިވަމުން ހުންނަނީ. ޝަރީފަށް އެކަން އެނގެންޖެހޭނެ. އެއީ ވެގެން ހުރި ގޮތެކޭ. ޔާމީން ފައިސާ އަދިވެސް ނުދައްކާވާ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑު ވަޒީރަށް ފުރުސަތު އަރުވާލަން ހާމިން، ކުރީގެ ރައީސް ފައިސާ ނުދައްކަވައި ވީނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހިތުން މުސާރައިގެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެއްސެވުން. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. އަޅުގަނޑު ކުރިން ފާހަގަކުރަމުން އައީ، މި ހާލަތުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ހަމަ ރަނގަޅަށް ދައުލަތުން ނަގަންޖެހޭ ޚަރަދާ ކަންތައްތައް ކުރަމުން. އަޅުގަނޑު ކުރިން ފާހަގަކުރިހެން ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުސާރަ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނުހުންނާނެ ކުޑަކޮށްލާ. ހަމައެކަނި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ މުސާރައާއި ސިޔާސީ މީހުންގެ މުސާރަތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަކޮށްލައިފައިވަނީ ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ހިނގަމުންދިޔަ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ވެސް ބަރާބަރަށް ބިލުތައް ދައްކަމުން މި ދަނީ. ސޯޝަލް ސެކްޓަރ ވެސް ވަރަށްބޮޑަށް އެބަ ހިނގާ. ހުރިހާ ކަހަލަ ކުއްލި ސިއްޙީ އިމަރޖެންސީތަކުގައި ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ވެސް ކުރަމުން މި ގެންދަނީ. ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށް މުސާރަ ދިނުން؛ މި ސުވާލު އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދޭނެ މުސާރަދޭން ފައިސާ އެބަހުރި އިނގޭތޯ. ކޭޝް ފްލޯ އަޅުގަނޑުމެން މެނޭޖުކުރަމުން ބަރާބަރަށް މި ގެންދަނީ. އޭގެއިތުރުން މި ފަހަކަށްއައިސް، 65 އަހަރަށްވުރެ މަތީގެ ބޮޑުންނަށް ދޭންޖެހޭ ޖޫ، 5000 ރުފިޔާގެ އިނާޔަތް އިތުރުކުރެއްވިއްޔާ ކުރިއަށް އޮތް ތާރީޚަކުން ދޫކުރަންފެށޭނީ އިނގޭތޯ. އޭގެއިތުރުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޕަރމަނެންޓް ގެންނަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އިނާޔަތް ބޭސްގެ ފަރާތުގައި ފާހަގަކުރީ، ސުވާލުގައި ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކޮށްލާ. ރިފޯމް ދެން މުޅިން ކޮށްފައި، އާދެ މަޝްވަރާތައް އެބަ ކުރިއަށްގެންދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު ސުވާލު އަޅުގަނޑަށް ސާފުވާ ނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް.

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ސުވާލުކުރަން މި ޖެހުނީ ތިން ރުފިޔާއަށް ހުރި ހަކުރު ކިލޯއެއް ސާޅީސް ރުފިޔާއަށް ގަތް ވަޒީރަކާ. ދެންމެގައި ރިޕޯޓަކުން ވިދާޅުވެއްޖެ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވިދާޅުވޭ ތަފާތުކުރާ ކަމަށް ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ރަނގަޅަށް ގެންދިއުމުގައި. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ނައިފަރު ދާއިރާގެ ފެނާއި ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތް މިހިސާބަށް ވިދާޅުވެގެން ހުއްޓައިލާފައި އޮންނަތާ އެތައް މަހެއް މި ވަނީ. 23 ޖެނުއަރީގައި ހުއްޓައިލައިފި. ކޮންޓްރެކްޓަރު ހުއްޓާލީ؟ މިއީ އޮޑިޔާއި އަހަރެމެންގެ ހިޔާ ލިބުން އެހީގެ ޕްރޮޖެކްޓެއް. ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ދައުލަތުގެ ދަރަނި، ސްޓޮރޭޖް ގެދޮރުތަކުން ހިލޭ ދޭނަން ކިޔާފައި ހިލާފަކަށް ހިނގާނީ؟ ތިންވަނަ ސުވާލަކީ، ފެންބޭނުންކުރުމަށް އަދިވެސް ނާދޭ. އޭގެ ސަބަބު ކޮބާ؟ އަސްލު ފެންބޭނުންކުރުމަށް އަދިވެސް ނާދޭ. ކޮބައިތޯ ފެންބޭނުންކުރުމަށް؟ ހާމަކުރެވޭ ދުވަހެއް ނުވެނި ފެންބޭނުންކުރުމަށް؟ ފައިސާ ގޮތުގެ ކަންތައްތަކަށްނޫންތޯ؟ ހަމަ ފަހަރެއްގެ ކަންތައްތަކެއް މި ދެ ކަމަކީ ބެލެންސްކުރެވޭނެ ކަމެއްތޯ؟ ކުރިކޮށް ސަޕްލައިގެ ބަޖެޓްކުރުމުގައި ބަޖެޓްކުރުމުގެ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ބޮޑަކަށް އަހަރު ވަރަށް ސުވާލުއްވާނީ މަސައްކަތް. އެއީ ޖީއެސްޓީގެ ތަފާތުކުރުމުގެ މަސައްކަތުގެ ކާބޯތަކެތި އާލާކުރަން ކިހާ ކުޑަކުދިންނަށް، އިންޖީނާގެ ކުޑަކުދިންނަށް. މި ކުޑަކުދިންނަކީ ކޮންމެ ބަޔަކަށް ކުރިމަތިވާ ވަރަށް ޖީއެސްޓީ، ބެލެ ޖީއެސްޓީ އެމްބަސީތަކުގައި ތަޢުލީމު ހާސިލުކުރަން ވެސް އެނގެނީ ވައިސް ކަންނޭނގޭ. މިއީ ކިހިނެއްހެއްކަމެއް ވާ ކަމެއްތޯ؟ މިއީ ބެޒިން ޕްރޮސެސްގައި ޝަރުޠަކީ ވަރަށް ގޯސްކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަނީ. އިންޖިނިއަރިން މިހާރުވެސް ކިހާ ދަރަޖައިގެ ފެނަށް ޖެހޭ ދެމުންގެން، ފައިސާ ތަކެތި ވެސް ނުކުރެވޭ. ކަމަކީ ސަރުކާރު ފެނަށް ނުދޭ. އަދި ޖަހަނީ ބޮޑު ފެނަށް އެއް ނުދޭ. އަދި މި ވިއްކާ ކޮންމެ ހަފްތާއަކު ފެނަށް އެއް ހަމަ ނުދޭ. ޖުމްލަ ކުރަންޖެހޭ އިންޖިނިއަރުން ފަރާތުން ނުވެދޭތޯ؟ 520 މިލިއަން ޑޮލަރު އެބަހުރި ހިލޭ ގެންގޮސް ލިބިގައި މި ދެ އަހަރުދުވަސް ތެރޭގައި. ހަމަ ވާނީ މި އަހަރު 14 ބިލިއަން ރުފިޔާ އެބަހުރި ލިބިފަ. 520 މިލިއަން ޑޮލަރު އެއީ ގޮތެއްގެ ކަމަށް 8.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ޖުމްލަ 22.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ، މި ފައިސާ ކޮބައިތޯ؟ ކޮންމެ ކަމަކަށް ހަރަދުކުރެވިފައި؟ ކޮބައިތޯ ހަރަދުކުރެވިފައި 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ ސުވާލު. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ޤަރާރާކޮށްޓަކަން ބޭނުންވަނީ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު އޮޅުވާލުމެއް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑާ ދިމާއަށް އެ ވިދާޅުވި ބަސްފުޅަކީ އެއީ ވަރަށް ބޮޑު އޮޅުވާލުމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އާދައިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް މި ދަނީ، 37 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑުމެން މި 2020 ވަނަ އަހަރު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށްދެއްވައި އޮތީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ކޮންމެ ހަފްތާއަކު އެއްފަހަރު ދައުލަތުގެ ފައިނޭންޝަލް ސްޓޭޓްމަންޓް ޝާއިޢުކުރަމުން، ކިހިނެއްތޯ ޚަރަދުކުރެވުނީ. އާމްދަނީއާއި ހިލޭ އެހީގެ ގޮތުގައި ލިބުނީ ކިހާވަރަކުންތޯ؟ ލޯނުގެ ގޮތުގައި ލިބުނީ ކިހާވަރަކުންތޯ؟ ހުރިހާ އެއްޗެއް ވެބްސައިޓުން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ކޮންމެ ހަފްތާއަކު އެއްފަހަރު ޝާއިޢުކުރަމުން. އަދި އާދައިގޮތުން ކޮވިޑް-19 އަށް އަޅުގަނޑުމެން ޚަރަދުކުރާ މިންވަރު ވެސް މި އޮތީ؛ ޝާއިޢުކުރަމުން މި ދަނީ. ކޮވިޑް-19 ގެ ސަބަބުން ދިމާވި ގޮތުގައި ދިމާވި ވެސް މިދަނީ ޝާއިޢުކުރަމުން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ދަންނަވާލަން ބަޖެޓަށް ބަލައިލެއްވިއްޔާ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ އިނގޭތޯ. 37 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑުމެން ތަންފީޒުކުރަމުންދާނީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް 30 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ހިލޭ އެހީއާއި ޓެކްސް ރެވެނިއުގެ ގޮތުގައި އަންދާޒާކޮށްފައި އޮތް އާމްދަނީ ނުލިބި 14 ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް ވެއްޖިއްޔާ، ދެން ކޮންސެޝަނަލް ލޯނުގެ ގޮތުގައި އެހެނިހެން ގޮތްގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ފައިސާ ހޯދައިގެން ހަރަދުކުރެވުނު ކޮބާ، އޭގެ ތަފްސީލު ހިމެނޭ، ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ޝާއިޢުކުރަމުން. އާދައިގޮތުން ފާހަގަކޮށްލަން، މިހާތަނަށް، ސެޕްޓެމްބަރު މަހު، 2020 ވަނަ އަހަރުގެ ގޮތް؛ ޖުމްލަ ގެޓް ރިކަރަންޓް ބަޖެޓު އޮތީ ހަމައެކަނި 73 ބިލިއަން ރުފިޔާއިން އިނގޭތޯ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިނގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަހްމަދު. ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު.

ކެނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އަރުވަން އަޅުގަނޑު ސުވާލުކުރަނީ އަރުވާށޭ..

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދައްކަވައިފި:

އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އޮޅުންއަރައިފި. އެއްބަރާކު ނިޒާމީ ނުކުތާ އެއްވެސް ކަމަކާ ނުބައި، މިއަދު ނިޒާމީ ނުކުތާ ނަގަންވެއްޖެއްޔާ، މަޖިލިސް މި ފުރުސް ނިޒާމީ ތުހުމަތުން، ނުންތޯ؟ ރައީސް، ކުޑަކުޑަ ވަގުތުކޮޅެއް. ވަޒީރު ޝާވާފުޅުލައްވައި، މުސްލިމިން ތިޔަ ނަސްގަވައިގެން މި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނާ މުޚާޠަބުކޮށް ސިޔާ މުސްލިމް ވާހަކަދައްކަވަބައްލަވާ! ނަންބަރު އެކެއް. ނަންބަރު 2- އެމް.ޕީ.އޭ ގަވާއިދާއި، އެމް.ޕީ.އޭ ގަވާއިދު އަޅުގަނޑެއް ނޭނގޭ. ގަވާއިދު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވިދާޅުވެއްޖެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވައިފި:

ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ވަޒީރަށް އޮންނަނީ؛ އަޅުގަނޑުމެން ވަޒީރު މި ތަނުގައި ސުވާލަށް ވަކި ގަޑިއެއް ހަމަޖެހިފައި އޮތީ. ދެން އެ ގަޑިކޮޅު ހަމަވަންދެން އަޅުގަނޑު ވަޒީރު އަރިހު ދަންނަވާނަން. ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދައްކަވައިފި:

އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ފުރުސަތުދެއްވި އަދި ނުނިމެނީސް، ދެވަނަ ފުރުސަތުދެއްވި ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރަށް ދެއްވީ ކީއްވެގެންތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވައިފި:

ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑު އިދާރީ ޤާނޫން ސާފުކޮށްދިނުން މިކަން އޮންނަ ގޮތް. އަދި އަޅުގަނޑު ވެސް ގަވާއިދު އޮޅުންފިލުވައިލައި ބަލައިލީން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ފުރުސަތުދެވަނީ އެދިވަޑައިގެން؛ އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކީ ސުވާލުކުރެއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކަމުގައިވާ ނަމަވެސް، މަޖުބޫރު މި ވަނީ ދެ ފަހަރަށް އެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުސަތުދެއްވީން. ދެން ތިންވަނަ ފަހަރަކަށް ވެސް އެ ބޭފުޅާ ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގެންފައި އޮތުމާއެކު އަޅުގަނޑުމެން ނާވީ އެކަން ނުކުރެވޭ ދޫކޮށްލާކަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރު ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެއް މިނެޓް އެބަހުރި.

ކެނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ފުރަތަމަ ކަމަކީ، މަނިކުފާނު މި ގެންގުޅުއްވާ ބައިގަނޑު، 67 މެންބަރުންނަށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ކިޔައިދެއްވީ. އާދޭސް ބޭނުން ފުރުޞަތުގެ އަޅުގަނޑު އެކަމަކު ކަންކަމުގެ މިއާ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އަރިހުން އަޅުގަނޑު އަހަން ބޭނުންވަނީ، މަސްއޫލުވެރިންނަށް ބާރު ވަރަށް ހޯދަން ބޭނުންވާ ގަވާއިދުން ޕަސެންޓޭޖް ބާރަސައްތަ ދުނިޔޭގެ މާލީ މުއައްސަސާ ދެމެހެއްޓުން މި ދަރަނި؟ ކަރަންޓް-އެކައުންޓް ޑެފިސިޓް އެކްސްޕޯޓް ޕޮލިސީ، ސަރުކާރު؟ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު މިހާރުވެސް، އާމްދަނީ ބޮޑުކުރަން މަސައްކަތް ކުރައްވަނީ؟ އެ ސަރުކާރު ކުރައްވާ ދަތުރުތައް ސަރުކާރަށް ބޭނުންވާ؟ އަޅުގަނޑަށް ސާފުކުރަން. އަޅުގަނޑުގެ ސާފުކުރަން ޖަވާބުދާރީވުމަށް ވަޒީރު މިހަރުން ވަކިމަސައްކަތަކީ ކަމަކު ވަރަށް ގިނަ ދާޚިލީ ތަރައްޤީގެ ރައްކާތެރިން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހީމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ވާހަކަ، މަސްއޫލިއްޔަތު މި ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުން؛ މަސްއޫލިއްޔަތު ތަރައްޤީކުރުމަށް ބަލައި މިކުރާ މަސައްކަތް، އަދި މަސްއޫލިއްޔަތު ވަގުތުން ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރާ މަސައްކަތް؛ މިހާރު މަސްއޫލިއްޔަތު ވަގުތުން ފުރުޞަތު ދޭ ކަމަށް ބުނެ ހުރި ކިއުއައި މި ވަނީ. އެކަންކަމާ، އެ ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު މިހާރު ހިއްސާކުރައްވާނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކެނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ގްރީން-މޯލްޑިވްސް ފެރީ ބޯޓުގެ އެގްރީމެންޓު އެބައޮތްތޯ، ނޫންތޯ؟ އޭގެތެރެއިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރިޕަބްލިކަން އެއްވެސް ގެއްލުންވާ ކަމެއް އެބައޮތްތޯ، ނޫންތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކާފު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ކާފު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު. މަރުޙަބާ! އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ވަރަށް ގިނަ ކައުންސިލްތަކުން އެ ބޯޓުތަކުގެ ކަންތައްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންތައް ބޮޑުވެފައި ހުރީ، އެ ބޯޓުތަކުން ފެރީގެ ދަތުރުތަކުން ގޯސްވި. އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް އަދާކުރުމަށް ބޭކާރު، ކަރަންޓު ބޭނި، ކުރިކަލާ ފުރިސާ ކޮންޓްރެކްޓްބޮޑު ފުރިހަމަކަން ދިނުމުގައި ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެފައި. އެހެންވީމާ، ކާރިސާއެއް މި ކަންތައްތަކަށް ހަމަޖެހިގެން އޮތީ މިހާރު؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އިބްރާހިމް އަމީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، ކޮވިޑް-19ގެ ހާލަތާ ގުޅިގެން އައިސް، 2020 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ 1.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކައުންސިލްތަކަށް ބަޖެޓް ގްރާންޓްގެ ގޮތުގައި ދޭން ކަމަށް. އެއީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކާއި ޚަރަދުކުރުމުގެ ފަދަ ޚިދުމަތްތަކުގެ ދަރުން އަނެއް އެއްކޮށް. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންދާޒާ އާމްދަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަށްވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަމިއްލަ ކައުންސިލްތަކަށް ދޭން ދެވޭނެ ބަޖެޓް ގްރާންޓްގެ އަދަދުތައް ވަނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ދަށްވެފަ. މިހާރު އަސްލު ހަމަޖެހިގެން ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ހަމަ ގޮތަކަށް ބޭނުން ފުލުހުން ދަށް އަޅުގަނޑުމެން އެ ކައުންސިލްތަކަށް ދޭންޖެހޭ ގްރާންޓްތަކަށް އަދި ސަބްސިޑީ ކުރުން. އިސްކަމާ އަޅުގަނޑުމެން އޭތި ހުރިހާ ކައުންސިލްތަކަށް، ސިޓީ ކައުންސިލްތަކާއި، އަތޮޅު ކައުންސިލްތަކާއި، ރަށު ކައުންސިލްތައް ހިމެނޭގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ސަބްސިޑީ ބޭނުން ކުރުވާލެވިން މެނޭޖުކުރެވޭގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު

އިމްތިޙާނުގައިވެސް ގާތްގަނޑަކަށް 1.1 ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް އަރާ އޭގެއިތުރުންވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބަރާބަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުން މި ގެންދަނީ ކައުންސިލުތަކުގެ ބަޖެޓު. މަދުވާ މިންވަރުތައް އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ އެ ބޮޑުވަމުންދަން ސަޕްލިމެންޓްރީ ބަޖެޓުން. ވީމަ ޑީޖީއެފް ޕާޓީގެ ފައިނޭންޝަލް ސްޓޭޓްމަންޓުތައް އެލް.ޖީ.އޭއާއި ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާއި އަދި ކައުންސިލާ ގުޅިގެން ތަޢާރުފުކޮށްދެވޭ. އެ ވީމަ ޑީޖީއެފްގެ ތަފާސީލު އަޅުގަނޑުމެން ބަރާބަރަށް އެބަ އިނގޭ ކައުންސިލުތަކުގެ ހަރަދުތަކާއި އާމްދަނީތައް؛ ކޮންކަމަކަށް ހަރަދުކުރަނީ ދަނީ. އެހެންވީމާ، އެއީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ މައުލޫމާތު ބޭނުންކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި ގެންދަނީ ކައުންސިލުތަކަށް މަދުވާ އަދަދުތައް ފެށޭ އަޅުގަނޑުމެން މިދަނީ ސަޕްލިމެންޓްރީ ބަޖެޓުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު. އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު އަޅުގަނޑުމެންނާ އެކުގައި އުޅުއްވައިދެއްވީ އަދަދަކަށް ވުރެ ގިނަ ވަގުތު، މިންވަރަކަށްވުރެ ގިނަ ވަގުތު ހޭދަކޮށްދެއްވައިފި. އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކުރައްވާ ސުވާލުތަކަށް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް އިއްޒަތްތެރި ވަޒީރު ޖަވާބުދެއްވައިފި. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. މަރުޙަބާ! އަޅުގަނޑު އެޖެންޑާ އައިޓަމް؛ ވޯޓުވަޖެހިގަންނަވާ!

ކޮމިޓީ މަރުޙަލާ

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮމިޓީ މަރުޙަލާއަށް ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ލިބިފައި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ކޮމިޓީ މަރުޙަލާ ހުށަހަޅަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަރިހުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަންޖެހޭ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުގައި ރައްކާތެރިކަމާއި، އަދި ދުރުދުރު ޖަޒީރާތަކުގެ އެކަހެރި ދިވެހިން ބަހައްޓަންޖެހޭ ގޮތުގާ، މި ކަންތައްތަކީ ސިޔާދަތު ޙިމާޔަތްކުރުމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކޮމާންޑަރ އިން ޗީފްގެ ގޮތުގައި އަދާކުރައްވަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް. ހަމައެއާއެކުގައި ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ބާރުތަކާއި ހަމައެއާއެކު ދިވެހި ރައްޔިތުން ކުރާނަމަ، އެ އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި ދިވެހި ރައްޔިތުން މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި ދެކޮޅަށް ރިއާޔަތްކޮށްގެން ކުރާނަމަ، އެ ބާރުތަކުގެ އެކުވެރިކަމުގެ ބޭނުން ކުރާނަމަ، މި މަޖިލީހުން މި ގާނޫނަށް ސަމާލުކަންދެއްވާ ފަދަ ފޯމުގެ ދިވެހި ގާނޫނުތަކުން ދިވެހި ރައްޔިތުން، މި މަޖިލީހުން އެދުވަހު މަޝްވަރާކޮށްދެއްވާނަމަ. އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދީ ފުރުޞަތަކަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނަން.

މި މަޖިލީހުގެ ސަލާމަތީ ހިދުމަތްތަކާ ގުޅޭ ކޮމިޓީ މެދުވެރިކޮށްގެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ހުށަހެޅުއްވީ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި މިއީ މި މަޖިލީހަށް ބަލައިގަނެވޭނެ އެއް ކުއްލި މައްސަލައެއް ނޫން. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8. ނައިފަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ނައިފަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝިޔާމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރަން، މި މަޖިލީސް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ޒިންމާތަކަށް އެކި ޖިހާތަކެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭނީ. އަޅުގަނޑަށް ހިފޭނީ މި ސަރުކާރު އޮތްހާ ދުވަހަކު މި މަޖިލީސް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ތަޅުމާލައި ބަހައްޓަން. އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން ހަމަ މި ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ ހަމަގައިމު ތިން ފަހަރު ބައްދަލުވާނެގޭ. އަހަރަކު ތިން ދައުރު އެބަ އޮންނަނީ. ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެކަން އެހެން އޮންނަނީ. ދެން ފުލުހުން، ސިފައިން މިތަނަށް ވަދެ މި ތަން ބަންދުކުރަން ދެވިއްޖެނަމަ، އަޅުގަނޑު ވެސް ތިޔަ ބޭނުންވާ އިރެއްގައި އެންމެގިނަ މީހާއަށް ދަންނަވާލަން ހަމަހަމަކަމާއި ހުށަހަޅާނަން. ދިފާޢުގައި ހުށަހަޅަން. މި ތަނަށް މި ސަރުކާރުގައި ސިފައިން ވެއްދުން ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު އެއްގޮތަކަށްވެސް ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އަޅުގަނޑަށް ރަނގަޅަކަށް ދަންނަވާލާނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ވެސް އަދި މިހާރުގެ؛ އަޅުގަނޑު މިހާރުގެ މިނިސްޓަރ އޮފް ޑިފެންސް، އަޅުގަނޑުގެ ހިތަކަށް ނުވަރު މިހާރުގެ މިނިސްޓަރ އޮފް ޑިފެންސް މި ތަނަށް ސިފައިން ވައްދާފައި ހަމަ އެއްވެސް ގޮތެއް. އާދެ! ކާނިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ކާނިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ ކޮން މާއްދާއެއްގެ ދަށުންތޯ ދެންމެ ކުރިން މައްސަލަ ރިޖެކްޓް ތި ކުރެއްވީ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު، އާމްދަނީގެ ގަވާއިދުގެ…(ވަގުތުކޮޅާގައި ތަރުކާ) އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު؛ އާމްދަނީގެ ގަވާއިދުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ހުރިހާ މައްސަލައެއް. ކޮންމެ މައްސަލައަކީ ވެސް މި އޮންނަނީ، އާމްދަނީއަށް ބަޖެޓުގައި މިގެ ބޮޑު ވިއްބާ ގޮތަށް. ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ކަން ވާނޭޖެ ކުރި. ކަރަންޓާއި ކުރިއާއިވެސް އަ ބޭނުންވާ ސަރުކާރުއޮފީސް ފަރާއިދެއް ހިސާބުން ކަމެއް؟ އޭގެ ބޮޑު މަސައްކަތް ކުރައްވާފައި ދޮރު އަ ބޭނުންވާ ސަރުކާރުން. ދެން މިއަދު ބަޖެޓުގައި މި މައްސަލައަށް އާމްދަނީ، ނަމަވެސް ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތާ އެކުގައި ދަށްނަޅާ ބަދަލު. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިވެހި ދަރުމަވެއި އިންޑިއާ ދަޅުވާތާ ތުއެދު ގުޅުން ބޭއްވުމަށް ދިވެހިން އުފެދަލާ އާމްދަނީގެ ހިމެޔައި ކުރެވޭތަ ވެސް ޝައުގު ހިނގާ ކަމެއް ނޫން. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިނީ ގޮތުން ހައްދުފަހަނާވާފައި

ޖީބީ ބައުލު އެބަ ހިންގާ ކަމުގެ ޔުނިޓު. އޭގެ ބޭނުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖެ ބައިނަލްއަގުވާމީ ދުނިޔެއާ އެކަށައަޅުކުރުން. އެއީ އަ ބޭނުންގެ ކަމުގެ ފުރަތަމަ މަހުރާވާ. ދިވެހިރާއްޖެ އެކަށައަޅުކުރުންވާނޭ އެއްވެސް ޝައުގުވެރި ނުވޭ، އަ ބޭނުންގެ؛ އާމްދަނީ މިދަނޑުވަޅު، އަދިސިފަ ޖަމާޢަތްތަކުގެ ވާހަކަ. އަ މިނިސްޓަރ ތެރެއިން ތިޔާ ދިވެހިރާއްޖެ

ހިފުމުގެ. ދިވެހިރާއްޖެ އެކަށައަޅުކުރުމަށް ބައިނަލްއަގުވާމީ ޢާއިލާއިން. އަ މަސައްކަތް ކުރުމާ މިނިވަން ބައިނަލްއަގުވާމީ ޔުނިސެފް މަސައްކަތުގައި އާމްދަނީގެ ހިމާޔަތަށް ޤާނޫނުތަކާ، އިހުތިރާމްކުރާ ސިޔާސީ ޖެހިފައި؛ ބައެއް ސިޔާސީ ޖެހި ހުއްދަނުލިބޭ ދިވެހިރާއްޖެއާއި ދުނިޔެ ފުރުޞަތު އެކުގައިވާ ގުޅުން؛ ހެއްލުވާ ގޮތްތަކުގައި އިންޓަރނެޝަނަލް ސަރުކާރާއި ރައްކާތެރިކަމަށް ޖަނަރާއި، އެހެނިކާއާއި، ޖަޕާނާއި، އޮސްޓްރޭލިއާއާއި، އިންޑިއާއާ މި ގުޅުމަކީ އެކުވެރިން މި ވާ އިއްތިޙާދުގައި ދިވެހިރާއްޖެ ބައިނަލްއަގުވާމީ، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެ އަ ގުޅުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކައި، އަދި އޭގެ ދިވެހިރާއްޖެ ދާއިމީގޮތުގައި އިންޑިއާއާ ސިޔާސީ ރައްކާތެރިކަމަށް ޖެހޭ އެކުވެ ދަނޑުވަޅު ވަގު ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖެ

ހިމެން ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްތަކުން ވެސް އެއްބަސްވޭ. އާމްދަނީ ވަރަށް އިހުތިރާމާއެކު ދަންނަވަން، ނަމަވެސް ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތަށް ދަންނަވަން އެކީ، އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތުގެ ކުރިއަށް މަސައްކަތް އާމްދަނީ ބަޔަކަށްވެސް ނުވެ ވާނެ.

8. ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް

ރިޕޯޓުން ވަކިކަމުގެ ކުރުން:

ނުނިމި ހުރި މަސައްކަތް. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8.

8.1- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ފޮނުވި ދާއިރާގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު މުއްސާ ސިޔާސީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު

ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ބޭނުމަށް)އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. މި

ބިލުގައި އިއްޔެ ވޯޓު ވަނީ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންގޮސްފަ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ކާނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް. މި ބިލުގެ ބަހުސްގެ އަދި ބާކީ ވަގުތު އުޅޭ. ކާނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>ކާނދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޝުކުރިއްޔާ ފުރުޞަތަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަޖެހިފައި. އިއްޔެގައި އަޅުގަނޑަށް އަޑުއިވިގެންދިޔައީ، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ހޯމް ސްކޮލަރޝިޕް ޕްރޮގްރާމްގެ ދަށުން އަތިރި ގެއަށް ބަދަލުވެގެންދިޔަ ތަން. ވިދި އަހަރުދުވަހުގެ ހުސްވަކިއި، ދާ މިލިއަނެއްހާ ރުފިޔާގެ ހުރި ދައުލަތް ލާރިވެސް ދޫކޮށް، އެހާ ގެއަށް ބަދަލުވެގެން އެ ދިޔައީ. ޝުކުރިއްޔާ ގޮތުގެ ދިރާސާކޮށްފައި ކަނޑައަޅަން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބަޔާންކުރެވޭ ފަރާތް ބާރުވެ ފެންނަމުން މި ދަނީ. ހިލާފުރަށްޓަށް، މި ރާއްޖޭގައި އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމަށް ބަލައި މި މަޖިލީހުން ކުރި މަސައްކަތުގެ ފުރުޞަތު ބާއްޖަވެރިކަން، ނޫނީތޯ؟ ނުކުރާނެ އިނގޭތޯ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅަން ބަންގުރާސްފަދަ މުޖުތަމަޢެއް މި ރާއްޖެ ވާހަކައިގާ އެހެން ދިޔައީ ނުވޭ. ނިކަމެތިންނަށް ނިކަމެތިކަން، ސަރުކާރު ޚިދުމަތްތަކަށް ބޭނުމި ވަގުތު މިނިޓުވެގެން ބާރުއޮތީ ވަކި އެނދުންނަގާނެ ވަރުއް ތިން. ޝުކުރިއްޔާދޭން ދިރާސާކުރެއްވި ގޮތުން ކަނޑައަޅަން ކަނޑައެޅުނީ މި މަޖިލީހުން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ޖެހޭ ސަރަހައް ސަރުކާރާ ޝަރީޢަތް މިނިވަންކަމަށް ނުރަން. މި މަޖިލީހުގެ ރައީސް އެމަނިކުފާނުގައި އެބަ އިނގޭތޯ. މަޖިލީހުގެ ރައީސްގެ ފުރުޞަތު މިހުން ކަނޑައަޅާ މިހުން އެބަހިނާ. ޝުކުރިއްޔާދޭން ބާރު ކަނޑައެޅުވިއްޖެ ނުންނަ ޖެހޭ ޝަރީޢަތަށް މިނިވަންކަމަށް މި ނުންނާނި. ޝުކުރިއްޔާދޭން ބާރު ކަނޑައެޅުވިއްޖެ. ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ސިޔާސީ މިހުން މި ތިބޭނީ. ދެވަނަ ކަމަކީ، ސަރުކާރުން ކޮންމެ ކަމަކަށް ދިފާޢުކުރާ މި ބިޑިނީ ކޯޓަށް ދަނީ. ކޯޓަށް ދަނީ. ކޯޓުތަކު ސަރުކާރުގެ ސޮރުވާލު ބޭނުމަކީ އެކުވެރިސޮޅުތައް ފާފާޝަރަދަން ނުހިމެނޭނެތޯ؟ ސަރުކާރުން ހިސާބުނުކުރޭ. ސަރުކާރުގައި ތިބި މިހުން ބޭނުމެއް ކަނޑުވަމުން ކޯޓަށް ދަނީ. ރައްޔިތުން ކޯޓުގައި. ކޯޓުން ހުރިހާ ކަމެއް ނިންމަންޖެހޭނީ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ، ބޮޑު ފަރަގެއް ނެތިފައިވާނެތީ އެކަނި މިކަމަ ނިންމަންޖެހޭނީ. ތިން ބާރު ވަކިވެފައި އޮތް ނިޒާމެއް އޮތުމަށް ފަހު ދަސްތޫރުގެ ޝަރީޢަތުގެ މިއަދު ވާހަކަދައްކާފައިވާ އަނެއްކާވެސް މި ކަމަކީ އިޖްތިމާޢީ ބަދަލުކުރާ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބްދުﷲ ޝާހިދު ޖަލްސާގައި އެބައި ގޮތަށް. އަދިވެސް އެބައި ގޮތަށް. ޚިޔާލަކަށް ވާހަކައެއް މި ދައްކަނީ؟ އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން ނުކުރަން؛ އަދާލަތުން ގާއިމުކުރަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ހުރި ޖަލްސާގައި އޮތުމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރަން، މި ކޯޓުގެ ވެރިކަމުގައި ބޭހިގެން ދައުލަތުގައި. ތާރީޚު، މަނިކުފާނު ދައުލަތުގައި ގޮތަށް ޖަލަށް އެއްލާލައިގެ. އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުގެ ނިކަމެތިން އެ ދުވަސް. މިއަދު ތާރީޚު ޖަލުން ވަގުތުން ވަގުތަށް ގެނެސްދޭން ބަދަލުކޮށްދޭ! ވަގުތުން ވަގުތަށް. އެހެންނޫނިއްޔާ އަދިވެސް ޖަލަށްލާނެ. އެހެއްޔެން ހުކުމްކުރި ކުށްވެރިއެއްގެ ތެރޭގައި؟ ކާކަށް

ކިޔާފަދައް ރިޝްވަތުއް ދީގެންތޯ އޭނަ ގެއަށް ބަދަލުކޮށްގެން އުޅުނީ ބަލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ މި މަޖިލީހުގައި. ޕާސްކުރުއްވާބިލްތަކުގެ ވަހަކަ މި ދައްކަނީ. އުޅޭބަޔަކީ ކަނޑައެޅުމަށްފަހު ޖަލަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމާ ޖަލަށް ދާންޖެހޭނީ. އެވަރަށް ބޮޑާއި، އާދެ އޮވޭގެންނުވާން. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކިޔާތީ ބުނަނީ؟ ގާނޫނު ފާސްކުރިޔާ ގާނޫނު އަދުރުން އަދުރަށް ގާނޫނު މާނަކުރަންޖެހޭނީ. އެމެރިކާގައި އެންމެ ފަހުން ގައިމުކުރެވުނު، އެމެރިކާގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އެންމެ ފަހުން ހި ފަނޑިޔާރު ޖަސްޓިސް ބާރެޓް ކަނޑައަޅައިދެއްވުން އެކަމަކާ މިފަދަ ރިޔާތީ؟ ގާނޫނު މާނަކުރަންޖެހޭނީ އަދުރުން އަދުރަށް. މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަދާ ގާނޫނަކީ އެއްވެސް ބޮޑެއް ނޫން. ގަވާއިދުއް ހަދާފައި ގާނޫނުގެ ބޮޑު ކަނޑެވައިލީ. ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ޚިލާފުވެއް ނުކުރޭ. އަދިވެސް ގާނޫނު ހަދަނީގާނޫނީ މި ތަނުން؟ އިސްލާމްދީނު ރައީސް؛ ހަމަ މިހާރުން މިހާރަށް، އިސްލާމްދީނު ރައީސްގެ ރިސްޕޮންސިބިލިޓީ އޮންނާނެ ރާއްޖޭގައި ފުރިހަމަކުރައްވާފައި ހުރި ބޭފުޅުން ވީމަ. ވަގުތުން ވަގުތަށް ހާމިން ގެއަށް ބަދަލުކުރައްވައި، އަދިވެ ޖަލަން ވާނީ. އަދިވެ ގޭގައި ހުންނަންޖެހޭ ހާމިން ލިބޭ ގޭގައި ހުންނަންވާނީ. ނުބައިކާ ދީ މީހުން އެއްކަރު ޖަލުގައި ތާއަބަދު ބަހައްޓާނެ. ގަބޫލުކުރަން ގޮތް މިއީ. ހުކުމްކުރަންޖެހޭނީ ރަނގަޅު. އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރަންޖެހޭނީ އެއްވަރަކަށް. ހިތްހަމަ ރުޅިއައިސް، ހިތްހަމަ އަދާލަތުބޮޑުވެރިޔާއަށް އިންސާފު ގުރުބާނީކުރަމުންދާ ގޮތް. މިއަދު އަޅުގަނޑު މިތާ ހުރެ މި ވާހަކަދައްކަނީ. މާދަން އަޅުގަނޑު ބޮޑުވެރިޔަކަސް މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑު މި ދައްކަނީ ވާހަކައިގެ ރޫޙެއްގެ އޮންނާނެ. ވަގުތުން ވަގުތަށް ހާމަކުރަން ބޭފުޅުންނާ، ހަމަ މިހާރުން މިހާރަށް. އަދިވެ ދީބާ ޙުކުމްކޮށްދެއްވައި ގޮތަކަށް ޙުކުމްކުރަނީ. އެކަން ނޫން ގޮތަކަށް ބަދަލުކުރެވޭގޮތް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް. އާދެ ކުރީގައި އަޅުގަނޑު ގެންދަން ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ތަޢާރަފުވެވުނު އަޑުވަން؛ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަވައިރަވެއްޖެ ނަމަވެސް، މިތަނުގެ ތާއަބަދުއްސާބިތުކަމުގައި ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކަފުޅުގައި ބޭނުންކުރެއްވި ރައްކާތެރިކަމުގައިވާން. މަޖިލީހުގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެކަނި އިންސާފުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. މެންބަރު އެ ދައްކަވާ. ކޮން އުސޫލަކުންތޯ ހާމިން ގެއަށް ބަދަލުކުރެވޭނީ؟ ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ނުދައްކާ ހުރި ވާހަކަ އެ ވިދާޅުވީ. އަދިވެސް 20 އަހަރުދުވަހުގެ ހުކުމެއް އައިސްފި. ދެން ހާމިން ގެއަށް ބަދަލުކުރީމާ އެއް ހަމަހަމަކަން ޖެހޭތޯ. ދައުލަތަށް

ފައިސާ ނުދައްކާ ވާހަކަ އިނގޭތޯ މި ތަންގައި މާލީ ވަޒީރު މިއަދު ވިދާޅުވީ. ދެން ކާކުތޯ ދައުލަތުގެ އިޤްތިޞާދީ މުސްތަޤްބަލު މި ބުނަނީ ހަމައެކަނި ހަމަޖެހުނު އުސޫލު އޮންނަނީތޯ. އެ ވާހަކަތައް ކިޔުއްވާ ދައުލަތުންތޯ؟ އެހެންވީމާ، ހަމައެކަނި އިޤްތިޞާދީ މުސްތަޤްބަލު ޖެހިލުކަމެއް ނޫން ހަމައެކަނި އުސޫލު އިނގޭނީ. މިއަދު އެބަހީ؛ ދެންމެއަކު ކުރިން ވިދާޅުވެއްޖެ މިއަދު ދިވެހި 65 ޖެހިގެ ކޮންމެވެސް ހިއްސާއަކީ ވަރަށް ހަމަ ނުބައްދުވޭ އެއްކޮށް އަދުވަސްތަކުގެ ހިލާ މުސްތަޤްބަލުނަ ދިމާވަނީ. އެމީހަކު ވާހަކައެއް ނުދައްކާނެ އިނގޭތޯ. ހަމަ ދިހަވިހާރުވީ ޖާބިރު ހަމަ އެމީހަ ގޮތުން ހިފާހައިފާ މުސްތަޤްބަލުއް. އަދި ދައުރާއަކު އަޅާ ވެސް ނޫޅޭ މުސްތަޤްބަލުއް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރަށް. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު؛ ނޫން، އަޅުގަނޑު ދެންމެ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު އަރިހުގައި ދެންނެވީ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރުންގެ ނަން މި ތަންގައި ދަންނަވާއިރު، ނަން ބޭނުންކުރައްވާއިރުގައި އިޙްތިރާމްކުރާ ލަފްޒުތަކާއި ބޭނުންކުރެއްވުމަށް. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިޙްތިރާމްކުރާ ރައީސް؛ ވަރަށް އަވަހަށް މިއަދު ނަހަން ފެށޭ. އެހެންވީމާ، މަކުނުދޫގެ ފަރުވާގައި ކުރި މިއަދުގެ ހިވަން އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު ވަރަށް ފުރިހަމަ. މި ގޮތުގައި ވާހަކަދައްކާނެ ނޫންތޯ، އެހެނިހެން ތަކެތި ބޭނުންކުރައްވާ ޝަކުވާ ބާކީ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު ތާއީދުކުރަން، މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރުކަމުގެ އަޑުއިވިއްޖެއްޔާ ހަމަގޮތުން ހަރަކާތްތެރިވެ ބޭނުންފުޅު އެއްކޮށް. މަޖިލީހުގެ ހަމަގޮތުގައި ހުރި ކުރިޔަށް އޮއް. އެ ހިސާބަށް އަޅުގަނޑު ތިޔައިރު ދަނީތަ؟ އިޙްތިރާމްކުރާ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސުވާލުކުރާ އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރު. އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރުގެ ފުރުޞަތު ހަމަވެގެން އެ ދިޔައީ. މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ދަނީ ވައިބިޔަވެފައި ހުރިހާ ކަމަކީ މި ހާލަތުގައި އެއް ތަނެއް ގޮތުގައި ކޮންމެ ދުވަހަކު ވާހަކަ ދައްކާ. އަޅުގަނޑު މި ބޭލުގެ ބަޔަކު ވަކިން ނިންމާލެވޭތޯ މި ދެކެނީ. އިތުރު އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރުކަމާ ދިމާވެއްޖެއްޔާ ނުވާ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުގައި ހަމަޖެހިފައިވާ ބަޔަކީ ބޭރު އިތުރު އިޙްތިރާމްކުރާ މެންބަރަކު ބިލު ގެނުވި ޙަވާލުކޮށްފައިވާ ޤަވާޢިދުގެ ދަށުން ފަހަރެއްގައި ވާހަކަ ނުވާނެ، ނުވަތަ ކޮންމެ އަޅުގަނޑު އަލުން ހުށަހަޅުއްވާ ހިތްވަރު ފަސްކުރަން. (ވަގުތު ހަމަވުމުން) މިހާރު ފަސްވެގެން ދިޔަ ހިސާބުން، އަޅުގަނޑުމެން ބައްޔަކުމުން މި ދަނީ

ޕާޓްނަރޝިޕްތަކުގައި ހުރިން އާ މަޝްރޫޢުތައް ހިފުންމަން. އެއީ ނުބައްދުރު މުއައްސަސާތަކުން ލިބިގެންނެވެ. ދެން އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ތިބާގައި ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުން ވަރަށް ބޮޑަށް ހުންނަ ކަމެއް އެއީ، އެކިއެކި ބޭފުޅުންނަށް ނުބައްދު މުއައްސަސާތަކުން ނުވަތަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ؛ އެކަން ވީ ގޮތް ބާރުއެޅުމުގެ ބޭފުޅުންގެ އާބާދީއާ، ފުރަތަމަ ތަނުގައި ބަޔާތް ބޭފުޅުންގެ ހުށަހަޅާފަ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދެކެން ޕްރޮޕޯޒަލްތަކުގައި މި މާއްދާ އިޞްލާޙުކުރަން މި އަންނަނީ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ތަނުގައި ހުށަހެޅުއްވި ބިލަކީ ހަމަ މުހިންމު ބިލެއް.

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލަށް ވާހަކަދައްކަން ފަށާއިރު ފުރަތަމަ ވެސް މި ތަނުގައި ދަންނަވާ ވާހަކަފުޅުދައްކަވައި ކުރިން ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ހަމަ އެއާއެކުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން، މި ބިލުގެ މަޤްޞަދާ ދޭތެރޭގައި އަދި މި ބިލުން އަޅުގަނޑުމެން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވަނީ ކޮންޓްރޯލްކުރަން ދަށުގައިވާ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ސަޕޯޓުކުރަންޖެހޭކަން. އަޅުގަނޑަށް ފަހަރުގައި ވެސް މިހާރު ދައުލަތުން ލިބެން އޮންނަ، ދެވެން އޮތް އިޚްތިޔާރާއި ނުވަތަ އިމްތިޔާޒުގެ ދަރުން ޚާއްޞަ ޝަރީޢަތުން ހުރަސްއެޅުމަކާ މިހާރު ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލަތަކުގައި އެބަހެން ބައިވަރު ފައިސާއެއް ގެއްލިގެންދިޔަކަސް، އެހެން ބައިވަރު އޭގެ މަސްޢޫލިއްޔަތު ހަމަ މާލިއްޔަތުގައި ވެސް، އެކަމުގެ ހެކިތައް ދީގެން ފިޔަވައި ވެސް ނުލިބޭ، ހަމަ ހަރުދަނާއިތުރުގައި މިއަދު ހިތާމަކުރާ ކަމަކީ، ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކުން އިތުރު މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ މަސައްކަތާއި، ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޭގެ ތެރެއިން ހޯދިފައި ނުވޭ. ދައުލަތުގެ ބޮޑެތި ކަންކަމަށް ފައިސާ ހަރަދުކުރެވޭ ގޮތް، މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދާ ގޮތް، ރައްޔިތުންނަށް ފެންނަން ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވޭ، ދައުލަތުގެ ނިޒާމުގައި ޝަފާފިއްޔަތު ހަމަ ދެމެހެއްޓުމަށް. ހަމަ މިއީ ޤާނޫނީ ގޮތުން ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކުރަންޖެހޭ ކަންތައް، އަދި އެ މަޢުލޫމާތު ދައްކަންޖެހޭ ބޭފުޅުން ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ގޮތެއް. ދައުލަތުން ހޯދާ އެކިއެކި ޚިދުމަތްތަކާއި ގުޅޭ ގޮތުން، އެކިއެކި ބޭފުޅުންގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓާއި، އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ ފަދަ ކޮމިޝަނުގެ ރިޕޯޓުތައް ރައްޔިތުންނަށް ފެންނަންޖެހޭ ކަމަށް. މިއީ ތަންފީޒުކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިސްލާހު ގެނައުމަށް ވެސް މި ބަދަލު ގެނެވޭނީ ޤާނޫނަކުން މެނުވީ ނޫން. ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގައި އިސްލާހު ގެނެވުނީ ހަމަ އެކަމަށް ޓަކައި. އެއީ ހަމަ މުހިންމު ކަމަކަށް ވީތީ، އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭ ދައުލަތުން މި ކަމަށް މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވުމަކީ ވަރަށް ރަނގަޅު ކަމެއް، ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި ދައުލަތުގެ ބޮޑެތި ފައިސާ ފޮނުވާ ކަންކަން ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ހާމަކޮށްދޭން.

ވެގެންދާ ތަން. އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ މި ބިލުގެ އަސްލު މަޤްޞަދަކީ ނުބަރައްދު ނުވަތަ ނުބައްދަލު މުއްސަނދިކަމެއް ލިބުނީމާ، އެއީ ހަރަކާތްތެރި ބެލުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ސިޔާސަތުގައި ކަމެއް ކުރެވިގެންދާ ތަނެއް. އަޅުގަނޑަށް ބޭރަށް ގަބޫލުކުރެވޭނީ، ހަމަ މި ބިލު ވެސް ފަރުމާކޮށްފައި މި އޮތީ، ކުރީގައި ނިމިދިޔަ ސަރުކާރުގެ ބަޔެއް ސިޔާސީ ވަރުގަދަ ފަރާތްތަކުންނާއި، ކުރިއަށް ވެސް އެތައް ތަންތަނުގައި ޑްރަގްގެ ވިޔަފާރިކުރާ އިސްކޮށް މަސައްކަތްކުރައްވާން ބޮޑެތި ފަރާތްތަކުން ކުރިމަތިވެގެން ސަރުކާރުން ދޮގުކުރާ ބިލެއް މިއީ ކުރުގައި މަސައްކަތްކުރާ ގޮތުގައި އުފެދިފައިވާ ބިލެއް ހަދަން. މިގޮތުން މިކަން ކުރަމުންދާ އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އޭގެ ޖަވާބު ބަޔާންކުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޤާނޫނު ފާސްކުރުމުގެ ކުރިން ނޫން. ބޭނުންވަނީ، އިސްލާމްދީނާއި ރައްޔިތުންގެ ކަރަންޓަށް ދަތިވާގޮތަށް މަސައްކަތްކުރާ ފިޔަވަޅު ޤާނޫނުގައި ލިބެން. ބޭނުންވަނީ، ކޮންމެ މިހާރު ފެށި އަދިވެސް ނަފްސާން ފުޅާކުރާ އަދިގައި ފިޔަވަޅުތައް ނުވަތަ ފަރާތްތަކުގައި ނުވަތަ ކުރިއަށް ދިއުމެއް، ނުބައިވި މަންފާއެއް ލިބޭނެ ގޮތަށް މަސައްކަތްކުރާ މީހުން ނޫން ކަމަށް އަދިވެސް ނަފްސާން ގަބޫލުކުރާ ފަދައިން...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ނިޒާމީ މައްސަލައެއް....

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

<u>މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ޕާރލަމެންޓް އިންޓަރޕާރލިމެންޓަރީ؟ އެ ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލު ދައްކަވަން ފުރުޞަތު ނުދެއްވާ. އެ ވާހަކަ ނުދައްކަވައި އެ ހުންނަނީ. އެ ފުރުޞަތުގައި ނުދައްކަވާ. ޚާއްސަކޮށް ކުރި ފުރުޞަތު އަދިވެސް ދައްކަވަން ނުދިނު. އެ ބޭފުޅުން ރަނގަޅުވާން އަޑުއުފުލައިލެއްވުން އަދި ރައްޔިތުންނަން ސަޕޯޓްކޮށްދިނުން އެ ފުރުޞަތު ކޮންމެރަށެއްގައި ލިބޭނީ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

<u>މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އާދަމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! މަރުޙަބާ ނައިބު ރައީސް ދަރަޖައްކެތް ކަލޭގެފާނު، ޢުމުރު އެއްބަރާކަ ބަދަލުވާނީ ހިމަނާ މިންވަރަކަށް، އަދި ހުރިހާ މިންވަރަކަށް ބަދަލުވާނީ ހަމަ ހިމަނާ ކުރެވޭނެ މިންވަރަކަށް ކުރީގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ

ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ޢަބްދުލްޣަފޫރުދީދީ އަދުގަނޑުން ރިޔާސަތު ވަރަށް ބޮޑު ތަޖުރިބާގެ ކުރިއުރުންތަކެއް މި ފަހުން ގެންސްދުޅުއްވި ބޭފުޅެއް. އެ މަނިކުފާނު މިއަދު ޖަލްސާ ފާހަގަކުރި އެ ވަނީ ނުބައްދަލުން، ބާއިންސާފުން. މިއަދުން މިއަދަން، މިވަގުތަށް މިފަދަ އެ މަނިކުފާނު ޖަރާ ގެއަށް ބަދަލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ފަހުމްކުރަން ޒިޔާރަތްތެރިވެ ބަރަށް، ކައިރީގައި ބޭނުންވަނީ މުޖުތަމަޢު ކުރިއަރުވައިގަތުމަށް ކަމަށްވާ ބެހޭގޮތުން ޤާނޫނީ ޝަރުޢީ ޢަދާލަތާއި ޖާގަ އަދި އަޅުގަނޑުމެން ސަޕޯޓް ކުރެއްވި ވާހަކަ، ކުރިމަގު ޝާހިދު ޙައްޤު އަޚުލާޤީ ވަކިވެ ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑުމެން ސަރަޙައްދު އެއްވެސް ކަމެއް އިންސާނީ އޮފީސް ނިޒާމަށް ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ސަރުކާރުގެ ތިޔާގައި ނިޒާމަކަށް. އެސްޓޮނިޝްނަލް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާހިން މިއަދު ބަރާބަރު ކުރިހީ ދިވެހި މަސައްކަތް ހަދަ ބަރާބަރު ކާމިޔާބު ކިޔަން ފަސޭހަ. އަޅުގަނޑު ގެންދިޔައީ ނުކުތާއާ ވާހަކަ އަކުރުތަކުގެ މި ބިމު ފާރާވެގެން މި ދަނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މަޝްވަރާ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރުގެ ނިޒާމީ ނުކުތާއެވެ. މަޝްވަރާ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރަށް ނިޒާމީ ނުކުތާއަކަށް އެދިވޮޑިގެ ކުރިޔަށް އަޅުގަނޑު، މަޖިލީހުގެ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރު އަރިހުގައި ދަންނަވައިލަން ބޭނުން؛ އަޅުގަނޑަށް ތަރުޖަމާކޮށްދޭގެ ޚިދުމަތުގެ ދޫކޮށް ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅި ރަނގަޅު އެވޭ. އެއީ ވާނެ ކަމެއް ވާހަކަ ފުރުޞަތު ދެއްވީ. މަޝްވަރާ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރު.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

މަޝްވަރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރިއްޔާ އެ ހުށަހެޅި. ދިވެހި ރައްޔިތުން ފަދަ ވަރަށް ބޮޑަށް ބިރުވެރިކަން އިސްކުރެއްވި އެ މަނިކުފާނު ދަނޭ. އެހެންނަމަ، ޖަލްސާގައި ބައްލަވައި އެ އޮތީ. ދަނަ އަޅުގަނޑު ޙާޟިރުވާ ނުހަމަކަމާއެކު، އެ އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރަކު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ދަޢުލަތުގެ ދުޅަހެޔޮ ބޭނުމުގެ ބޭނުމަކާ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ އަލުން މިރޭ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްކުރައްވާ މެންބަރު ޙަސަން އަޙްމަދަށް.

<u>އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މި ބިލަކީ މިހާރު މި ތަޢުލީމަށް ހުރަހަށްގެން ދާ ބޭނުން ކަމެއް ވެސް ވެފައިވާ ބިލެއް. މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް މި ބިލުގެ މުހިންމުކަން ފާހަގަކުރުއްވައިދެއްވުން ކަމުގައި ވިދާޅުވެ، އަޅުގަނޑަށް ޔަޤީން، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ މެޖޯރިޓީ ބެންޗުގެ މެންބަރުންނަށް މި ބިލުގެ މުހިންމުކަން ފާހަގަކުރުއްވާނެ ކަމުގައި. އަދި އިންޓަރޕްރެޓަރުން ވެސް ފާހަގަކުރުއްވާނެ ކަމުގައި. އޮޑިޓް.އޮފީސް.ރިޕޯޓުގެ ތަފާސީލު ކަމެއްގައި ދައުރެއް އޮވޭތޯ ބަލައި ޚާއްޞަކޮށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކަންބޮޑުވެވޭ އޮޑިޓް ރިޕޯޓުގައި، ދައުރެއް އޮވޭތޯ ބަލާއިރު ދަރަނި ޙަވާލުކުރާ ބަޖެޓުގެ އޮޑިޓް ރިޕޯޓުގައި އެބައޮތް ސަބަބަކާ މިދިއަސް ދެއްކުއަސް އަދި ކަމް ދިގުދި ދައުރުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ. އަދި އޮޑިޓް.އޮފީސް.ރިޕޯޓުގެ ވައްސަލާމު، އަޅުގަނޑު ބޭނުން ގަބޫލުކުރަން ބަޔަކު ޒިންމާދާރުވާ ފަރާތްތަކަށް ދިޔަޔަށް ބިލެއް، އަދި މިހާރު ބަޔާންކުރާ ފަރާތް ހުރި ކަމެއްގައި ނޫން ބޭނުން ވާނީ ޤާނޫނީ ނިޒާމެއް. ނަމަވެސް ސަރުކާރުގެ ބަޔާންކުރަނީ ސަރުކާރަށް ފައިދާވާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން. ދައުލަތުގެ ބޮޑު ފައިދާ، އެކިކިޔުނުގެ ބޭނުމެއް އަދި ފުރުސަތުތަކާ ދޭތެރޭގައި ސަރުކާރެއް ހިފަހައްޓާނެ، އެ މިހާރު ޤާނޫނު ފުރިހަމަކުރެވޭނެ، އެ މިއަދާ ގުޅުން ފުރަތަމަ ވެސް ދެ ދުވަހު ހުރި ނަސީބެއްފަދަ މުސާރަތަކާއި، މިހާރަށް އަބަދުވެސް ހިސާބުކޮށް ކަންތައްތަކަށް ވެސް ހިނގަމުންދާ. އެކަނިވާ ތަޢުލީމުގެ ބޮޑުމަސް ބެލުމަށް ސަރުކާރުން ޤާނޫނުތަކަށް ވަނީ މި ވަނަ ވާހަކަތަކުގެ އެ ސަރުކާރު ވެސް ވަޅު ޤާނޫނު ކަމެއް، އިޤުތިޞާދު ވެސް އެދުން ފިޔަވަޅު އަޅަމުންދާ ސަރުކާރު ވެސް ޤާނޫނުތަކެއް، އެ މިހާރު ދާއިރާގެ ފިޔަވަޅު އެޅުއްވީމުން. މަޖިލީހުގެ ދައުރުގެ ހިސާބުވަނީ ދާއިރާގެ ނުވަތަ ބާރުގައި މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ. ރިޢާޔަތް ކުރެވޭ އަދި ހުރިހާ ދައުރުތަކެއް ބޮޑު ކަމަށް ޤާނޫނު ބަލާފައި ދާއިރާގެ އެއްފަހަރު ބުނަން ދާއިރާގެ 5 އަހަރު ހިނގަމުންދާ ފަރާތްތަކުން އިޤުތިޞާދީ ބަދަލުތަކެއް ގެނެސް، ބިއްލުގެ ރަށްތަކުގެ ކަމަށް، ބިލު ކަން، ދެގ ކަން، ގުޅި ކަން، ޝަރުޢީ ބޭރުން ދެގ ކަން، މި ހިސާބުން ދާއިރާގައި ސަރުކާރުން ކަންތައްތަކާ ހަމަ ފަރާތްތަކަށް މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރަމުން މި ގެންދިޔަ. އެކަމަކު، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފަރާތްތަކުން ތަރައްޤީ ކުރަމުންދާ ދިޔަ ބަޔަކު ހަމައެކަނި ބޭނުމެއް ނުވާ ކަމަށް. އެއީ މި ބިލުގެ ބޭނުންތެރިކަން މި ދާއިރާގެ ތަރައްޤީ އެއްވެސް ސަރަޙައްދެއް ފުރިހަމަ ނުވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެކަނިވާ، މި ބިލު މިހާރުވެސް ޙަވާލުކުރާ މި ބިލުގެ މަސައްކަތް ކުރަން ޤާނޫނު ދައުލަތުގެ ވެސް ނިންމާފައި، ވިދާޅުވެ އަދި ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ހައްގު ބަޖެޓް ދަށުގައި ހާސިލުވާ ހަމައެކަނި ވެސް. ޤާނޫނު ބިލު ދައުރުގެ ދައުލަތުގެ މި ޢާއްމު ބޮޑުވެގެން. ޖަވާބުދާރީ ކުރުން ބިޔަށް ނޫނީ އަނެއް، މިހާ ދާއިރާގަ މިހާރު ވެސް އޮޅިފައި ހުރި ކަރުދާސް އަދި މުއައްސަސާތަކުން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން މިއަދު ތަޢާރުފުކުރި އަދި އެކަމުގައި މި މަޖިލީހުގައި ދައުލަތަކަށް، ދައުލަތުގެ ދަރަނި ބޮޑުވެގެން ވާހަކަ. ދައުލަތުގެ ދަރަނި ބޮޑުވެގެން މިދަނީ ކޮންކަމަކާ ހުރިތޯ؟ ނަގާ ކޮންމެ ވާހަކަން ކޮންމެވެސް މިހާރުގެ ޖީބަށް އެތައް ސަލާމަތަ މިލިއަން ރުފިޔާއެއް ވަދެގެން އެބަދޭ. މި ވައިސާއަކީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ދައުލަތުގެ ވައިސާއަކީ ހިމާޔަތްކުރަން ފެށުމަށް މި

ޓްރަނިސް. އެއްކަލަ މިހާ މި އިންނަނީ އަނެއްކާވެސް ހާލުއް ގަނެގެން، ރިސޯޓުއް ގަނެގެން، އަނެއް އެއްޗެއް ގަނެގެން މުއްސަނދިވެގެން. އިންނައިރުގައި އެ މީހާ މުއްސަނދިވެފައި ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން، ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ކަންތައްތައް މިހެން ކޮންތޯއި، 5 އަހަރުދުވަސް ވަންދެން ވެއްކަންކޮންޓްރޯލުވެއި، ރައްޔިތުންގެ ބޮޑުގައި 100 މިލިއަން ރުފިޔާ އަލުވަންޖެހޭ ތަނެއްގައި 300 މިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނި އަޅުވާލައި، މިއަދު ނުކުމެ މި ބުނަނީ، އިޤްތިޞާދީ ރިކަވަރީއަށް ނިމިގެންދާ މަޖިލީހުން މި ބިލު މި ހުށަހަޅަނީ. މިއަދުވެސް އިޤްތިޞާދީ ރިކަވަރީއާ އެއްކޮށް ހުށަހެޅެން ބިލެއް އަދި މަޖިލީހުގެ ދަންނަވާނީ ނެގުމާ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. މަޖިލީހުގެ މިހާރު ނުވަތަ މިއަދުގެ ސަރަހައްދު، ދިރާގެ ސަރަހަދު މި ހުސްވަގުތުގައި. މަޖިލީހުގެ އިތުރުކުރެއްވުމާ 11 ޖަހައިރު އަނބުރާ ބައްދަލުވާނަން.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:30 އިން 11:04 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: ނައިބު ރައީސް އީވާ އަބްދުﷲ)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް މި ފަށައިލަނީ ދެވަނަ އުޞޫލު ބަޔާން ނަންބަރު 8.1- ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ފާސްކުރެއްވި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ފަރާތުން ސިފައިން ކުރަންޖެހޭ ފާސްކުރެވިގެން، ގާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޫރިޒަމްގެ ގާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. ބަހުސް ފެށުމުގެ ކުރިން މަޖިލީހުގެ މަޝްވަރާ ދަންނަވަން ބޭނުން، މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވަނީ އިންސާފުދާއިރާ ފަރާތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގެއަރީ މަޖިލީހުގެ ބަހުސް ކުރެވޭގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައި. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ދަންނަވާ، އެ ބަޖެޓް މި ގޮތުގެ ކެބިނެޓްގެ ބޭފުޅުންގެ މަޤާމުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން، ފޮނުވައިދިން ރިޕޯޓާ ބެހޭ ގޮތުގެ ދަށުން. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުގެ ދަންނަވާނީ ރައްޔިތުންގެ ގޮތުގެ ރިޕޯޓު މެދު ދައުރުގެ އިޤްތިޞާދީ ޤާނޫނު އަސާސީ ދަންނަވާނީ.

ރިޕޯޓު މެދު ދައުރުގެ ޤާނޫނު އަސާސީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މި ބިލަކީ ކަރަޕްޝަންގެ ކުންފުނިތަކާއި، ބާވަތާއި، ގޮތްތައް ބަދަލުވެފައިވާ ޒަމާނާ ވަރަށް ފައިހަމަކުރުމަށް ގާނޫނު ޢުޤޫބާތަކަށް ގެންނަންޖެހިފަ އޮތް ވަރަށް މުހިންމު އިސްލާހުތަކެއް ގެންނާން އޮތް ބިލެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ކަރަޕްޝަންގެ ޖަމާސީ އާ އުކުޅުތައް ތަޣައްޔަރުވެއްޖެ. މުޅިން އާ ސްޓައިލަކަށް ކަރަޕްޝަންގެ ކަންތައްތައް ބަދަލުވެގެން ހިނގައްޖެ. އެހެންކަމުން، ގާނޫނު ޢުޤޫބާތަކަށް މިހާރު ކަރަޕްޝަންގެ ކުށްތަކުގެ ގޮތުގައި ޖިނާޢީ ހުރި ކުށްތަކުގެ ތެރެއަށް މި ދެންނެވި ޖޯގެ ކުށްތައް ހިމެނުނީ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލުން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވޭ 4 ކަމެއް އެބައޮތް. އެއީ ނުބައްދު މުއްސަނދިކަން ހޯދުމާއި މުއްސަނދިކަން ލިބިގަތުމުގެ ކަމާއި، ނުފޫޒުން ވިޔަފާރިކުރުން، ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކަމާއި، ދައުލަތުގެ މުދަލާއި ފައިސާއަށް ޚިޔާނާތްތެރިވުމުގެ ކަމުގެ އިތުރުން، ބޭރު ދައުލަތުގެ ނުވަތަ ބައިނަލްއަގުވާމީ ޖަމިއްޔާތަކުގެ މުވައްޒަފުން ރިޝްވަތުދިނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި އިސްލާހުތަކަކީ ވަރަށް ބަރާބަރު އިސްލާހުތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، މިއަށްވުރެ ވެސް ބަރާބަރުކޮށްގެން ނޫނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ހާސިލުކުރަން އުޅޭ ހިސާބަކަށް ވާސިލުވެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މިހެން މި ދަންނަވަނީ، މި ބިލުން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ފާހަގަކުރެވޭ ދައުލަތުގެ؛ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުން ނުވަތަ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނަށް ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮތް ތަން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު ދުނިޔޭގެ ކަރަޕްޝަނާއި މި ކަންކަން ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުވެގެންގޮސް. ކަރަޕްޝަނަކީ ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުން ނުވަތަ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން ކުރާ ކަމެއް ނޫން. މި ކަމަކީ އަމިއްލަ ކުންފުނިތަކުގެ އަދި އަމިއްލަ މަސައްކަތްތަކާ ބެހޭ ތަރުތީބުތަކުން ވެސް ހިނގާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މި ބިލު ޚާއްޞަ މަޤްޞަދަކީ ބައްޓަންވެގެންދާއިރު އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވި މިސްރާބަށް ދަތުރުކުރުވުން އެބަޖެހޭ. އެހެންނޫނީ މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ، މިއަދު ވެސް އަމިއްލަ ވިޔަފާރިތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ނުވަތަ އަމިއްލަ މަސައްކަތްކުރާ މީހުން ނުވަތަ ދުވަހަކު ވަޒީފާއެއްގައި ނޫޅޭ، ވާރުތަކި މުދަލެއް ނުލިބޭ؛ އެހެންނަމަވެސް، ނުބައްދު މުއްސަނދިކަން ހޯދައި، އެ މީހުންގެ އިދާރާތަކަށް އެ ދަނީ އުދުގެ ޕާޓީއާ ޖެހެންދިން އުފެދުން. މި ކައްސަލަ ބާރުވުން ގޮތެއް ވެސް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، މި ޖަވާބުދާރީގައި؛ ކަރަޕްޝަނާ މި ކަންކަން ބަދަލުވެފައި އޮތް ޖަވާބުދާރީގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި ކަންކަމުން ރިޢާޔަތްކުރުވިގެން ހަދަން. އެހެންނޫނީ، އަޅުގަނޑުމެން ގެއްލިގެން ނުކުރެވޭ މިކަން، މި ބިލުގެ ސަބަބުން ވެސް އިތުރު ފައިދާއެއް ކޮށްދޭން ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު ވެސް މި ފުރުޞަތުގައި ވެސް ފާހަގަކުރަން؛ މި ކަމަކީ މުސްތަޤްބަލުގައި ރިޢާޔަތްކުރެވެންޖެހޭ ކަމެއްކަން. މިއަދު ވެސް ކަންކަން ބަދަލުވެގެން އެ ދަނީ ނުބައްދުން ހޯދާ މުއްސަނދިކަން އަދި އިދާރާތަކަށް؛ 25، 30 ބިލިއަން އަތުވައި އެ މީހާގެ ވައްތަރުން ކަރަޕްޝަންގެ ތުހުމަތުކުރެވިޔާ އެހެން ކޮންމެވެސް މީހަކާ އެއްކޮށް އެގްރީމެންޓް ހަދައިގެން، އެ މީހާއަށް ދީ ފުޓު، 3 ފުޓު ދިމާ ކަމަށް ހައްދަވައިދީ. މިހިރަ

ކަންކަމަށް ވެސް ރިޢާޔަތްކުރެވިގެން މިފަދަ ގާނޫނުތައް ވުޖޫދުވެގެން އަންނައިރު މުޅި މުޖުތަމަޢުގައި ހުރި ހުރިހާ މަޞްލަޙަތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިވެގެން ޖެހޭ، އަޅުގަނޑުމެން މި ކުރަން؛ ވާސިލުވާން ބޭނުން ހިސާބަށް ވާސިލުވެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެން. އެހެންކަމުން، މިހިރަ ކަންތައްތަކަށް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި ކޮމިޓީ މަޖިލީހުގައި ރިޢާޔަތްކުރެވިގެން މިފަދަ މަޞްލަޙަތު ބަލައި މި ކަންކަން ގެންދިއުމަކީ އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ކަމެއް. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޖާބިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެވަނަ ފަހަރަށް މި ނުބައްދޭ، ބައްދޭ، ނުބައްދޭ މިއީ ކޮންކަހަލަ އެބަޖެހޭ ބަލަން. ކާކަން ކޮއްކޮއްމު ބައްދުވީ، ކާކަން ކޮއްކޮއްމު ބައްދުވަނީ؟ ޖީ.އެސް.ޓީ ކަޑުން ވެސް ބާކީ މުޅިން ސާފުވެއް ނުވޭ. ސަރުކާރުން އޮޑިޓްސޮށްގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. މި މަޖިލީހަކީ ތެރެއިން ގާނޫނު ހަދާ ތަނަށް މި ވަނީ. މިނިސްޓްރީ ފަރާތުން ސާފުވެގެން ވެސް ނުވޭ. ބަލާއިރު މިހާރު ދިރާސާކުރެވި އެވަނީ. އާދެ، މިހާރު ބަލައިލުމުން ކުރި ކޮބާ ބަލައިލާފައި ހުރި ތަފާސް؛ އެއީ ފިޔަވަޅު ވަރަށް. ސަރު ސްޓޭޓަސްތަކާއި ކާބަފައިން، މީހުންނަށް މިއަދު ގެނެސްދީ ކުރިން ބަލައި ދީނީ މުއައްސަސާތަކާއި. ފަރަގު އެއީ ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ ދައުލަތަށް އާމްދަނީ ލިބޭ ކަމަކަށް ވެގެން. އާންމުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީ ޖަމާޢަތުގައި ބަޔަކާ ބަލައިލާއިރު ވެސް މީހުން ވެރިކަންކުރި. އިއްތިހާދު ނަމަވެސް ރައީސަށް 20 އަހަރު ދުވަސް. އެބޭ ކުރީން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަން ކުރި މީހަކަށް 5 އަހަރު ދުވަސް. އާދެ ދައުލަތުގެ މަސްލަހަތު ފެށި ވެރިކަން ކުރެއްވުމުގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. ދައުލަތުގެ ތިޔާގީ މުއައްސަސާގައި ކަމުގެ ތަފާސް ވެރިކަންކުރި ވެރިން ދައުލަތުގައި ޚިދުމަތްކުރި ސަރުކާރު މުވައްޒަފުން އުޅުއްވާނެ. ހާދިސް އަބްދުލްމަޖީދުގެ 25

ބިރުއަރަން އެކު މައްސަލަ ބަލަންޖެހޭނެ. އެއީ ރަނގަޅު ފިޔަވަޅެއް. އޭނާގެ އަންހެނުންނަކީ ބޮޑުކަންފަރާތް ބަހަސްކުރުމުގެ ދަރިއަކަށް ވެދާނެ. އޭނާއަކީ މައުމޫން އަބްދުލްޤައްޔޫމްގެ ކޮއްކޮއަކަށް ވެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އޭނަގެ އަސްލަކީ ނަމް މުއައްސަސާތަކުގެ އެއީ ވިޔަފާރިކުރާ އަރިހު ބިރުވެރި ބަޔަކަށްވެގެން 22 ބިލިއަން އިމާރާތް އަޅާފައި ހުރި މައްސަލަ އެއީ މި ޤައުމުގެ؛ ރައްޔިތުންގެ ޤައުމުގެ މެންބަރުންގެ ލިބިފައިވާ ޙައްޤުތަކާ ދިފާޢުކުރުން މިއަދު ކިޔަނީ. އެހެންނަމަވެސް، ކަނޑުކިޔާ އިސްލާމްދީނުގެ އަޑުން އޭނަ ގަޑިއެއް. ކޮންބާވަތެއް ލާރި ދިމާލީ؟ ދުވަހު ވިސްނާލީމާ؟ ބަދަލު ހުރިހާއިރު ހަމަޖެހޭތޯ؟ މި ހުރިހާ ކަމަކަށް އަޅާނުލާކަން ބަލަންޖެހޭ. އެކަމަކު ދުނިޔެ ބަލަނީ. އާދޭސް އިބްރާހީމްދީދީ މި ޤައުމަށް ގެނައި ތަރައްޤީ ވެސް ބަލަންޖެހޭ. ވައްކަންކޮށްފައި އެކަންޖެހި ދުވަސް އާދޭ ދިއައީ. ތަރައްޤީ ވެސް ގެނައި. މިހާރު މި އަހަރު ސަރުކާރުން އަދި ހަމަހަމަކަން ދިރިއުޅޭ މި ވީ ހުރިހާއެއް ވެސް ބަލަން އެބަޖެހޭ. ކޮބައިތޯ ބަސްދީ، ނުބައްދަލުން ކަނޑައެޅިގެންނުވޭ ދީން ކަންތައްތަކެއް؟ އެކަމާ ބެހޭ ކޮޅެއް ވެސް ނެތް. ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ވާހަކަދެއްކެވުން 3 ބާރު ވަނަވަރުގައި އެއް ނިޒާމުގެ އުޖާލާކުރެވިފައިވާ އެމްޑީޕީ ސަރުކާރުން ޖެހި ސަރަހައްދު ބަލަން ޖަހައިގެން މި ތަރުތީބު މި ހިންގަނީ. ވަސީލަތްތަކުން ކަރާ ކަދުވަސް ނިސްބަތްވާނެ. އެހެނެއް ދުރުން އަންނަނީކަމެއް. ބަހުސް، ނުބައްދަލު ކަސްޓަމަރުގެ ވަރަށް ބޮޑުބޮޑު އަންނަނީކަމެއް އިޖުތިމާޢީ. ވާހަކަދައްކަނީ، ވާހަކަދެއްކެވުމުގެ ބަހުސް ބަދަލުވާކަމާ ގެންނަވައިދިނުމަށް ރައްޔިތުންގެ ބަދަލު އުސޫލުން ވަރަކުން ހަމަޖެހިގެންވާނެ. ރައްޔިތުންގެ ޖަމާޢަތް ކާމިލު ސިޔާސީ ގޮތުން އެދިގެންދެވޭ އެ މިހާރު އެ ކުރި ކަމެއްގެ މައްސަލަ؛ އެއްބާރުގެ ރައީސްކަން ކުރި ހިންގަވާ ކުރި ގޮވާކަން ނުން، ހިލޭ ކުރިންޖެހެން ކުރީ ވެސް. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ ވިޔަފާރި؛ ޖަރީމާ ޖާގަދޫ އެދި މާ ޙަޤީޤަތުގައި ކުރައްވަނީ. ކޮވިޑް-19 އަށް އަސަރުކުރި ފުރުޞަތުން؛ އެހާ ވިޔަފާރިވަރު ނެ. އަދި ތިމަންނަ މި އިސްތިޢުފާ ދެއްވީމަ އަދި ތިކަމާ ފުރަހަމައަކީ. މަޤްޞަދު އިބްތިދާއީ ބަޖެޓުގައި ދުރުވީ ކޮވިޑު ވެސް. މިކަމަކީ ގޮތަކަށް މި ޤައުމުގައި އިބްތިދާއީ ޕާޓީގެ ކަންތައްތަކާއި ބިޔަ ދުރުން ވެސް މި ކޮންޓްރެކް. ބޭރުގެ ބަޖެޓުގައި، އަސާސީ ކަންތައް ކުރުމަށް އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުޖެހޭ. ތިޔަ އަތުޖެހިގެން ހަމަ؛ މިހާރުވެސް ޤުރުބާނީ ކަމަކީ، މި ވަގުތުން ދިވެހި ރައްޔިތުން މިހިރަވެސް ކޮށްކުރަން ހަމަ އިޤްތިޞާދު ދުނިޔޭގައި ސިޔާސަތު މި ގޮވާ، މިހާރުން މިހާރު؛ މިއީ ވާހަކަދެއްކުމާ އެހެނަ ތަރުތީބު. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ހުއްޓުވުމަށް މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުން ޚިދުމަތްދެވޭ ބަސްތަކުގައި ނުބައިބަޔަކާއެކުގެން. ހަމަ މިހާރުން މިހާރު ދުރުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް މާދަމާ ވާހަކަދެއްކުމާ ހަމަސާޖިހުރިއަށް ހިތްވަރުވެއްޖެ ކަމަށް މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. ހަމަ އިބްރާހިމް މުޙައްމަދު ސޯލިހަށް ސިޔާސީ ގޮތުން ހުވަފަތްގެން ހުރި މިއަދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް. ބާރުވެރިވުމުގައި ބަދަލާ، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތަކީ ތަރުތީބު ހަވާލުކުރުމަށް، މަޖިލީހުން އެ މިހާރު، ގިނަ މިހާރު ހަމައެކު ކަމަކަށް ވަނަވަރު ގިނަ މިހާރު ދުރުގަސްކޮށްފައިވާ، މަޖިލީހުން މި ބައްދަލުކުރަން ފަރާތް ބިލަދު ދުވަހަކު މިކަން ނިމުމަކާ އިނގޭތޯ. މި ރައީސްގެ ހުރަހެއްވެސް ޖެހިލުވުމެއް. ބަޖެޓުގައި ވެސް ތަރުތީބު ކުރުމަށް ކުރަނީ،

ރައްޔިތުން ބަންދުގައި ބައިތިއްބަންޖެހޭނީ މި މަޖިލީހުގައި ޖެހިބަދަލުކޮށްގެން. އެމަޖިލިސްއެއް ނުހިނގާނެ މިހާ ދިގު މުއްދަތަކަށް މި މަޖިލީހުގެ ބައެއް ނުހުރޭ. ޕާލިމެންޓަރީ ނިޒާމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެޕްރޫވްކުރަންނުވާނެ. މި މަޖިލީހުގައި 65 މެންބަރުން ތިއްބަސް، މި މަޖިލީސް...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހިރަވަސްދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒް.

ހިރަވަސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ހުރަސްދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ސިފާޒް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މި ވާ ބިލަކީ މިހާރު ނާފިޒުވެފައިވާ ދިވެހި ޤާނޫނުއަސާސީ ބިލުއެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ގާނޫނުއަސާސީގައި ގައުމުގެ މިނިވަންކަން ބިލްދާރުކަމާއި ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބިލުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ މި ވަނީ، ރައްޔިތުން މަޖިލީހަށް ހޯދާ ބާރުތަކާއި ހުރިހާ ކަމެއްގެ ކަނޑައަޅައި އެކަމަށް އަދަބުދިނުން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލުގައި ހުރިހާ ތަނެއްގައި އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ފާހަގަކުރެވުނީ، ވަރަށް ބޮޑު ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ނިސްބަތްވާ ބައިވަރު ތަނަވަސްކަން. އެކަށީގެންވާ އަޅުގަނޑު ފެނޭ ފާހަގަކުރެވެނީ ބާރުތަކެއް ކަމަށް، ބަދަލުތަކެއް މިގޮތަށް ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ހައްގު ފާހަގަކުރާ، ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ވެސް ނުހަނު. މިއީ ދައުލަތުގެ ކަރުދާސްތަކުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ވެސް އަދިވެސް އަމިއްލަ ވަޒީފާއެއްގައި ކަންތައްތަކުގައި ވެސް ނުވި އެ އަދާކުރާ ވަޒީފާއެއްގައި ރިޕޯ؛ ކަނޑު ވަޒީފާއެއްގައި ރިޕޯ ކަމުގައި ވިޔަސް، ކަނޑު އޮފީހެއްގައި ރިޕޯ ކަމުގައި ވިޔަސް، ރައްޔިތުން ހާއްސަ މުވައްޒަފުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ބަޖެޓުގައި ފައިސާގެ ބޮޑު އެ ކަނޑައަޅައިދޭން އަދަބުދޭން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދަރިންނަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރާނީ މި ޤަވާޢިދުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަނޑަކަށް ހުށަހެޅިޔަސް ނުކުރެވޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައްޔިތުން ހަމަ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ ބަޖެޓުގައި ދީފައި ވަރަށް ގިނަ ހުށަހެޅި އެ މުވައްޒަފުން ހަމަ މާލީގެ ބޮޑު ދަރަނި، ނުހަނު ނަމަވެސް ނުން. އެ މުސާރަ އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ގިނަ ފައިސާ ހޯދުމަށް ކަނޑައަޅައި ނިސްބަތްވެވޭ ގާނޫނުގައި މި ބިލުގެ ގާނޫނުތަކަށް ބޭނުން އަޅުގަނޑު ދެކެމުން އެއްވަރަށް ހާމަކޮށްދޭން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ރައްޔިތުން މުވައްޒަފުން ހަމަ ދައުލަތުގެ އެ ހަމަ މުވައްޒަފުން ދަރުމަ އަނބުރާ އަހުރުވެފައި އިސްލާމީ ކަނޑައެޅިގެން މެންބަރުވީ، ބަޖެޓުގައި މި ކަނޑަކަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ގާނޫނުތަކަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދައުލަތުގެ ދަރަނި. މި ބިލު ޤަވާޢިދުތަކުން އަދަލުވި، އެ މުވައްޒަފުންގެ ހަމަ ސަލާމަތް މުވައްޒަފުން، މުސާރަ

އާޚިރުގައި އަޅުގަނޑުދެކޭ ގޮތުގައި މި ބިލުގައި ވަކިން ރަނގަޅަށް ބާރުތަކެއްދޭން ނުދީ އެކަން ނުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ނުބައެއް މުއައްސަސާތަކެއް ހެދުމުގައި ވާ މުޅި އެގްރިމެންޓެއް ހަދާފައި އޮތީމަ، އޭނަގެ މުދާ ދައުލަތަށް ނުނެގޭނެ އުޅޭ ވަންޖަހާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެގޮތަށް ނުބައެއް މުއައްސަސާތަކެއް ހެދުން، ވެއްޖެނަމަ ހުރެފައި ކުރާ ހިމާޔަތްތެރިވާ އެއްބަސްވުން އެ ބޮޑުވެރިކަމުގައި ހުރި ހުރި މާލީ އެގްރިމެންޓް ވެގެންނުވާނެ. އެކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާފައި މި ބިލުގެ ތެރެއިން ހުރެންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ވިޔަފާރިކުރުމާއި، މި ކަންކަން ހުއްޓުވުން އެއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މުހިންމު ކަމެކޭ. މި ބިލުގައި ވަކިން ބޭރަށް މި އޮތީ ނުބައެއް މުއައްސަސާތަކެއް ހެދުމާއި، ނުފޫޒު ބޭނުންކޮށްގެން ކުރާ ވިޔަފާރިތަކާއި ހެދޭ މުއައްސަސާތަކެއް އެއީ ގެއްލޭ ކަންކަން ހެދުމާއި، އެއަށް އިތުރަށް ދެލާށް ގޮތް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ހިނގައްޖެ 5 އަހަރުދުވަހު ވިޔަފާރިތަކުގައި ބޮޑެތި މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް ހިނގައިދިޔަ. ކަންހިނގައި، ނިމި ހިނގައްޖެ. މުއައްސަސާތަކު ޒަރީޢާއަށް މުއައްސަސާ ވެސް ވެއްޖެ. މީގެ ދިމާން ޒަރީޢާތަކަށް މިގޮތަށް ވެސް ލިބިއްޖެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިގޮތަށް ނިކަމެތި ކަންކަން ހުއްޓުވައިދޭނެ ބިލެއް ވެސް އެކަންކަމަށް ހުރި ގޮތަކީ. އެ ކަންކަން ހުއްޓުވި ފަހުން އެ ކަންކަމަށް އަދަބު ލިބޭނެ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ގާއިމުކުރެވިގެން ދެނެވޭ، ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުތަކުން ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އެހެންކަމުން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ޒާތީ ވިޔަފާރި ބޭނުންވެގެން، މި ބިލުގެ ތެރެއިން މިފަދަ ކަންކަން ފެންނަމުންދާތީ ވަގުތަކު އެ ކަންކަން ކުރާ ޒަރީޢާއަކީ ދޮގު މަގުމަތިކަން އެކަކުނުކުރުވި، ވަސީލަތް އަދަބުދިނުމ، އެ ޒަރީޢާތަކުން ނުބައިފުން ހުރި މުއައްސަސާތަކެއް ކުރުވުން ދުރުކުރެވޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގެ ތެރެއިން ހުރިހާ އެކަށީ. ކަންތަ ނިމި، ދިން އެކަމާ އެއީ ކަންތައްތަކެއް އަދަބު؛ ޖަލަށް ހުކުމް ވެސް ކުރެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ޒަރީޢާ އެހެންނަށް އެކަމާ ގުޅުންހުރި ދައުލަތުގެ ގެއްލިގެންދާ މުދާ ނުހިފި ޒަރީޢާ ހޯދުން މި އުސޫލުން ވަކިން ބޭނުން ކަމަކަށް ވާކަށް. ދައުލަތަށް މި ކުރިމަތިވަނީ ގެއްލުމުގެ މަސައްކަތް ގެއްލުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަމުން ސަރުކާރުތަކުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އިސްލާ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅި، އެ ކަންކަން ވިޔަފާރި، އެ ކަންކަން ވާން ހުއްޓި ދުރުކުރެވޭ ބަދުނާމުކުރުވިގެން. ދެއްކި ފުރުސަތަށް ވަކިން ބޭރަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކުޅު ދުއްފުށީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހޯނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ މި އިސްލާހަކީ، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ވަރަށް މުހިންމު އިސްލާހެއް. އަދި މިހާރަށް ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު އިސްލާހެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި އަހަރު، 19 ވަނަ މަޖިލީހަށް އަޅުގަނޑުމެން މި އައީ، އަޅުގަނޑުމެން ނަޒާހަތްތެރިކަމާއި އަދި ދައުލަތުން ވައްކަންކުރުން ނުވަތަ ދައުލަތުން ނަހަމަ ގޮތުގައި ފައިސާ ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ވަޢުދުވެގެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ފައިސާ، ސަރުކާރުން ނުވަތަ އެހެންވެސް ފަރާތްތަކުން ހަރަދުކުރާއިރު، ނަހަމަ މުއްސަނދިކަން؛ އެ މީހުން ނަގާ ނަހަމަ މުއްސަނދިކަން ނުވަތަ ނާޖާއިޒު ފައިދާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަން ބޭނުވެގެން މި ހުށަހަޅާ ވަރަށް މުހިންމު ކަމަކަށް ވާތީ. މި ފައިސާއަކީ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަން ޓެކްސްގެ ގޮތުގައި ދައްކާ ފައިސާ. މި ފައިސާއަކީ ދިވެހި ރައްޔިތުން ޖީ.އެސް.ޓީގެ ގޮތުގައި ދައްކާ ފައިސާ. ޓީ.ޖީ.އެސް.ޓީގެ ގޮތުގައި ދައްކާ ފައިސާ. އަދި ބީ.ޕީ.ޓީގެ ގޮތުގައި ދައްކާ ފައިސާ. އެހެން އަދި އެހެން ވެސް ޓެކްސް ދައްކާ ފައިސާ. ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ދައުލަތުގައި މި ހުންނަނީ. ނުވަތަ ސަރުކާރުގައި މި ހުންނަނީ. މި ފައިސާ ހަރަދުކުރުމުގައި އެއްވެސް ބަޔަކުލުމެއް ނެތި ހަރަދުކުރުމާއި، އަދި މީހުން ތަޅުމާ މަސްތޯ ނުގުޅުމާއި، މަސްތޯ ނަގައިގެން އެ މީހާ އަމިއްލައަށް މުއްސަނދިކުރުމާއި، އެ މީހާގެ މުޅި އެތެރޭކުރުމާއި، މި ކަންތައްތަކަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ބަލައިލައިގެން ތިބެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފޮރެންސިކް ދައުރުގައި މި ކަންތައްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަރައިގެން ގޮސް ވަނީ. ވަރަށް އެތަށް ގާނޫނެއް ގޮތެއްގައި ކުރެވިފައިނުވި. މި ކަންތައްތައް ކުރެވިފައި ހުރި ކޮމްޕިއުޓަރައިޒްކުރެވިގެން ސިސްޓަމެޓިކް ގޮތަކަށް. އެކަކު އަނެކަކަށް ފައިސާ ބަދަލުކުރަމުން ގޮސް މި ފައިސާ އެބަ ބޭރުކުރޭ އިނގޭތޯ. ބޭރުގެ މި މުލްކާ ހަވާލުކޮށްފައި މި ފައިސާ ދަބަސްދަބަހަން އަޅައިގެން އެބަ ގެންދަވާތަން އެބަ ބޭރުކުރޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދިޔައީ، ފޮރެންސިކް ސަރުކާރުތަކުގައި ހުންނަ އެންމެ މަތީ ފަރާތުން ފެނިގެން އެންމެ ދަށް މީހާ ހަމައަށް ވެސް މިދެ ފަސްޖެހިއްޖެ ހަމަ ބަހައިގެން މި މަސައްކަތްކުރަމުން ގެންދިޔައީ. އަސްބާބަކީ ކޮން ދާ ފަރާތަކީ ވެސް އޭގެ އަހަރުމެންނަށް ފެނިގެން ދިޔަ ގޮތަކަށް، ނޫން ގޮތަކަށް، ހަދިސްއެއް ގޮތަކަށް، ކޮންޓްރެކްޓު ނޫނީ އެއްޗެއްކަން ވެސް އެކުލަވާލުމަށް ހަދައިގެން ދެއްވާފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ ހަމަ އާދަޔާޚިލާފު ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖީލުގައި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖީލުގައި އާންމުވެފައިވާ ވަބާއެއް އިނގޭތޯ މިއީ. އަޅުގަނޑުމެން ކޮށްލަން މި ގެއްލުން ފައިސާއަށްވުރެ ގިނަ އަޅުގަނޑުމެން މިހިރަ، ޕާލިމެންޓު ދެ ދައުލަތުގައި ނުވަތަ ހަތަރެއް އަހަރުގެ ތަޖުރިބާ، އަނެއް އަހަރުގެ ތަޖުރިބާ، އަޅުގަނޑުމެން ގެއްލިފައިވާ. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދުތަކެއް. މި އަދަދަކީ އެއްގޮތަކަށްވެސް މިއީ ހަމަ އެކަނި އަދަދެއް ނޫން. މިއީ ވަގަށް ކުޑަ ކަމަކަށް ވާތީވެ އެއްގޮތަކަށްވެސް މިއަދަދުތަކަށް ވެސް ދިޔަ އަދަދުތަކާ މިސާލަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނުކުރޭ. ބޮޑު މި

އިމާރާތްތަކާއި ވެސް، ބޯޓޭމި ޕްރޮޕެލަރުތަކުގައި ހަމަ ހުރި ބޯޓަށް އެ ދަނީ ގެއްލިގެން. ހަމައެއާއެކު ނަހަމަ ބޯޓުގައި، އިންސާނީ ވަގު ވިޔަފާރިކޮށްގެން ނަގާ ފައިސާތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެތަކެއް ބައިވަރު، އެއްވެސް ގޮތަކަށް އަދަދެއް، މިންވަރެއް އެއްގޮތަކަށްވެސް ނޭނގި މި ދިޔައީ އެއްވެސް ގޮތަކަށް. ހަމަ އެހާއިރުގެ ދައުލަތުގެ، ސަރުކާރުގެ ފުލުއްޖަވުން، އެކަންކަމާ ހަވާލުވެ ތިއްބެވި ބޭފުޅުން އެ ބޭފުޅުން ކުރާ ކަންތައްތަކާ ވެސް މިސާލަކަށް ހަދިޔާގެ ގޮތުގައި ލިބޭ ފައިސާ އެ ބޭފުޅުން ހިފައިގެން އުޅޭ. މި ހަދިޔާ ލިބޭނީ ކޮންކަމެއް ކުރަންޏާ އެ ބޭފުޅުންނަށް ހަމަ ރަނގަޅަށް އެނގި ހުރި އެ ހަދިޔާގައި ހިއްޕަވަނީ. އެއީ ކާރުތަކުގެ ހަދިޔާއެއް، ބޯޓު ހަދިޔާއެއް ދެއްވައިދެއްވާ އެއްގޮތަކަށްވެސް ނުބަލާ މިއީ ކޮރަޕްޝަން ލިބުނު ކަންފައިސާއެއް. ދެން ހަމަ އެހާއިރުގެ ލޯނު އެކްސްޕޯ ދިނުމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގަދުމަތީން މި އިވިގެންދަނީ، ބޭންކުން ލޯނެއް ލިބިދާނެ. އެކަމަކު ލޯނުގެ 2%، 3% ދައުލަތުން އެބަޖެހޭ. އެހިސާބުގައި މިހާރު މި އޮތީ. ސަރުކާރުން ހިދުމަތްތައް ގެދޮރުން ވެސް، އެކަމުގައި ވިޔަފާރިއެއް ކުރަން ވެސް މި ޖެހުނީ ކޮންމެވެސް ފަސޭހަތަކެއް އެ މީހާއަށް ދިނުމަށް، އެ ކަންތައް ކުރާ މީހާއަށް ދިނުން މި ކުރަންޖެހުނީ. ދެން ހަމަ އެހާއިރުގެ ޕާޓީ ނިސްބަތްވާ، އެ ޕާޓީ ބައެއް ކަނޑައެޅިގެން އެ މީހަކަށް، އެ ފް ނަގަން އިންނަ މީހާއަށް ނުވަތަ އެއާ އުޅޭ ދިމިނަސަކަށް މީހަކަށް ލިބޭ ގޮތަށް ޕާޓީ ވެސް ކުޑަކުރަމުން ގެއްލަސް ހުށަހަނީ އެ ޕާޓީ ނަގާ ތަންތަނުގައި. އުޖޫރަ ވެސް ހަމަ އެގޮތަށް. ޖެސްޓާއުންޓް ދަށުރު ވެސް ހަމަ އެގޮތަށް ގެއްސަ ހުރީ. ސަރުކާރުގެ ކަށްފުރިތަކާއި، އެހެން ވެސް މާލީ އިދާރާތަކުން ނުވަތަ ފައިސާ ނަގާ ތަންތަނުން. ބައެއް ފަހަރަށް ޓޫރިޒަމްކުރާއިރު ޖޫރިމަނާ ދީ ފާއްތުން ވަގަށްދުއްތަވައިގެން ކުޑަކޮށްފުރިޔައި، އެގޮތް އެއްބަޔަކީ ނަގައިގެން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި މި ކަންތައްތައް ނަސްޖޫކުރަން ލިބޭ، ބަދަލުއިންސާފު ގާއިމުކުރަން ލިބޭ ފާލަމެއްކުގެ ވެސް ހަމަ ހާލަތު އަދި މިއަދުވެސް ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހިޔާމަކުރަން މި ތަރައްގީގެ މަސްލަހަތު ހަރާކާތްތަކުން މިދެމަށް ބަދުއްޖެހިސާބު ގާއިމުކުރަން ލިބޭ ފަރާތްތަކުގެ ރިޝްވަތު އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީގޮތުން ވަރަށް ކަންތައްތައް ކޮށްފައިވާނީ. އެއް ކަމެއް ނޫން، 2 ކަމެއް ނޫން، އެހެންގޮސް އިސްލާމްދީނުގައި ނަހީކުރައްވާފައިވާ ހަރާމް ކަންތައް ވެސް އެ ބޭފުޅުން ކުރާ މި ފައިސާގެ ދަރިފަދައިގެ ފައިސާގެ ތެރެއިން ފާފައި ގޮސް. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު އިސްލާހެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި އިސްލާހު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ޝުކުރު ދަންނަވާ ވާހަކަ ދަންނަވަމުން، ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރު.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޢަފީފު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޤާނޫނުލްއިދްބާރީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖު މި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްބަސް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އާދެ! މި ބިލުގައި ފާހަގަކޮށްފައި މިވަނީ ކޮންޓްރެކްޓަރުން ގަވާއިދުން ގޮވާލުމުގެ ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުން އެކިއެކި ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ހުރި ފައިސާ އެއީ، ކުރެއް ކޮށްގައި ކަންކުރެވޭއިރުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރުން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުން ކޮށްގައި ވިޔަސް، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ މުވައްޒަފުން ކޮށްގައި ވިޔަސް، އަދި ވަޒީފާ އަދާކުރާ މީހުން ކޮށްގައި ވިޔަސް، ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ހުރި ފައިސާ ހުރިހާ މުސާރަ ދެއްކުމުގެ ކޮންޓްރެކްޓަރު އެއީ ކުރެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިގެންދާނެކަން. އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދައުލަތުން މިދިޔަ ސަރުކާރުތަކުގައި އެކިއެކި ގޮތްގޮތަށް މުއައްސަސާތަކުގައި ތިބި މީހުންގެ ވާހަކަ. އެކަންކުރުމަށް އެކިގޮތް ހިނގާފަ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން މިވަނީ ކޮންޓްރެކްޓުން ގުޅިގެން ބޭނުންވާ ކުރުމަށް ވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުން އަޅުގަނޑުމެން ކިޔަމަންވާ ކޮންޓްރެކްޓް ކުރެވޭ. މި ކޮންޓްރެކްޓް ހިސާބުން ދާއިރާގައި ނުވި މި ކޮންޓްރެކްޓް ހިންގުމުގެ ކުރިމަތި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ މި ކޮންޓްރެކްޓް ނިކަމެތިން ނިޒާމުތަކެއް، އިންސިޔާފުތަކެއް ހަމަޖެއްސަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި ހުރި ފައިސާ ނުހި ސަރުކާރުގެ؛ ވެސް ފަރާތްތަކަށް ޖަންގިއެއް ހުރިހާ ކަހަލަ ކޮންޓްރެކްޓުތަކުގައި ކުރާ ކޮންޓްރެކްޓް މި ގުންނަސް ހައްތަ ވެސް ޒިންމާއެއް ބެލެހެއް ހިފެހެއްޓުމަށް ކޮންޓްރެކްޓް. އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށްގެންދާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ވަކި ހުއްދައެއް އެބަޖެހޭ. އެ ހުއްދަތަކުގެ ޤާނޫނަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފައިސާ ލިބޭ ކުރުގައި ވަރަށް އެއީ ކޮންޓްރެކްޓް ލިބޭ ފައިސާއެއް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ގަވާއިދަށް. އެއީ ސަރުކާރު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ ފައިސާވެ. ސަރުކާރު ނުން ގޮތްތަކުގައި ލިބޭ ކަމަށް ވަނީ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޔާން އަޅުގަނޑު ނުން. އެ ކޮންޓްރެކްޓަށް ކުރެވިއްޖެނަމަ އަދާކުރުމަށް މުނިސިޕަލް. އެއީ ކުރުމުގެ ގޮތުގައި ކުރެވިގެން ދާނެކަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންޓްރެކްޓް ކުރުވުނު، އިސްލާހުކުރުވުނު އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެންމެން މިކަމުގައި ސަރުކާރުން ފިޔަވަޅުއެޅިން. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުން ފާސްކޮށްފައި އަދި ގާނޫނު ރައީސްގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަލަހައްޓައިދިނުމުގެ ކުރިން އެ ހިސާބަށް ކުރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިދިޔަ ކޮންޓްރެކްޓުތަކުގެ ނުހައްޤު ވެ. މި ކޮންޓްރެކްޓް ގަވާއިދުތަކާ ފާހަގަކޮށްލަން ހިސާބުކުރަންޖެހޭ އެކިއެކި ކޮންޓްރެކްޓް ބަޔަކު، އެކޮންޓްރެކްޓަށް ދިޔަ ފައިސާ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ދިމާވެގެން މި އޮތް ކޯވިޑް-19ގެ ކޮންޓްރެކްޓްތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ޢިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްގެން އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ހަވާލުކޮށްލެވުން އެހެން ތަންތަން އޮޑިޓްކުރަން. އޮޑިޓް ރިޕޯޓް ނެރުނުއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން ދިމައި، ހަމަވެގެން މި ދިމައި ކޮންކަމެއް؟ އެކިއެކި ފަރާތްތަކަން ސަރުކާރުގެ ގޮތުގައި މި ގުންނަސް ކޮންޓްރެކްޓަށް ދިނީ. 4 ބިލިޔަން ގުންނަ ހަރުގެ ކިތަ 16 ބިލިޔަން ގޮތް ކަމަށް ވެސް އެބައޮތް. މިކަހަލަ ބައިވަރު ކޮންޓްރެކްޓް ދިނީ.

އެހެންވީމާ، މިކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންތައްތައް ހުއްޓުވަން ބޭނުން ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މިހާރުން މިހާރަށް ފިޔަވަޅުއަޅަން. އާދެ! މިކަހަލަ ކަންތައްތަކާއި ނުހިނގާނެ، ހަމައެކަނި އެންމެ މީހެއްގެ ފަރާތަކުން އެއްފަރާތަށް އޮޅުވާލެވޭ. އެ ރިޝްވަތުދޭ ފަރާތާއި، ރިޝްވަތު ހިފާ ފަރާތާ، މި 2 ފަރާތް ވެސް ކޮންޓްރޯލްކުރަން އެބަޖެހޭ. ރިޝްވަތެއް ނުދޭން، މީހާ ރިޝްވަތު ނުހިފަންޏާ. ރިޝްވަތެއް ނުދޭން، މީހާއަށް ނާޖާއިޒު ގޮތުގައި ފައިދާއެއް ހޯދުމުގެ ބޭނުމުގައި ނުދިނުމާ. އެހެންވީމާ، މިދަންނަވާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހުކުރަން މި ޖެހެނީ. އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތައް ބަލަން ޖެހޭ މީހުން، ކަންތައްތައް ހިނގަން ޖެހޭ މީހުން އެބަޖެހޭ ފުރަތަމަ އިޞްލާޙުވެވޭން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި މި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ އިނގޭތޯ؛ މިދަންނަވަނީ އޯޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ ރިޕޯޓުގައި، ކޮވިޑް-19ގައި މި ގެންނަންޖެހުނު ކަންތައްތަކުގައި ހިނގާފައިވާ ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުސްބަހާނަތަކާއި ވެސް ފެނިއްޖެ. އާދެ! ދަންނަވަން މި އެއް ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑު އެންމެ ބޭނުން މި ދައްކާ އެއް ވާހަކައަކީ، ކޮވިޑް-19ގައި ވެންޓިލޭޓަރުގެ ވާހަކަ. ވެންޓިލޭޓަރުތަކެއް ހޯދުމުގައިވެސް ރަނގަޅު އަދިގައިތޯ؟ އެވެސް އެބަޖެހޭ ބަލަން. އޯޑިޓަރުން، އޭސީ.ސީ.އިން ހުށަހަޅާފައި ހުރި އަޅުމުތަކެއް އެބަހުރި. މާ އަދިގިނަ އެ އެއްޗެހި ހަވާލުކޮށްދިނުމުގައި ހުރި ހަފްތާ. އާދެ! ހަވާލުކޮށްދިނުމުގައި ހުރި ހަފްތާ ވަކި މުއްދަތެއް ދިނީ އެއްޗެހި ގެންނަން. ހަވާލުކުރުމުގައި ވެސް އިނގޭ 7 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނޫނީ 15 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނުގެނެވުނުކަން. ހުރި ދުވަހުން އޭގެ ވެންޓިލޭޓަރަށް ބޭނުންވެފަ. ދުވަހުގެ އަދަދު ބޭނުމް، މުޅި ސަރުކާރު ވެސް ވެންޓިލޭޓަރު ހަމަޖެއްސުން އޮވެސް. އެ ދުވަސްވަރުގައި 14 ދުވަސް ތެރޭގައި ވެންޓިލޭޓަރުތައް ގެނެސްދޭނެ ބޭނުމާ އެކަމަށް އިޖާބަދީ، އެކަންތައްތައް ހަވާލުކުރުމަށް، ފުރަތަމަ ކޮރަޕްޝަނުގެ ރަމަޒެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެން އެއާއެކުގައި އެ މުއްދަތަށް ނުގެނެވުނީމާ އަނެއްކާ އިތުރު މުއްދަތު ދިނީ. އެ އިތުރު މުއްދަތު ދިނީމަ، ދިޔައިން ހައިސް މިހާރު އަނެއްކާ ވެންޓިލޭޓަރު އަދި ހުރީ އަނެއްކާގައި ކޮބައިތޯ؟ ކޮރިޔާގައި ދިހަވަރު އޭގެ ވެންޓިލޭޓަރު އަދި ވެންޓިލޭޓަރު އެއްގޮތް އަނެއްކާވެސް ހަމަ ގެނެސްނުދެވުނު. މިހާރު، އޭރު ނުގެނެވުނުކަން އެބައިނގޭ. މިހާރު އަދި ހަވާލުކޮށް އެބަ އިނގޭ. އެކަމަކު ކުރީގެ އެއްބަސްވުމެއް އަދި އެބަސް މި ޖެހުނީ. މި ހުސްނަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ރަމަޒުތަކެއް. މި ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކަންތައްތަކާއި ކުރަން. މި އިސްލާހު ގެނައިސްދިނުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި ކަންތައްތަކަށް، މިކަހަލަ ހުރިހާ ކަމެއް ބަލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހަރުކަށި މިނިސްޓްރީގެ ބައެއް ބޭފުޅުން އެ ތިއްބެވި ސަސްޕެންޑްކޮށްފަ. މިނިސްޓަރު އަމިއްލައަށް ވިދާޅުވި ތިމަންނަ އެކަށީގެންވާ ދުވަހުގެ ކޮންމެކަމެއްގައި އަމިއްލައަށް އެކޮޅަށް އެކަށީގެންވާ؟ އާދެ! މި ޖަވާބު ނަގަންޖެހޭނެ. އާދެ! އެ އިއްޒަތްތެރި މިނިސްޓަރު، ހޯދަން އެކަށީގެން ބައިވެރިވުމަކަށް އެހާ ބޮޑު އިސްކަމެއް ސިޔާސީ ޖަވާބުދާރީ. އެއީ އެ ކަންތައްތައް ހިނގަމުން ދިޔަ ގޮތުގެ ބޮޑުން.

ދެން އަނެއްކަމަކީ، މާލިއްޔަތު ގާނޫނާއި މާލިއްޔަތު ގަވާއިދު އުސޫލުން ވަކި ގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ކުރަން އިމަޖެންސީގައި ވެސް. ޕްރޮސެސް މިނިސްޓަރު ހަރުގަނޑުވެން މި ކޮމިޓީގައި ވިދާޅުވި ތިމަންނަ ހަމައެކަނި ހުއްދަދިނީ، ސިންގަލް ޕްރެޒިޑެންޓަށް އެކަންޏޭ. ދެން ހުރި ހުރިހާ މާއްދާތަކެއް އެޕްލައިކުރާ ގޮތަށް. އެހެންވެއްޖެއްޔާ، ޕްރޮސެސް މިނިސްޓަރުން ޖަހާއިގެ އެގްޒެކިއުޓިވް ބްރާންޗަށް [illegible] ޕްރޮސެސް މިނިސްޓަރުން ނޭޝަނަލް، މި ހުރިހާ ކަންތައްތަކެއް ފަދައިން ތަޢާރުފުކުރި ބިލެއް، އެކަންތައް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ގާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް. އެހެނީ މިސާލަކަށް ގާނޫނުއަސާސީގައި ވެސް ސިވިލް ސަރވިސް ކަމަށް ވެސް ރައީސުންގެ ބާރު ...

ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު ފާސްކުރުމާއި ބެހޭ ގޮތުން ކަންތައްތައް ކުރާނެ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ ...

ޖިންސީ ކުށުގެ ކަންތައްތަކުގައި ...

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަފެނޭ، 30 އަހަރު، 40 އަހަރު ޖަލުގައި ބައިތިއްބަން، އެދުވަހު ...

އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ 10 އަހަރު، 15 އަހަރު ޖަލުގައި އެދުވަހު ...

80 އަހަރު ...

މި ކޮމިޓީގައި ...

ރައީސް؛ އާދެ! އަޅުގަނޑުމެން މިކަންތައް ހަވާލުކޮށްފައި އޮތީ އެއް މުއައްސަސާއަކީ، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން މިއަދު މަސައްކަތްކުރައްވާ ގޮތް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުން އެބަޖެހޭ ބަލަން. އެ މީހުން ވެސް ޖަވާބުދާރީވާން އެބަޖެހޭ މިކަހަލަ ކަންތައްތަކުގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާދެ! މިކަހަލަ ކަންތައްތައް މީހުން ހިންގުމުންދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިމަޖިލީހުން ވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ރަނގަޅަށް އަދާކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ މުއައްސަސާތަކުގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުން، އެ ބޭފުޅުން މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަމުންދަނީ އެ ބޭފުޅުންނާ ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާއި، އަމާނާތްތެރިކަމާއެކުތޯ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ބަލަން. މި ކަންތައްތައް ދީނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުކުރެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ މި ދަންނަވާ ގޮތަށް ކޮރަޕްޝަންގެ މުއައްސަސާތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުހުއްޓޭނެ. ކޮރަޕްޝަންގެ މުއައްސަސާތައް އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަންވީ ވާޖިބުވެރިޔާ ބާރުގައި ކޮރަޕްޝަނާ އެކު ކަންތައްތަކުގެ ބަލައި ތަޙްޤީޤުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު މިހާރު ކަންހިނގަމުންދާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ބަލަން. މިހާރު ހިނގަމުންދާ ކަންތައްތައް ނުހުއްޓުވޭ ކަމަށް ވަންޏާ ދުވަހަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި ކޮރަޕްޝަންގެ ކަންތައްތައް ކޮންޓްރޯލެއް ނުކުރެވޭނެ. އާދެ! ކޮރަޕްޝަންގެ ކަންތައްތައް، ވައްކަންކުރުން؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، މުޢާމަލާތް އެކަންކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުހުއްޓުވި ހިނގައިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަންކަމަށް ކޮންޓްރޯލެއް އެކަންކަމަށް މަދުކުރެވިދާނެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް. މުއައްސަސާތަކުން އަޅުގަނޑުމެން މި އުފައްދަނީ މިކަހަލަ ކަންތައްތައް ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް، މަދުކުރުމަށް، އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނީގޮތުން ވަގުތުން ބަލަނީ. އެހެން ދުވަސް ފުރަތަމަ އާންމު ކޮރަޕްޝަނަށް، މަދުކުރަން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުޞަތުދޭ ވަގުތުން ގެންނަން ބަލަނީ. އެހެން ދުވަސް ތަކެއް ހުރި ކަމަކީ ކަންތައްތައް ތަރުތީބުކޮށް، އެ މުޢާމަލާތް ކުރިއަށްގެން ދިޔައިމާ އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ފިޔަވަޅުއެޅޭކަށް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން އިނގޭތޯ. މިއަދު ހޯމް މިނިސްޓަރު އެބަޖެހޭ އިސްތިއުފާދޭން. ހޯމް މިނިސްޓަރުގެ އިހުމާލުން އެތަކެއް ކޭސްތައް މިދަނީ ފެނިގެން ގޮތަށް އެކަމުގެ ބޭރު ކޮމިޝަން ކަހަލަ ކާރިސާ އޭރިއާ ކުރިމަތީގައި އޮންނަނީ. ހޯމް މިނިސްޓަރު ގާތުގައި ކުށްތަކުގެ އެކަމުގެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް ޤާނޫނު ކުރިމަތީގައި، އިހުމާލުން ބޭކާރު ކުރިމަތިލައިފައިވާ ޖާގަ ހަޑި ކަންކަން އަދި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެބަޖެހޭ އިސްތިއުފާދީފައިވަން. އިސްތިއުފާދިނުމުން ހޯމް މިނިސްޓަރު އެބަޖެހޭ ކަމަކީ ދާއިރާގެ ކުށްތައް ބަލަހައްޓާ ކޮށްދޭން. އެ ދާއިރާގެ އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުން، މި ކަންތައްތައް މީހުން ނުކުރެވޭ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒިންމާއަކީ މިކަންކަމާ ގުޅޭ އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރަން، އިސްލާމީ ކުރަން އެހެން ކަންތައްތަކުގެ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތް. ހަމައެކަނި އެކަމާ ގުޅޭ ކަމަކީ އެހެން މިހާ މަޖިލީހަކުން ވިޔަފާރިކުރެވޭ މިކަމުގެ ނުހުއްޓޭނެ. އެކަމާ ތަރަހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ޖިނާއީ މަސައްކަތެއް މިކަމުގެ އެކަމާ ދެކޭގޮތް ބުނާތީ، އެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަން ފެނޭ ކަމަށް މިހާރު ދިމާވާ ތަރުތީބު ކޮށްގެން. އިންސާނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންތައްތަކުގެ ނުހުއްޓޭނެ.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލުގައި ކަނޑައެޅިފައި މި ހުރި ކަންތައްތައް އަމަލުކުރުން ތަންފީޒުކުރެވުމަށް ބޭނުން އެބަޖެހޭ ކޮމިޓީގައި ދިރާސާކުރަން. އަދި މިގޮތުގައި އިތުރަށް ކަންތައްތަކެއް ގެންނަން އެބަ ޖެހޭ. ހަމައެކަނި ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ނޫން މިގައި ބަލަންވީ. މުޅި ޤައުމުގައި މިކަހަލަ ކަންތައްތައް އެބަ ހިނގާ. ހުއްޓުވަންޖެހޭނެ. މި ކަންތައްތަކާ އަޑިއަށް ފާރަވެރިކަން ވަޒީފާއެއްގައި އުޅޭ މީހަކު ކުރާ ކަމެއް ވިޔަސް، އަދި ވަޒީފާއެއް ނެތް މީހަކު، މިސާލަކަށް ވަޒީފާއެއް ނެތް، ވިޔަފާރިއެއް ނެތް. އެކަމަކު ކުއްލިއަކަށް މުއްސަނދިވެއްޖެ. ކިހިނެއްތޯ އޭނާ މުއްސަނދިވީ؟ އެ ކަންތައްތައް އެބަޖެހޭ ބަލަން. އެހެންނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ބުނާގައި މި ކަންތައްތައް ހުއްޓުވިގެން، ކޮންޓްރޯލްކުރެވިގެންނުދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ސިރާޖް މި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބިލު ކޮމިޓީ ސްޓޭޖުގައި އިސްލާހުކުރެވިގެންދާއިރު މިކަމާ ގުޅޭ ގާނޫނު އަމަލުކުރަން ތަޢާރަފުވުން، މިހާރު މި ގާނޫނުގައި ހަމަޖެހިފައި އޮންނަ ގޮތުން އާންމުންގެ ޒިންމާދާރުކަން ފުށު ހުރުވައިލެވޭނެ. އަދި އާންމުންގެ ޒިންމާދާރުކަން ހުރުވައިލުމާއިރު އާންމުން އެ ދޭ ޒިންމާދާރުކަމާ ފުށު އަމަލުކުރުން ޖެހޭނެ މި ބިލުގެ ތެރެއަށް ގެންނަން. އަމަލުކުރުން މިކަން ވަރަށް ސީރިއަސްކަމާ އެކުގައި ކޮންމެހެން ނޫނިއްޔާ އަމަލުކުރުން މިހާރު މި ކުރަން މި އުޅޭ ކޮރަޕްޝަން ކަންތައްތައް ކޮންޓްރޯލްކޮށް، މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ހިނގާ މީހުންނާ ދޮގުތަކުގައި އަރަސްކަށް ގާނޫނީ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި އަމަލުކުރުން ވާޖިބުވާން. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ އަމަލުކުރުން ޤާނޫނީ އަމަލުކުރުން އިސްލާހުވާން. އަމަލުކުރުން މިކަމުގައި ރިޢާޔަތްކުރެވޭން. އެހެންނޫނީ ކަމަށް ވަރަށް މި ކަންތައް އަމަލުކުރުން ކުރަން މި އުޅޭ މިސާލަކަށް އަމަލުކުރުމުގައި ނުގެންނެވޭ ދައުވާ ފުރުޞަތު ވަރަށް ބޮޑު ޝަކުވާއެއް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ވަގުތު މި ބިލަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަވަން އެދިވަޑައިގަންނަވާ އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ހާޒިރުގައި ވަޑައިގެން ނުވޭ.

{8.2}- އަޅުގަނޑުމެން ދެން މި ފަށަނީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 8.2- ސަރުކާރުގެ ބިލުތައް، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، 13/2008 (އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބަހުސްގެ ބާކީ. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާހް.

<u>މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ފަލާހް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިނިވަން މުއައްސަސާތަކަށް ބާރުވެރިކަންދިނުމާއި މިނިވަންކަން ދީ ދެމެހެއްޓުމަށް ކުރެވޭ މަސައްކަތް ސަރުކާރުންނާއި އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކުރަމުންދާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. މި

ސަރުކާރުން އަދި މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މިހިނގަން މުއައްސަސާތަކަށް ނުދޭ ފޮނުވައި، ނުވަތަ ބަޖެޓުއަށްކަމަށް ބަލައި މިހެން ވަކިކުރުމުގެ ކަންކަމުގައި ނުކުރާނަކަން އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަށް މަސައްކަތްތަކައް އެބަ ކުރެވޭ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން އެ މުއައްސަސާތަކަށް މަސައްކަތަށް ފުރުސަތުދިނުމަށް ބަލައި ގާނޫނުތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލު އެބަ ގެންނަމުންދަން. އެ ކޮމިޝަންސްތަކުގެ ނަޒާހަތްތެރިކަން އިތުރުކުރުމަށް ކުރެވޭނެ މަސައްކަތްތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދަން. ގާނޫނުތަކަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ގެނދި އިހަކަށްދުވަހު ވެސް ގެނެސްފައިވާނެ. ވަރަށް ގިނަ ކޮމިޝަންތަކަކަށް ބަދަލުގެނެސްފައިވާނެ. މިދިޔަ ޒަމާން ނަޒާހަތްތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ ގާނޫނުތައް އިތުރުކޮށްފައިވާން. އެޓަރނީ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން، ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޝަން، އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަން، މިހެންގޮސް ވަރަށް ގިނަ މުއައްސަސާތަކަށް މި ދަންނަވާ ބަދަލުތަކެއް ގެނެއްސަވައިފާން ނަޒާހަތްތެރިކަން އިތުރުކުރުމުގެ ގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އިތުރުކުރާ ކުރީގައި ވެސް މި ބަހުސްކުރެވުނު، ނަމަވެސް މުއައްސަސާތަކަށް ކުރެވެން އެއީ ކުރުމުގެ ގޮތުގައި އަމަލު އެ ކޮންސްޓިޓިއުޝަނަލް ބޮޑީތަކަށް، އަދި އެ ދޫނީ ވެސް ރިޝްވަތާ ބެހޭ އިތުރު ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅެން ޖެހޭތީ ދާއިރާ ގާނޫނުތަކަށް ހުށަހެޅުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން މި ދަނީ. މިއީ ވެސް ބަޖެޓުގެ އިދާރާތަކަށް، މިހިނގަން މުއައްސަސާތަކަށް، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ފަދަ ކޮމިޝަންތަކަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ފައިސާދޭނޭ ގޮތްތައް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މުހިންމު މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެނބިލާނަން، ބަދަލުގެނައުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހެން މި ވާހަކަތައް ދަންނަވާއިރުގައި ހަމަ ހިތާމަޔާ އެކުގައި ދަންނަވަން؛ އަނެއްކާ ވަރަށް ގިނަ ކޮމިޝަންސްތަކުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ މިންވަރަކަށް ނުކުރެވޭ. ޚާއްޞަކޮށް ނުކުރެވޭތަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ޚާއްޞަކޮށް ހަމަ ދަންނަވަން ހަމަ ހިތާމަޔާ އެކުގައި ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިނގޭ ކޮރަޕްޝަނަކީ އެއްބަޔަކުން ބޭރުގައި ދެކޭ ޕަރސެޕްޝަނެއް. ޒަމާނުއްސުރެ ކޮރަޕްޝަން އޮތްކަމުގެ ޕަރސެޕްޝަން ކަމުގައި ވަނީމަ، އެއީ ކަންބޮޑުވާންޖެހޭ ކަމެއް. ހަމައެކަނި އެކަމުގައި ތަޙްޤީޤުކުރާ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ޕަރސެޕްޝަން ވެސް އެގޮތަށް އޮތް ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވެނީ، ތަޙްޤީޤުތައް ކުރިޔަށް ދާތީ، ނުކުރެވޭކަން، ނުކުރެވޭ ގަބޫލުކުރެވޭތީ އެއީ ވެސް ވަރަށް ދެރަ މައްސަލައެއް. މި ދެ އަހަރު ގެންދާނީ. މި ދެކޮޅު ދުވަސްގެންދާނީ. އެހެންވީމާ، މިކަން އަޅުގަނޑު ހިތާމަޔާއެކު ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރަ ފުރިހަމަކުރުމުގައި ހިންގާ ކޮރަޕްޝަނުގެ ޝަރީޢަތްތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ސިޔާސީގޮތް މިންވަރުގެ ބޮޑު މި ކޮރަޕްޝަނުގެ ޝަރީޢަތަށް ހިންގާފައިވާ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އެއީ މިދިޔަ ސަރުކާރުން ވެސް އިދާރީގޮތުން، އެއްބަސްވުމުގެ ތެރޭގައި ކަންކަން. އެމް.އެމް.ޕީ.އާރު.ސީގެ މައްސަލައިގައި ވެސް ބޮޑު މައްސަލައެއް، ޝަރީޢަތުގެ މައްސަލައެއް ކަމަށް ފެނޭ މައްސަލަ، މީހުންގެ މައްސަލައިގައި ނަހަމަކަން ގިނަ އަޅުގަނޑުމެން ހިތާމަޔާ އެކު ފާހަގަކުރަން. ޤައުމަށް އިންސާފު ހޯދަދޭ ގޮތުން ފަރާތްތަކުން

ކޮމިޝަނަށް ހަދައިގެން އަދި އޭގެތެރޭގައި ހަމަ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ އިތުރުން ތަފައިގެން ފުލުހުންގެ ބައިވެރިކޮށްގެން ހިންގައިދާ ވެސް ހަމަ އެކަށީގެންވާތަން ނުހިނގާކަން އަޅުގަނޑު ހިތާމަޔާއެކު ފާހަގަކުރަން. މި ހުންނަނީ ބޭއްވި މައްސަލަ. މި ކަހަލަ މައްސަލަތަކުގައި ނުބަލާ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ވެސް ނުބައްލަވައި، ޝަރީޢަތާ ބައްލަވާލުމުގެ ސާބިތުކަން ނުކުރެވޭތީއެވެ. ޝަރީޢަތާ އަޅުގަނޑުކަށް ނުކުރާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނަށް ގެންނަމުކަން ގެނބާ ބަދަލުކުރުމަށް ކޮމިޝަނަށް ނުކުންނާތީ، އެ މިހުންނަން ބާރުވެރިކަން ދިނުމާއި، މި މަސައްކަތްކުރަން ކުރުމުގައި އަދުގަނޑުމެން ތަކުރާރުކަން މި ތެރެއިން. އެކަމަކު ނުހިނގާ ތިބެ މިކަމުގެ ކަންބޮޑުވުން އަޅުގަނޑު މި ދަނޑިވަޅުގައި މި ވަގުތުގައި ފާހަގަކޮށްލަން އިޙްތިރާމު ދިމާލުން؛ އެންމެ ތަފާތުކޮށް ބަލާއިރު ދަރިކޮޅެ އެހެން ދަރީމީ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. އަދި ވިސްނާ ތަފާތު ފާހަގަކުރަން. މި

ދެންނެވި ބޭސްކުރާ ގެއްލުން ދަތުތަކަށް ގެންދިޔަ ބޮޑެތި ގެއްލުންތަކުން ދަތުރުކުރާ ކުރު ގުޅުމެއް ކުރުމަށް ފާހަގަކޮށްލަން ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަދަދުތަކުގައި ހިންގުމުގައި ނުހުރެގެން ތަރައްޤީގެ ފުރުސަތު ކުރެވޭގޮތަށް ކުރުމަށް ވަރަށް ފުރިހަ އެދުނަމަ ޖާގައިގެ ދަރުމަވަތްތަކުން ފުރުސަތު ދަނީ އަޅަ ފާހަގަކޮށްލަން. އެފަދަ ފުރުސަތުތައް ދިނުމަށް ހިނގައި މަސައްކަތް ބޭނުންވާ ދުސްތޫރުގައި ފުރުސަތު ނެތުމަށް. އެހެނިހެން ދަނޑިވަޅު ފުރުސަތުތައް. އެ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ބަޖެޓު ހިންގާފައިވާ ފުރުސަތު ވަރަށް ދިގު ކުރުން ވަރަށް ގަދަ ކުރެއް އަދި ގުޅުވައިލުމަށް. މިސާލަކަށް އަދި މި ސަރުކާރުން ބަޔާންކޮށްފައި، އަދި ގުޅިފައިވާ ކުރިއެރުމެއް މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރުވަދަލު ދިޔައީ. އެ ބައިތަކުން ކުރުގަ އެބައިން ކުރުކުރުމަށް ކުރެވޭ ރައްކާތެރި މަސައްކަތް ދިމާވާ. އެކަން ކުރުގައި ގޮތް އަދި ބޭނުންވާ ކުރިއެރުމުގެ ޒިންމާ އިސްލާހުކުރާ ފުރުސަތުތައް ދެއްވައި މިސާލަކަށް ތަކުރާރު ވާނެ ފަދަ ރައްކާތެރިކަމަށް ފާހަގަކޮށްލަން. އަދިއެހެން ސިޔާ ކުރުންސިފަން

މަސައްކަތް އެ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރުމަށް ބަދަލު ހިފާ ފަހަރު؛ އެ ފަހަރު ވެސް ދަރިކޮޅު ސަރުކާރުގެ އަތުޖައްސައިކަން ވެސް ނޫން. ކުރިންސިފަގެ އަތުޖައްސައިކަން ވެސް ނޫން. ބަޖެޓު، ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓު އަދިއެކަލޭގެ ފަރާތުން ޕާޓީތަކުގެ އެކޮޅަށް ނިސްބަތްވާ އަދި އެ މިހުން ބޮޑުނުވާ ބަޖެޓުކަނޑައަޅާ، ކޮންޓްރޯލްޖަހާކަން ދިޔަ ތަން ތަނުން؛ ފާހަގަ ބަދަލެއް ހަމަވުމާ ހަމަޖެހޭތޯ މިއީ ދެންނެވި ފުރުސަތު ބޭނުން ކޮރަޕްޝަނުގެ ބަޔަކު ކުރިން ހަދައި، ބަޖެޓުތައް ދަރުމަވަންތަ. ދެމެހެއްޓުމަށް ގޮތްތަކުގެ ބަޔަކު ދެމެހެއްޓުމަށް ނުކުރާ ކޮރަޕްޝަން، ނުހުރިހައި އެހެން ބަޖެޓު ދެމެހެއްޓުމަށް ވެސް އެބަހުރި ފަރު ބޮޑުވެފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތް ނަން ކުރިޔަށްވުރެ ކުރިއްސާ ކުރިމަތިލާ ނޫނެވެ ޢަމަލުކުރުމަށް ކުރެވިދާނެ އަދި ގެއްލުމަކީ ގާނޫނާ ކުރަން އަދުގަނޑުމެން ބަޖެޓުތަކުން ކުރުމަށް ތިބި. ވަރަށް ހިތާމަޔާއެކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ބޭނުން ދަރުމަވަންތަ، ބޭނުންތަކަށް ކޮރަޕްޝަނުގެ ގޮތުން ހިނގާ ނުކުތާގެ ކުރިއްޔާ، ނުކުތާގެ ނުހިނގާކަން ކުރުމަށް ކޮމިޓީއިން، އިދާރާތަކުން ކުރުމުގެ ނުހިނގާ. ދެން ނުފެނުނު ކޮށް ފުރުސަތު ދައުލަތް ކަންކަން، ކޮރަޕްޝަނުގެ ގޮތުގައި ކުރެވޭ ކުރަން ގެއްލުމަށް ބަޖެޓުވާ ބަޖެޓުތަކުގެ ކުރުމަށް ކުރިއަށް ފާހަގަކުރަން ވަރަށް ކުރުގައި ބަދަލު އެބަހުރި ތަކުރާރު ކުރަމުން ބޭނުންކޮށްގެން ދަރުމަވަންތަ ގެއްލުމަށް ހުރިހާ ކޮރަޕްޝަނުގެ ދެމެހެއްޓުމަށް ބޭނުން ދެމެހެއްޓުމަށް ކުރެވޭ ނުކުރެވޭ ވެސް ނުހިނގާ ކުރުމުގައި

ހަރަކާތެއްގެން ހަމަ ޤާނޫނާއިލާ ތެން މި ފުންނަނީ. އެހެންވީމާ، ކުރު ޒަމާނަކު މިއީ އަޅުގަނޑުގެ ތަޖުރިބާވަރު އޮތް ގޮތް މިހާރު ކޮމިޝަންތަކާ ދެކޮ. ބައެއް ކޮމިޝަނާ ދެކޮޅަށް، ޚާއްސަކޮށް އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނާ ދެކޮޅަށް. ހިތާމަކުރަން. އަޅުގަނޑު އެދެނީ މިނިވަންކަމާ އެކުގައި އެ ބޭފުޅުން މަސައްކަތްކުރުން. އަޅުގަނޑުމެން އެ ޖާގަ ދޭނަން. އެ ފުރުޞަތު ދޭނަން. ޤާނޫނުތަކަށް ގެންނަ ބަދަލުތައް ގެނެސްދޭނަން. ހަތީންކަން އަޅުގަނޑުމެން އަރުވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ހުސައިން.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހާ ގުޅޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރު ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން އުފެއްދިންގޮތް ސުވާލެއް އުފެދޭ. އިންސްޓިޓިއުޝަނެއް އުފެއްދުމަށްފަހު އެ އިންސްޓިޓިއުޝަނަކަށް ވަކި ޒިއްމާ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަޖެހޭ. 2008ގެ ކުރިން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ބޯޑެއް އޮތީ. އޭގެ ފަހުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނެއް އުފެދިފައި މި އޮތީ. އެ މުއައްސަސާ އުފެދިގެން މިއަދާ ހިސާބަށް އައިއިރުގައި، އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން 2008ގެ ކުރީގެ ވާހަކަ ދެއްކުމުގެ ބޭނުމެއް މިހާރަކު ނެތް ކަންނޭނގެ. އެހެންނަމަވެސް، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން އުފެދުނު ފަހުން 12 އަހަރު ވޭތުވެދިޔައިރުގައި ކޮރަޕްޝަނާ ގުޅިގެން ހިތަށް މިއަރަނީ މައްސަލަތަކާ ދައުލަތަށް ގެއްލުނު؟ ހާދަ ފައިސާއެއް ދައުލަތަށް ހޯދިން، ނުވަތަ އެ ކޮރަޕްޝަން، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަންގެ މަސައްކަތާ ދޮޅުބަރުގައި ރައްޔިތުން ދެކޭނީ ހިނިހާއްޖޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ކުރަންޖެހޭ ސުވާލުތަކެއް. އަޅުގަނޑު ކުޑަކޮށް ބަލައިލިން، ހަމަ ދައުލަތުގެ ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކުގެ ވެރިއަކު އަޅުގަނޑާ ހިއްސާކުރައްވާފައިވާ ކުޑަކުޑަ ދިރާސާއެއް ދައްކާ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން މި ކުރާ ޝަކުވާ އަރާބަދުއިރުގައި ވަކިން ކުޑަކުޑަ މިންވަރެއް، ބަޔާންކުރުގައި އަދަދުތަކުގެ ފައިސާ މި ވޭތުވެދިޔަ 12 ވަރަކަށް އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތަށް ގެއްލިފައިވަނީ. އެހެންވީމާ، 5 ފަންސަރުން ބައިތިއްބައިގެން ސާފުކުރަން އިންވެސްޓިގޭޝަން ނުވަތަ ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ބައިތިއްބައިގެން ޔަގީން މި ކުރަނީ؟ ހިނިހިއްޕާގެންތޯ ބަޔާންކޮށްގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކޮރަޕްޝަންގެ އަދަދުތައް ނުވަތަ ކޮރަޕްޝަން ހިންގާ ފަރާތްތަކާ ދޮޅުބަރުގައި އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ދައުލަތާ ކުރުމުގެން މި އުޅެނީ؟ އާންމު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުސީދާކޮށްގެން ފެންނާނީ، މިވަރުވެސް މައްސަލަތަކުގައި ކޮރަޕްޝަންގެ ދައުވާކުރުމަށް ބަލައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ފޮނުވިއްޖޭ. ދެން ދުވަސް

ފަހުން ޖެންޑަރީ އަސާސްކޮށްގެ ނޫނުން ހެޔޮވެރިޔެއް. އިތުރު ކަންތައްތަކެއް، އިތުރު ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ އިތުރު މައުލޫމާތުތަކެއް ބޭނުންވާތީވެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން އަނބުރާ އެ ފައިލު އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނަށް އަލުން އަނބުރާ ފޮނުވައިލައިފިއެވެ. ދަންނަވަން މި އުޅޭ ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިހާރު އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނަށް މި ހުށަހެޅޭ އިސްލާހުތަކާއި އަދި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ހުށަހެޅިގެން މި ދާ ނުކުތާއާ ގުޅިގެންދިޔަކަމަށް އެއީ ކުރެވޭ ކަމެއްގައި ބެލުމުގެ އިސްލާހުތަކާއި، އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުންނާއި މި ދާ އިސްލާހުގެ ސަބަބުން، މި ދާ އިސްލާހުގެ ދަށުއިން ހާލަތު އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން މި އެއް ޖަމާން ވަނދުން މި ކިޔާ، ތިމަންނަމެންނަކީ މިފަދަ ބާރެއް ނެތް. އެފަދަ ބާރެއް ކަމުގައި ނުކުރުވާލާ ބޭނުންކުރަން ނިކުމެ އަސްލަކީ ގާނޫނަށް. މިހާރުސާބިތުން ފެނިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭ އިސާ ގާނޫނު ގޮތުގައި މި އޭގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް؛ ވަކިން ހެއްސުވާނީ އަޅުގަނޑު ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް، ނުކުތާތީ މުއްސަނދިކަމާ ގުޅިގެން އެ ކާރ ދައުލާ ސާބިތުކުރުމުގެ ޖިނާއީ އަސްލު ގޮތުގައި މި އަންނަނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ބާރުތަކުގައި އެކުލެ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ގެންނަ އިސްލާހުތަކުގެ ސަބަބުން ނުކުތާގެ މުއްސަނދި ކަމެއް މިހާރުގެ އަޅުގަނޑު ހެކިތަކު ކަމުގައި ވާނަމަ، އެ މިހާރު ސާބިތުކުރުމަށް ފުރިހަމަ ގޮތުން އެ މިހާރު ފައިސާ ދިމާލު ނުވަތަ އެ ކަންތައްތައް ދިމާލު ނުވަތަ މުއްސަނދި ކަމެއް ދިމާލު ވާހަކަ ކުރާ ގޮތަށް ކޮމިޝަނުން. އެހެންވީމާ، ބަލަހައްޓާ ގޮތް ޤާނޫނު ސަބަބުތަކާ ގުޅޭ ގަވާއިދެއް. ޚާއްސަ ގޮތެއް ސާބިތުކުރުމަށް ގޮތެއް ފެންނަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ހުރެ. އެ މުއްސަނދިކަމުގެ ހުރި މިހާރު ސާބިތުކުރުމަށް މި ޤާނޫނު. ހަމައެއްގޮތަށް ކޮރަޕްޝަނަށް ގުޅިގެން ގާނޫނު ވަރަށްގިނަ ގޮތް ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް މިހާރު ކޮރަޕްޝަނުގެ ބައިވެރިވުމަކީ ހިތާމަ ހުރި ގޮތުން އިސްލާހުތަކުގެ މި ދަނީ. އެއް ވެސް އެއް ވެސް ކުރެއް. ތިޔަ ފައިލަށް ޓެރަރިޒަމް ކޮރަޕްޝަނަކީ ކުރެއް. އެދި ކުރަނީ މިހާރު، ކުރަނީތަކުގެ ވެސް އެއް ކުރަނީތަކަށް މި ދޭ ގޮތުގައި ކުރެއް. އެދި ހަމައެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް، މި ގޮތަށް ދީ އިސްލާހުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން އަމާޒުވެގެން މި ރާއްޖެ. ކުރެވިގެން މި ކޮމިޝަނުގެ ބޭރުގައި ކޮރަޕްޝަނުގެ ކޮރަޕްޝަނާއި މި ފާސް އިސްލާހުތަކާ ވެސް ހިމެނޭ މި އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކައަކީ ގާނޫނީ ވަރަށް ގިނަ ގާނޫނުތަކުގެ ވަރަށް މިފަދަ އަޅުގަނޑުމެން މި ފުރުސަތުގައި. މަސްލަހަތު ވެސް ޖެހޭ މި ވަރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިމަތިލާ ކަމެއް. އެހެންމީހަކީ ކޮރަޕްޝަން ނުހުއްޓޭނެ ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކޮރަޕްޝަނާ ގޮތުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް އެކަށީގެން ބޭނުންވާ ތަރައްގީ ކުރަން ކޮރަޕްޝަނުގެ ސަބަބުން އެދިހުރި ދައުލަތުގެ މިއުޅޭ ބޮޑުތަކެއް ވެސް، އެ ބޮޑުތަކުގެ ކުރިއަރައިގަތުމުގެ ކުރަނީ ވަޒީފާއިން މުސާރަދިނުމާ ކޮރަޕްޝަނުގެ ގޮތުގައި ތަރައްގީގެ ނަގާ ގަވާއިދު ނަގާ އެބަ ވަރަކަށްވާނީ. އެއީ ތިމަންނަމެން ކުރީ މުސާރަދިނުމަކީ ނަގާ ތަރައްގީއެއް. އެއްވެސް ކޮރަޕްޝަނުގެ ތަރައްގީއެއް ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ގާނޫނުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ ދައުލަތުގެ އެއްވެސް މަޖިލީހުގައި ހުރިހާ ކޮރަޕްޝަނުގެ ގޮތުގައި ވެސް ތަރައްގީއެއް ނުކުރެވޭ. ކޮރަޕްޝަނާ ނުވަތަ ތަރައްގީއެއް ނުކުރެވޭ، ފަހެއް

ގޮތުގައި ވެސް ފައިސާއެއް ނެގުމަކީ، އަދި ޕެންޝަނުންޖެއްސުމުގެ ގޮތުގައި ފައިސާއެއް ނެގުމަކީ، ދާ ޕެންޝަނުންޖެއްސުމުގެ ތެރެއިން ފައިސާ ނެގުމަކީ އެއީ ވެސް ލޯނެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުގައި ހިމަނާފައި އިސްލާހު މި ކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖީޑީޕީ އަށްވުރެ ނިސްބަތުން މި ފަހުގެ ތޮރުފާތުގައި ގެނބޫ އެންމެ ބޮޑު އިސްލާހު ގެނެވުނީ މި ދަނީ. ބައެއް ފަހަރު އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތްވަރާ، މި އިސްލާހު ހަމަ މި މަޖިލީހުން ފާސްކުރާނެތީ. މިހެން ދަންނަވަން ޖެހުނީ، މި ވާހަކަ ދައްކާލާ ގާތްގަނޑަކަށް 12 ވަރަކަށް އަހަރު ހަމަގައިމުވެސް ވެއްޖެ. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަން ވުޖޫދަށް އައިއްސުރެ މި ވާހަކައެއް އަބަދު ދެކެވޭ. އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން އެތަކެއް ފަހަރަކު މި ވާހަކަ ދައްކަވައިފި. ނުހަމަޖެހޭ މުއްސަނދިކަމަކީ އެއީ ކުށަކަށް ވާން އެބަޖެހޭ. ދުނިޔޭގައި ކޮރަޕްޝަނާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރާ ޖަމާޢަތްތަކުގައި ވެސް އަދި ޖަމުޢިއްޔާތަކުން ވެސް މިކަމަށް، މިކަމުގެ ވާހަކަ ދައްކާފައި ރިޕޯޓުތައް ޖަހާފައި ވެއްޖެ. އެހެންނަމަވެސް، ފާއިތުވި 3 މަޖިލީހުން؛ މިއީ އާގެ 3 ވަނަ މަޖިލިސް. އެހެންވީމާ، މި މަޖިލީހުން މިކަން ފާސްވެއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، އެއީ ހަމަގައިމު ވެސް މި މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްދޭ އެންމެ ބަދަލުގެ އަދި ދުނިޔޭގެ ގާނޫނީ އިސްލާހުތަކުން ވެގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެއްވިދާޅުތަކެތި މި ދަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވުމަށް ބެލުމަށް އަދި ދައުލަތުގެ ހިނގާތަކު ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަލައި މި ކުރާ މަސައްކަތަށް ތިޔަ ވަރަށް ބޮޑު ޝުކުރު އަދާކުރަން މިހާރު ވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޖޭއިވެގެން ހިނގައްޖެ، އިދާރީގޮތުން އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ބެލި މައްސަލަތަކުގައި ދައުލަތުގެ މުޢާމަލާތުގެ ފިރިހަލު އަހަރުގެ ބަހުރުމުގެ، ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގައި ދީ އަހަރު، ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ މުއްދަތުގެ ނަރުގެ. ވަކި މުއްދަތެއް ވަންދެން ބަރަބޮޑު ގުޅި ހުރި އެއީ ވެސް ކޮރަޕްޝަނެއް ނޫން. އެއީ އެ ތަނަކީ ކޮރަޕްޝަނުގެ ޚިޔާނާތެއް ނޫން. އެއީ އެ ތަނުގައި ވަކި ހައިސިއްޔަތެއްގައި މަސައްކަތްކުރި މީހާ ބޭނުންކުރި ޝަރުޢީ ގޮތެއް ނޫން. އެއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ކަމަކީ ދައުލަތުގެ ވަގުތު މުއްސަނދިކަން ހިމާޔަތްކުރުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ކަމެއް ކަމަށް ޤާނޫނުން ދޭ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ ހަމަ މިކަމުގެ ހައިސިއްޔަތެއް ނެތި ހިފެހެއްޓުމުގެ ޒިންމާ އަޅުގަނޑުމެން ހިފަހައްޓަން. ޝުކުރިއްޔާ! ދެންމެ އެހެން ގޮސްދަނީ ވެސް ޤާނޫނަކަށްވެ ގެނެސް، މި ގާނޫނު އަދި މި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނައިދިނީ ދައުލަތުގެ މުއްސަނދިކަމާ ނުރައްކާ. އާޚިރުގައި އަޅުގަނޑު ވާހަކަތަކުގައި ދައުލަތުގެ މުއްސަނދިކަމުގެ، ދައުލަތުގެ ކޮންމެ ދިމާއަކުން ދައުލަތުގެ މުއްސަނދިކަމުގެ، އަދި އެއްވެސް ގޮތަކުން ދައުލަތުގެ މުއްސަނދިކަމާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އަހައިލި މި ގާނޫނުގެ ތެރެއަށް ގެނައުން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ބަލައި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ވަބަޢަލައިކުމް އައްސަލާމް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

{8.3}- އެޖެންޑާ ނަންބަރު 8.3- ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން އަފީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ބިނާވެރި ޕްރޮފެޝަނަލުން ހިންގުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސް. މި ބިލަށް ފާހަގަކުރެއްވުމަށް މި ވަގުތު އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެދިވަޑައިގެންނެވި ނަމަ، ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގެންފުއްވުން އެދެން. މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް. ފުރުސަތުއަރުވުމުގެ ކުރިން، މި ވަގުތު 9 ކޮމިޓީއެއްގެ ވަގުތުކޮޅު އެބަ ހިނގާ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. 10 ޖެހިއްސުރެ، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީ. 10 ޖެހިއްސުރެ، ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީ އަދި ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީގެ ޖޮއިންޓް ކޮމިޓީ 10 ޖެހިއިރު ބޭއްވި. 10 ޖެހިއިރު، ޤައުމީ ސަލާމަތީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ކޮމިޓީ. 11 ޖެހިއިރު، ސްޓޭޓް އޮން އެންޓަރޕްރައިޒަސް ކޮމިޓީގެ ވަގުތުކޮޅު ފެށި. 11 ޖެހިއިރު، ޕަބްލިކް އެކައުންޓްސް ކޮމިޓީ. 11 ޖެހިއިރު، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ އަދި ސަރުކާރު ކޮމިޓީ. 11 ޖެހިއިރު، އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީ. 11:30ގައި ފެށި އެންވަޔަރަންމަންޓް އެންޑް ކްލައިމެޓް ޗޭންޖް ކޮމިޓީ. 11:30 ގައި ހިއުމަން ރައިޓްސް އެންޑް ޖެންޑަރ ކޮމިޓީ. 2 ޖަހާއިރު ޤައުމީ ތަރައްޤީއާއި ތަރިކައިގެ ކޮމިޓީގެ ވަގުތުކޮޅު ފެށޭނެ. 2 ޖަހާއިރު، ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީ. އަދި 2:30 ގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ވަގުތުކޮޅު ފެށޭނެ. އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ބިލަށް މިއަދު ފާހަގަކުރެއްވުމަށްފަހު މެދުކަނޑާލައިފައި 1 ޖަހާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ދެން ވަގުތުކޮޅު ފަށާނީ. މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަސީމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބިނާވެރި ޕްރޮފެޝަން ރަނގަޅުގައި ޚާއްޞަކޮށް ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް. މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި މެންބަރު، ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް އަޅުގަނޑު ނިހާޔަތަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިއްޔެގައި ވެސް ބަހުސްކުރެވުނުދުވަހު، މި ޕްރޮފެޝަން މެދުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ނުކުތާތަކުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަވެގެން ދިޔައީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރާއްޖޭގައި އުފެދިފައިވާ ގިނަ ރަށްތަކުގައި މި ޕްރޮފެޝަން އެކަށީގެންވާ ފެންވަރުގައި ހިނގާފައިނުވާކަން. އެއްވެސް ޕްރޮފެޝަނަލް ނެތި އެ ރަށްރަށުގެ ބިން ބޭނުންކުރުމުން މުސްތަޤްބަލުގައި އެ ރަށްރަށް ދިމާވެދާނެ ދަތިތަކާއި، އުނދަގޫތައް އެއްގޮތަކަށްވެސް ވިސްނާލުމެއް ނެތި ކަންކަން ހިނގައިދާ ގޮސްފައިވާކަން އިއްޔެގެ ބަހުސްގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލިން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ދާއިރާގައި ވެސް، މުލަކު ދާއިރާގައި ވެސް އަދިވެސް ބައެއް ރަށްރަށުގައި ވެސް ބިނާވެރި ޕްރޮފެޝަން ސަރުކާރުގެ ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކަށް ހުށަހެޅި ފޯސްފެއިލިއަރކަން އަޅުގަނޑު ހިތާމަޔާއެކު ފާހަގަކުރަން. މި ޕްރޮފެޝަން ފާސްކުރެވުމުން ރަނގަޅުގެ

ބިން ބޭނުންކުރުމަށް، ކުއްޔަށް ދިނުމަށް ނުވަތަ ދަނޑުވެރިކަން ކުރުމަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް ބޭނުންތަކަށް ބިން ދޫކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ކައުންސިލުތަކަށް މި އޮންނަނީ ދަތިކަމަކަށް ވެފަ. ސަރުކާރުގެ ޕޮލިސީ އެބަ އޮތް، ބިނާވެރި ޕްރޮޖެކްޓް އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް، ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް އެ ޕްރޮޖެކްޓަކަށް އަމަލުކުރަންޖެހޭނެ ކަމަށް ސަރުކާރުގެ ޕޮލިސީގައި އެބަ އޮތް. ނަމަވެސް، ހުއްޓުވާލަން އުސޫލުގެ އަސާސީތަކަށް ބަލައިލާއިރު އަމަލުކުރަންޖެހޭނަން ޤަވާއިދުތަކާ ދިމާއަށް އިއްތިޙާދުގެ ބަރުސާގައި އިޖްތިމާޢީ މަސްއޫލިއްޔަތު ވާހަކަތަކާ ވާހަކަދައްކާލަން، އެއްބަސްވުންތަކާ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ވާހަކަދައްކާފައި ނުވޭ އަޑުއަހައިގެން، ދަރުމަވަންތަ އަމަލުކުރަންޖެހޭނެ ޤާނޫނަކަށް ވާހަކަ ދެއްކިދާނެގޮތް. މިއީ ހިތާމަޔަކީ ކަމެއް. ޤަބޫލު ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ، ދަށުން ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ކަމެއް ކުރިއަށްދާ ކަމަށް ވަކިން އިޤްތިޞާދީ ދަރަޖަ، އެ ވާގި ލާ އަޑުއިވި މުޅި ޖަންގައްޔަކަށް ދާއިރާތައް ދުރަށް ނުވަތަ ދަތި ކަމަށް ހިނގާދިޔަ ގޮތް އަމަލުކުރަމުން ކަހަލަ ކަންކަން. އަމަލުކުރަމުން ދާ ކުރިއަށް ޖެހިލުމަކީ ވަރަށް އެހާމެ ބޮޑު ސަރުކާރުގެ އަމަލުކުރަމުން ގެންދާ މަޖުބޫރީ ކަމެއް. ބިނާވެރި ޕްރޮޖެކްޓް ނުވަތަ ކަމަކީ ބަހުރުގަދަ ކަމެއް. ކުރިއަށްދާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ވެސް އިޖްތިމާޢީ މަސްއޫލިއްޔަތު ބެލުމަށް ސަރުކާރުގެ އިޖްތިމާޢީ އަމަލުކުރެވިފައިވާ ޤަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ގޮތުން އަމަލުކުރަން ބަލައިގެން މި ދަރަޖަޔަށް. ދަރަޖަވެރިކަން ބޮޑުވެގެން ބޭނުންވާ. ނިޒާމުގެ ކަމުގައި މަސްޢޫލިއްޔަތު ހިންގުމުގެ ބޭނުންވާ. އެހެންނަމަވެސް، ޕްރޮޖެކްޓް ނޫން އެކަން ކުރަމުން، އެ ޕްރޮޖެކްޓް ޒާތީ މަސްލަހަތަށް ބަލައިގެން، އެހީ ހިތާމަވެރި ކަމެއް. އަމަލުކުރަން މިއަދު އަމަލުކުރަމުންދާ ސަރުކާރުގެ ކަމާ ގުޅުނު ޒާތީ ފައިދާތަކެއް ވެސް ބައިވެރިވެ، މިފަދަ ޕްރޮޖެކްޓަށް ގެންގޮސް ކުރާކަށް ނޫން ބޮޑު ބަހުރުމަތިން ބޭނުންތަކަށް. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ޤާނޫނީ ކަމެއް. އެއްޗެއް ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. ޕްރޮޖެކްޓް ގެއްލުމާއި ކަމެއް އެއްބަސްވާ ބޮޑު ޤާނޫނީ ގޮތަކަށް ބޭނުންކުރަމުން. އަމަލުކުރަމުން ނަތީޖާއަކަށް، ޕްރޮޖެކްޓް އިޤްތިޞާދީގައި ބޮޑު އެއްޗެއް، އަމަލުކުރަމުން ކުރިއަށް އަމަލުކުރަމުން ކަމަކަށް ބަލައިގަނެވޭނެ އެކަމަށް ނިމުނު އަހަރެން ވިސްނާލާ ޤާނޫނާ ހަމަޔަކަށް. އެއީ އަމަލުކުރަމުން ދިޔަ ދަރަޖައިން އިޖްތިމާޢީ ޕްރޮޖެކްޓް ބަހައްޓާ ސަރުކާރު ސިޔާސަތުތަކުގެ ސިޔާސީ އަހަރެން ކުރަމުން ގެންދިޔަ ޤާނޫނުން މަސްއޫލިއްޔަތު ތަކަށް، ޤަބޫލުކުރެވޭ ނުވަތަ ދަންނަވާލަން. ބޮޑަށް ބަޔަކު ކަމަށް ގޮތުން މި ވާހަކަ ބަހައްޓަމުން ސަރުކާރުގެ ތަކެއް. ނަމަވެސް، ހަމައެކަނި މަސްއޫލިއްޔަތު ހަމަ ބިނާ ބޮޑުބޮޑު ބަޔަކު ބަޔާން މިއަދު ބޭނުންވާ ޤާނޫނީ ސިޔާސަތެއް، އެ ބޮޑުބޮޑު ބަޔަކު ކަމަށް ވާހަކަތަކެއް ދަންނަވާލަން މި ދަނީ. އިޖްތިމާޢީ ބަހުރުގަދަ؛ އަމަލުކުރަމުން ޕްރޮޖެކްޓަށް، ސިޔާސަތު ވިޔަސް ތަރައްޤީ ޖަހަމުން، ދަރަޖަ ޕްރޮޖެކްޓް ބަހައްޓައި ދަރަޖައަކަށް ގެންދާ ކަމަށް މިއަދު 5 އަހަރު ދުވަހު 10 އަހަރުގެ ޕްރޮޖެކްޓް. ނަމަވެސް، އަމަލުކުރަމުންދާ އިޖުތިމާޢީ ފުރާވަރުތަކަކީ އަމަލުކުރަމުން މިއަދު މި ވަގުތު މަސް ބާރު ދިނުމަށް އިސްލާޙު، ސިޔާސަތުގެ ބަދަލުގައި ޤާނޫނުތަކުން ބޭނުންވާ، އަދި އެ ކޮންސެޕްޓެއްގައި މަސް ވިސް

ދުވަހު ބެހެއްޓުން ފިނިކުރުމުގެ ނިޒާމަށް ބޭނުންވާނެ. އަޅުގަނޑު ޕްރޮޕޯސަލް އެ ދުވަހު ހުރީ 5 އަހަރުގެ މުއްދަތަކަށް ކަމަށް ވާނަމަ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޕޯސްކުރަންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިދަންނަވާ މަސް އޭޕްރީލް ކުރިއަށް އޮތް 15 އަހަރުގައި މިދަންނަވާ ކޮޕްސްޓީ އޭޝިއާގައި ވިޔަސާރިސް ބަދު ހުންނާނެ ފަދަ ގޮތަކަށް ފިނިކުރުވާ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން ބެހެއްޓުން ގޮތަކަށް ޕްރޮޕޯސްކުރަންވާނީ. އަޅުގަނޑުމެން ހިތާމަކުރަންޖެހޭނީ، މިއަދު މި ޕާޓީއަށް އިރާދަކުރެއްވިއްޖާ މި ލިބުން ގުދުރަތީ މަސްވެރިކަމުގެ ހުރި ރިސޯޓުގައި މަސްވެރިންނަށް ލިބިގެންދާ ތަނަވަސްކަމަށް މިފަދަ ދަތި ގޮތަކަށް ފެށި ދިވެހި ސަރުކާރުން ގެންގުޅުއްވި ހަރުދަނާ ޕްރޮޕޯސަލްގެ ތެރެއިން ދިޔައީ މަސްވެރިންނަށް އެ މަސްކާތު ކިޔާން ގޮތް ހަމަޖެހިގެންދިޔުން. އައިސް ލިބިގެންދިޔުން. ތެޔޮ ލިބިގެންދިޔުން. އަދި ފައިސާ ކުޑަ ނަމަވެސް ވަސީލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ނަމަވެސް އައިސް މަސްވެރިންނަށް މިއަދު ހަމައެކަނި ލިބެންޖެހޭ ހުރިހާ ފައިސާއެއް ލިބިފައިވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުފަލާއެކު ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބިނާވި ޕްރޮޕޯސަލްގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕްރޮޕޯސަލް ކަނޑައެޅިގެން ދާނަމަ، ރަށްރަށުގެ ބިން ކަނޑައެޅިގެންދާ އުސޫލު، ބެލިގެންދާ އުސޫލު، ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތުގައި އެކުލަވައި އާއްމުކޮށް ހާމަކަމާއެކު ފެނޭ ބޭނުންތެރި ކަމެއް އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި ބިލު ހުށަހެޅުމާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވާފައިވާތީ، އަޅުގަނޑަށް ތާއީދުން އެ ބިލްތަކުގައި ހުރި ވަސީލަތްތައް ބޭނުންކުރުވާން ރަނގަޅު އުސޫލުތަކެއް އެ ހަރުދަނާކުރުމުގައި ގާއިމުކުރުމުގެ ވާހަކަ ހަނދާންކުރަން. ދެއްވި ފުރުސަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން މި ވަގުތު މެދުކަނޑައިލާފައި 1 ޖަހާއިރު ފަށާނަން.

{ހުސްވަގުތުކޮޅު: 11:59 އިން 13:07 އަށް}

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ރައީސް، ރައީސް މުޙައްމަދު ނަޝީދު)

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

بسم الله الرحمن الرحيم. އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް. މެންދުރަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވުން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8.3- ބިނާވެރި ޕްރޮޕޯސަލް ގެ ބިލު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތުއަރުވަނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޝަހީމަށް. ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަސަން ޝިޔާން ވާހަކަދައްކަވައިފި:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވިޔަފާރި ހިންގުމާ ބެހޭ ބިލު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ޒަރީރަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވަމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް ވިދާޅުވި މި ބިލުގައި ހުރި ކަންކަން. ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި 4 ބައިކަން މި ބިލު ބެހިގެންދާއިރުގައި މި ބިލުގައި ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ހުރިކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ހަޤީޤަތުގައި މި ބިލަކީ، 2005ވަނަ އަހަރު ހެދިފައިވާ ގަވާއިދުގެ ތެރެއިން ހުރި ބައިބައިތަކެއް ނަގައިގެން ވަރަށް ކުޑަކުޑަ ބައިތަކެއް ގެނެސްގެން އުފެއްދުއްވާ ބިލެއްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލު މިހާރު އޮތް ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މިގޭ ކުރިން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނާ ވަރަށް ބޮޑަށް އެބަ ފުށުއަރާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފަރުމާކުރި ޤާނޫނުގައި ކައުންސިލްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑެތި ބާރުތަކާއި އިޚްތިޔާރުތަކެއް، ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ވިޔަފާރި ހުއްދަ ދޫކުރުމުގައި ކައުންސިލްތަކަށް ވަރަށް ބޮޑެތި އިޚްތިޔާރުތަކާއި ބާރުތަކެއް ވަނީ ދީފަ. އެ ކަންކަން ކައުންސިލްތަކުން އެކަނި ގޮތަށް، އެ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަށް އެ ރަށްރަށުގެ ޑިޓޭލްޑް ޕްލޭން އުފެއްދުމާއި އެކަން ތަރައްޤީކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު އެ ކައުންސިލްތަކަށް ލިބިގެންދާނޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެ ކަންކަމަކީ ވަޒީރުގެ އަމުރަކާއިގެން ހުންނަންޖެހޭ ކަންކަމަކަށް ވެގެން ގޮސްގެންނުވާނެ. ވޯޓުދިނަމަ ތަނުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދަނީ އެކަކަށް މަރުކަޒުކުރެވިފައިވާކަން. ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލްތަކުން ތަރައްޤީކުރާ ތަރައްޤީގެ ޕްލޭނާއި އަދި ބިމުގެ ޕްލޭނާއި މި ކައުންސިލް މި އަންނަނީ މިނިސްޓްރީގެ އަތަށް، ދި އަރަރުދުވަރު އުބަރުނު ގޮތުން. މިސާލަކަށް ބިމުގެ ބަޖެޓު، ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ވިޔަފާރިތަކަށް އެ މިނިސްޓްރީން ނިންމަންޖެހޭ ހިސާބު ނުނިމި. އެހެންނަމަވެސް، މިގައި ހުރި ކަންކަން، ބިލުގައި އެބަހުރި ކައުންސިލްތަކުން ނުނި ވެއްޖެކަމުން، މިނިސްޓްރީއަށް ހުށަހަޅާ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް 30 ދުވަސް ތެރޭގައި އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަމަލުކުރާނެ ގޮތެއް އަދި ނިންމާ ގޮތެއް އަންގައި އެ ފަރާތްތަކަށް ހަވާލުކުރަންޖެހޭ. އެކަން ނުކޮށްފިނަމަ، އެ ތަރައްޤީގެ ޕްލޭން ފާސްވި ކަމުގައި ބެލެވޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ފާސްކުރާ ޤާނޫނުތަކުގައި ދިމާވެފައި ހުރި ކަންކަން. އެއީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބައެއް ބާރުތައް ކައުންސިލްތަކަށް ނުދީ އަދި އަލަށް ފާސްކުރާ ޤާނޫނުގެ ތެރެއިން ދޭ ބާރުތައް ވަރަށް ކުޑަކަން. މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ ދެވަނަ ޤާނޫނުގެ ބައިތަކުގައި ހިމެނޭ ބާރުތަކާއި މި ބިލުގައި ހިމެނޭ ބާރުތައް ބަލާއިރު، ކައުންސިލްތަކަށް ދޭ ބާރުތައް ކުޑަކޮށްފައިވާކަން ފެނޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވިޔަފާރި ހުއްދަ ދޫކުރުމާއި ވިޔަފާރިތައް ބެލެހެއްޓުމުގެ ބާރު ކައުންސިލްތަކަށް ދޭންޖެހޭ. ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ރަށްރަށުގެ ރަށްރަށުގައި ހުންނަ ވިޔަފާރިތައް ބަލަހައްޓާނީ ރަށުގެ ކައުންސިލުން،

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރަށްރަށުގެ ހިތަށް ފުރަސަތުޖެހުމާ ހުސްކޮށް ބާއްވަންޖެހޭނީ، ހިތަށް ފުރަސަތުޖެ ބިންތަކާ ބޭނުންކުރެވޭނީ، ދަނޑުވެރިކަމަށް ވިޔަސް އަދި އެހެން ވެސް ސިޔާއަތްތަކަށް ހިތަށް ފުރަސަތުޖެހުމާ ބޭނުންކުރެވޭނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގާނޫނުގައި ތެރެއިން ހުރި ގަވާއިދު ތެރޭގައި ވެސް އެބަ ހިމެނުނީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގިނަ ރަނގަޅު؛ މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ، މާލެ. މާލެއަށް މިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންނަށް އެބަ އެނގޭ، މާލޭގައި ބިން ހުސްކޮށް ނުބައިގޮތުގެ ނަފްސާނީކަމަށް މި މާލޭ ފުރުސަތުގެ ބޭނުންކުރީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މާލޭގެ ހިމާޔަތް ކަނޑައަޅަން ނިޒާމުތަކުގައި ތަނަވަސް އެބަ ހުންނަންޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާ 19ގައި ވީ ވަޑައިގެން އޮތީ. މިދަންނަވާ ގޮތުން ބިނާވެރީގެ ޕްރޮޖެކްޓް ހުރި، ރަނގަޅަށް ތަރައްޤީވެގެން ދާއިރާގައި ގާއިމުކުރެވޭ ތަކެތި މި ތަންތަން ހިމާޔަތްކުރުމާއި ޖަމާއަތްތަކުގެ ތަރައްޤީ މި ދެންނެވި ކަންކަން ހާސިލްކުރެވޭނެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ އެއާއެކުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އާންމުންގެ ޝަކުވާތައް؛ މިސާލަށް ދަންނަވާނަމަ، ރަށްރަށުގައި މި ދަންނަވާލަން މިސާލަށް ދަންނަވަން ނަމަ، ދިރިއުޅުމަށް ބަޔަކު ޖާގަ ދޫކުރުން، ނޫނީ ސިޔާހީ މަސައްކަތްތަކުގައި ބަޔަކު މި ހުރަހެއް އުފެދިގެން ފުޓުސަލްކަމަށް. މި ފުޓުސަލްކަމަށް ނުހުއްޓި، މި ދިރުވައިގެންދިޔުމަށް ވާ އެ ކަންކަން އަވަހަށް ނިމުމުން ގޮތަށް އިންތިޒާމުތައް އޮތަ ގޮތަށް ނުވާއިރު. މި ބިމުން އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ވިދާޅުވި އެކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުކުރި ގޮތުގައި މި ބިމުގައި މިހިރަ ގިނަ ކަންކަން ޕްރޮޖެކްޓްތަކުގެ ބިން ނިގުޅައިގަތުމުން ކަންކަން ގޮތުގެ މަޤާމުގައި ގިނަ ބަދަލުވެގެން އެބަ އަންނަންޖެހޭ. މިގައި މިހިސާބުތަކަށް ލިބިގެންވާ އިޖުތިމާޢީ ބަދަލުތައް އެބަ ދައްކާލަން. މި ދަންނަވާ ބޭނުގެ އިޖުތިމާޢީ ތެރެއިން ކަންކަން ނިސްބަތުގެ ބާރު އެބަ ލިބެންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައީސްގެ ސަޕޯޓުމަސައްކަތް ޖަމާޢަތުގެ ބޭނުމުގައި ވަޒީފާގެ ނުކުމި ހިނގަން ފޮރުގާ ދެން މި ދަންނަވާލަން ކަންކަން ހިއްވަރުގައި ހިންގުމުގެ އާދަ އެބަ ގޮސްޖެހިފައިވާ. ސިފަ ދޫޖެހޭން ބޭނުންވާ ގޮތް ނުން ގޮތަކަށް ރަށްރަށުގައި ކަމުގެ ކުރިއަށް ނުޖެ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ، އެހެން ވެސް ކަމުގެ ކުރިއަށް ނުޖެ ނިމުން އަންނަނަ އެބަޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގިނަ ރަނގަޅުގެ ޖެހޭ ހުޅުވިފައިވާ ބޭނުންތަކާ؛ ކަމާބެހޭ ތިމާވެށި ފުރުސަތުތަކާ ބޭނުންވާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ހުއްޓުވިފައިނުވާ ކުރައްވާގޮތުގެ ކަންތަކަށް، ބަދަލުކުރަން ވިޔަފާރިއާ ހަވާލުކުރަން އެބަ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ ރަށްރަށުގެ ކަމުގެ ސިފައިން ކުރިއަށް އޮތް ތަނުގައި އަޅުގަނޑުމެން އިންތިޒާމުކުރުމަށް 5 އަހަރުދުވަހަން. އެ 5 އަހަރުދުވަހަން އެ ކަމުގެ ސިފައިން އޮޅުވާލުމާ ޕްރޮޖެކްޓް ބޭނުންކުރަން ބޭނުންވާ ކަންކަން، އެ ކަންކަމަށް ބޭނުންވާ ހުއްދަތަކުގެ ނުގުޅޭ، މި ކަންކަން ހުއްޓުވާލަމުން އިވޭ އެ ކަމުގެ ސިފައިން ކުރިއަށް ދިޔުމަށްވެސް ފަރާތްތަކުގެ ވަޑައިގެން ޕޮލިސީގެތައް. ކަމުގެ ނުކުތާ ދަނީ. ރައްޔިތުންނަށް ދުނިޔޭ ހިތުގެ ނުރުވާދަނީ. މިކަންކަން ނިމުމުގެ އަންނާނެ މިދަންނަވާ ގޮތަށް މި ޕްރޮޖެކްޓް އެއްގޮތަށް މިކަންކަން ކުރެވިގެން ދިޔުމަށް. ހަމަ އެއާއެކުގައި މިހާރު ސަރުކާރުގެ ތެރޭ އެކަމަށް ފަރާތް އެކެއް ސަރުކާރު ޕްރޮގްރާމް ހިމެނެއޭ. މި ޕްރޮގްރާމްގެ ތެރެއިން ވެސް ކުރެވޭ ބަޔަކު ކަންކަން އެބަ ހުރި، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބޭނުންވަނީ އިޖުމާލީ ސިޔާސަތަށް

އެޕް މި މަސައްކަތްކުރުއްވާން ޖެހޭނެ ވުން. އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާ 19 ގައި ވީ ފަދައިން އެއްގޮތަށް މި ބިލު ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި އިސްލާހުތަކާއެކު ގެންނަވަންޏާ އަޅުގަނޑު ފާސް އޭތި ކަމަކަށް ވާނީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް. މަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދުޅަހެޔޮކަމުގެ ގޮތަކަށް އަދި ޒަމާނުގެ މުސްތަޤްބަލު ބިނާކުރުން ގޮތަކަށް، ރައްޔިތުންނަށް ދުރަށް ބަލަހައްޓައި ބޭރުވެރިކަން ލިބި، ފުރުޞަތުތައް ގޮތަކަށް މި ޒަމާނުގެ ބިލުގެ ބޭނުން ހިފޭނެ އުސޫލުތަކާއި ސިޔާސަތުތަކެއް ކަނޑައެޅުމަކީ މުހިންމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އެގޮތުން ހުށަހެޅިގެން މި އައި ބިލަކީ ވެސް އެ މަގަށް ކޮށް، އަދި ފުރުޞަތު ފަހިކޮށްދޭ ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ހަގީގަތަކީ، ކިތަންމެ ބޮޑަށް ތަރައްޤީވެގެންދިޔަސް، ކިތަންމެ ބާރުގަދަކަމެއް؛ ގިނަ ބާރުތަކެއް އެކިއެކި ކައުންސިލްތަކަށް ދިނަސް، މިއީ އެއް ދައުލަތެއްކަން، މި ގައުމުގައި ދިރިއުޅެނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންކަން، މުޅި ގައުމުގެ ގައުމީ ސިޔާސަތުތައް ކަށަވަރު ކަނޑައެޅޭނީ ވެސް އޮންނަންވާނެ. އެހެންކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ މުޅި ދައުލަތުގެ ހުރި ހުރިހާ ބިމެއް ގާތު ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާނެ މާސްޓަރ ޕްލޭނެއް އޮންނަންވާނެ. މުޅި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތުގެ މަރުކަޒު ބިނާކޮށް ކައުންސިލުތަކުން އެ ކައުންސިލަކުން ދާ ޖެހިސްޓޭކްޝަން ނުވަތަ އިދާރީ ބަޔަކު އެކަނި ދާއިރާއަކަށް އެ އެކަނި ޕްލޭންތަކާއި ކަނޑައެޅުމަކީ ތަރައްޤީގެ ކަނޑައަޅާ އެކަށައަޅުއްވުމުގެ ފުރިހަމަކަމެއް ގުޅިގެން އޮންނަންވާނެކަން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ކައުންސިލުތަކުގެ ދާއިރާގައި، އަތޮޅު ކައުންސިލުތަކަށް ކައުންސިލުގެ ދާއިރާގައި، ސިޓީ ކައުންސިލުގެ ދާއިރާގައި، މުޅި ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު ދައުލަތުގެ އިދާރާއިން. އެހެންކަމުން، ބަޔަކު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ފިކުރު ތަފާތުވުމުގެ ސަބަބުން އެއަނދަ އިހުސާސްތަކާއި ޝުޢޫރުތަކުގެ ސަބަބުން އެހެން ވިދާޅުވެދާނެ، މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ އެކަމާ ބެހޭ މިނިސްޓަރު. އެހެންވީމާ، މި މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ މިނިސްޓަރ ގާނޫނުތަކުން ފުރިހަމަކޮށް ދީ އިދާރީގޮތުން ސިޔާސަތު؛ މުޅި ގައުމީ ސިޔާސަތު ކަނޑައެޅުމުގެ ފުރިހަމަ އަސާސަކީ ގާނޫނީ ހަވާލު. އަޅުގަނޑުމެން މުޅި ގައުމު އެއް ދައުލަތެއް

ގޮތުގައި އެއް ޤައުމެއް ގޮތުގައި، އެއްބައިވަންތަ ޤައުމެއް ގޮތުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް ޤައުމީ އިދާރާތައް ވެސް ހުރެގެންކަން
އަޅުގަނޑުމެން ހަނދާންކުރަންޖެހޭ. މިދަންނަވާ އެއްބައިގެ މާނައަކީ، ސިޓީ ކައުންސިލުތަކަށް ސިޓީ ކައުންސިލުތަކުގެ
އިޚްތިޔާރުތަކުގެ ތެރޭގައި ބާރުނުދޭ ވާހަކައެއް ނޫން. ރަށު ކައުންސިލުތަކަށް ރަށު ކައުންސިލުތަކުގެ ބާރު ނުދޭ
ވާހަކައެއް ނޫން. އެކަމަކު ވަޒީރުކަން، ވަޒީރުކަން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރާއި ބާރު
ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ނުދޭ ކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ، މި ޤައުމު ބުރިގެން، ބައިވެގެން، ބައެއް އެހެން ބުރިގެންދިޔަ ޤައުމުތަކުގެ
ދިޔަ ފަދައިން ހިނގައިދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަކަށް މި މަޖިލީހުން ފުރުޞަތު ދީގެންނުވާނެ. ކޮންމެ
ގޮތުން ވެސް އެކުއެކު އިންތިޚާބު ޖަމާޢަތްތަކުން، އެކި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް، އެންމެ ދަރިން ފުރިގެން
އެންމެ ގޮތެއް ހުއްޓުވުމަށް ހިސާބުން ފުރިގެން އަހަރެން ދުވަސް ދައުރުތަކުގެ ކަންކަން ބޭނުންކުރުމުގައި ވެސް ތުހުމަތު
ސިސްޓަމެއް، ޑިސެންޓްރަލައިޒޭޝަން އަންނަންޖެހޭ. އެހެއިރު ހަނގުރާމަގައި އެ މަސްއޫލު ޖާގަ ނާޅި އެއި ސިޔާސަތު
ހިންގަންފެށުމާއި އެއްބަޔަކުން ވެސް ތަރައްގީކުރަން ކައުންސިލުން ނުކުރެވޭނެ. މި މަޖިލިސްތަކުން ބަދަލުކުރާއިރު، ގާނޫނު
ތަންފީޛުކުރުމުގައި މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާން ޖެހޭނެ ގޮތަށް ކަނޑައެޅި، ކައުންސިލުގައި ވެސް
ބަރާބަރުކުރަންވާނެ. އެއިރުކޮޅުން، ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ކަމަށް ބަދަލުކޮށް އެ ކައުންސިލުގެ ބާރު ވިސްނާ
ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ޖާގަ ސިޔާސަތު ކަމާދާ، އިޞްލާޙުކުރުމުގެ ޖާގަ އެއީ އެބަހުރި ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުތަކާ އެކަން ވެސް ތާރީޚުގައި ބިލުން ފުރުޞަތު އެކަށީ، ކައުންސިލު
އަދި ކައުންސިލް، ސިޓީ ކައުންސިލުތަކުގެ ވެސް އެބޭފުޅުންގެ ތިމާވެށީގައި ކައުންސިލުން ކުރަން. އިޞްލާޙުތަކަކީ
ރައީސް؛ ރާއްޖޭގެ ބިންކުރާ ޤައުމު. ރައްޔިތުންނަކީ ބިރުވެރިކަމެއް އަދި އެކަށީގެންވާ މިންވަރު ގޮތަށް ވެސް
ފުލުހުންނަކީ އެކަމީ ޤައުމު. އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖޭގެ ބިންތަކަށް ބޭނުންކުރާ ސިޔާސަތުތަކަށް އެކަށީގެންވާ،
ތަރައްޤީގެ ފުރުޞަތު އެހެންކަމުން ދޫކޮށްލާ، އަދި ފުރުސަތު ވިޔަފާރި ތިމާވެށި ދެމެހެއްޓެނިވި
ރާއްޖޭގެ ބިޔަ ތަރައްޤީގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް ފަހިކުރަމުން ބޭނުންކުރާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް. ހަމަ އެފަދައިން
އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކައުންސިލު ރައްޔިތުންގެ އ ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅުންތަކުގެ މިންވަރު، ގޮތް ދަށްވަރުގެ،
ހުސްތަންތަނާއި، ޖާގައި، ރައްޔިތުން މުސްތަޤްބަލުގެ ފިޔަވަޅު، މި ތަންތަނާއި ވެސް ކަނޑައަޅަން.
އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގައި މިންވަރު އުޅޭ ވަރަށް ޑިނަރަރަށް ފުރިފައި އެބަހުރި. އަދި އެ ރަށްރަށުގައި މަގުތަކާއި
ޖީލުތަކާ ފެންވަރު އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުން އެކަށީގެންވާ ވެސް އިންސާފު. އަޅުގަނޑު ނުވިސް
އުފެދި ސަރުކާރުތަކުން މިވަނީ ސަރުކާރުތަކުން؛ މުޅިއެކަމަކު ފަރުދުގެ ޖަމާސްކުރި ވީ ކަމެއް ދަންނަވާލަނީ. އޭގެ ރައްޔިތުން
ހާރުގައި ވިސްނުން ހުރި ގޮތުން ދިމާވި ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން އިސްތިޢުމާރުކުރަން ބަޔާއި ދުނިޔޭގައި ފުރުޞަތު
ހަދައިގެން ބައުންސް ކަންބޮޑު ފުރުޞަތު، މިފަދަ އެބަޔެއްބަޔަށް އުސޫލުތަކާއި ދުނިޔެއާއި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް އަދާކުރުމަށް

އަޅުގަނޑުމެން މިލިބޭ އެކަމުގެ ވަރަށް ޚަރަދުގައި. އެހެންވާތީ ސަބަބުތަކާއި ވެސް ހުރި ކަންތައްތަކެވެ. އެ ބައްދަލުވުމުގެ ތުރުއަން އެކަންކަން އަންނަނީ ބަޔަކުން ހާލަތެއް އެކަމަކު ކުރިމަތިވެ، އެކަމަކު ބޭނުންވާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ ވެސް ދުވާ މަގުމަތީ ހަރަދު ބޭނުންވި، މުޅިއެކަމުގެ ދަނޑުވެރިކަމުގައި ފުރަތަމަ މަގުމަތީ ހުރިން ދީބު. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓްރަކުގައި ހަމަޖެހެނީ ބޮޑުވުން ނުކުމެ ކަންތައްތައް މިހާރުގައި. އެހެންނަމަވެސް، އާދެ ކުރިމަށް ވަރަށް ހަރު ގޮވިގެން ގެޔާއި، އެހެންދަނިން ގެއާއި ދަން ރާއްޖޭގައި. މިގޮތް ވެސް ނަހަތު. މާލެ ވެސް މިހާރު މި އޮތީ ޓޫރިޒަމް. ސަރުކާރުން އުސޫލުން ކަނޑައެޅިގެން ގެސްޓްހައުސް މާލެ އެހާއާގެ އެމްލީ އުސޫލަކަށް ނަގާނީ ޕާސަންޓޭޖް، ހުސްތަންތަން ބައެއްފަހަރު ޕާސަންޓޭޖް ކަނޑައަޅަން އެބަޖެހޭ. މާލޭގައި ކުރީގައި ނަގާނީ 10 ޕަސެންޓު މިހާރު ފަހަރެއްގައި ބޮޑު ތަންތަން 25 ޕަސެންޓު، 20 ޕަސެންޓު، 15 ޕަސެންޓު ނަގާ މީހުން އިޖާރާގެ ގޮތުގައި މި ވަނީ. އެހެން ގޮތަކާ މާލޭގެ ކުރީން ކޮވިޑް-19 ވެސް ޖާގަ ދޫކުރަން މިހެން ގެނެސް، ބޮޑުވެރި، އިޤްތިޞާދީ އެފެއާޒް މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންގުޅެން ކުރީގައިވެސް ކަންކަން ވެސް މިހެން ރައްޔިތުން ޕަސެންޓް ވެސް މަދުވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، މާލޭގެ ބައެއްފަހަރު ޕާކިންގް ބާރުވެރިކަން ދަށަށް ވެސް އެކަމުގައި ވެސް ނުހިފެހެއްޓޭ ކަމެއް ހިނގަމުންދަނީ. ސަރުކާރަށް ހުރިހާ ބޭނުންތަކެއް ގެ ނިކަމެތި ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ވެސް ހަދަން، އެހެން ހިސާބުން ބައެއް ހިދުމަތް ވެސް ހޯދުމުގެ އެކަމުގައި މި ހުރިހާ ކަމަކާ ގުޅިގެން. ވަރަށް ބޮޑު ދަތިތަކެއް ކުރިމަތިވެފައި ވަނީ. އެއީ ރައްޔިތުން، މިއަދު ވެސް ކުރިއަށް އޮތް ދުވަސްތަކުގައި ރަނގަޅު ހިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އިޤްތިޞާދީ ބަދަލު ހުރި، ޕާކިންގް ރޭޓު ބޮޑު ކުރުމާއި ވަރަށް ވަރުގަދަ ކޮށްގެން ކަމެއް ނުކުރެވޭ، އެހެން ސަބަބަކީ ވެސް ޕަސެންޓް ވެސް މާލޭގެ ސަރަހައްދުތަކުގައި ރައްޔިތުން ދުރަށް ޖާގަ ވަނީ. ކުރީގެ ހާލަތު ވެސް ވަރަށް ބޮޑުވުމާ ގުޅިގެން ބަލާއިރު، ވަރަށް ގިނަ ފަހަރު ވެސް ބޮޑު ކަމެއް ނޫން ކަމުގައި ބެލެވިދާނެ، އަދި ހަމަ އެހެން ބަދަލުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކާއި ވަކި ކަމެއް ބޭނުންވާ ކަމަކީ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް. އެހެންވީމާ، މިނިސްޓަރ ހަމަ އެއާއެކު ދަނީ ކަނޑައަޅާ، އަހަރެން މިއީ ވެސް ހިޔާލު. ތިން ބޭފުޅުންގެ ބަދަލުގައި ވަރަށް ބޮޑު ހިސާބަކުން އެ ކަމުގައި ޕާކިންގް ހަމަ ކަނޑައެޅުން ބޮޑުކުރުމުގެ ސަރުކާރުގެ ދަށުން ކުރިއަށް ގެންދާ އަދި ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވެސް ފުރިހަމަ އިޤްތިޞާދީ ބަދަލު ޝުކުރިއްޔާ.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވޯޓަކަށް އަހާކަށް އެޖެންޑާއަކު ނެތް. ބިލުތައް މި ހުރީ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި. ބިނާވެރީގެ ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ހިނގަމުން މި ދަނީ. ބިލުގެ ބަހުސްގައި އަދި އިތުރު ވަގުތު އެބައޮތް. އަޅުގަނޑު ގަސްދެއް ނުކުރަން އެ ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ތިބިވަޑައިގެންފައިވަނިކޮށް ކޯރަމް މި ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ދިއުމަކަށް. މިއަދަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އިތުރު މަސައްކަތްތަކެއް މި ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން ފުސް އަދި އެހެން ބިލުތަކާ ގުޅޭ ގޮތަކުން ފުސް ދެނެން ނުކުތް. މި ވަގުތު ކޯވިޑުގެ މަސައްކަތްތަކަށް ހިނގަމުން އެބަދޭ. 2:00 ގައި އެބަ ޖެހޭ، ޖުޑިޝަރީ ކޮމިޓީ. އެއީ ކޮމިޓީ ކޮބައި 11ގައި. އަދި 2:30 ގައި، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮބައި 4 ގައި. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 12 އޭޕްރީލް 2020 ވާ ހޯމަ ދުވަހު ހެނދުނު 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين. ވަޞްޞަލާމް.